

Dönem : 3
Toplantı : 1

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 197

**1970 yılı Bütçesi Finansman kanunu tasarısı ve Adalet, İçişleri,
Maliye ve Plân komisyonlarından seçilen 3 er üyeden kurulu
38 nolu Geçici Komisyon raporu (1/330)**

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 968/3705

18 . 5 . 1970

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 18 . 5 . 1970 tarihinde kararlaştırılan «1970 yılı Bütçesi Finansman kanunu tasarısı» ile gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Süleyman Demirel
Başbakan

1970 yılı Bütçesi finansman kanun tasarısı gerekçesi

GENEL GEREKÇE

Sosyal ve ekonomik kalkınmamızı sağlarken ekonomimizi istikrar içinde ve dengeli olarak geliştirmenin gerekliliği üzerinde herkesin ittifak halinde bulunduğu malumdur. Ancak ekonomimizi istikrar içinde geliştirmenin güçlüğü de ortadadır. Gerçekten istihdam seviyesindeki yükselmeler, kamu harcamalarının ve özel yatırımların artışı yanında vergi politikası yolu ile düşük gelir gruplarının satınalma güçlerindeki artmalar ve bilhassa inşaat sektörüne olan aşırı talep ekonominin büyük ölçüde istihlâke yönelme temayülünü artırmış bulunmaktadır. Bu itibarla 1970 programında da öngörüldüğü üzere, artan talep baskısının kontrol altına alınması; bunun için de program hedeflerine ve plân ilkelerine uygun olarak yapılacak harcamalarla mevcut mevzuata göre sağlanacak gelir arasındaki dengesizliğin sıhhatli kaynaklarla giderilmesi icabetmektedir.

Memleketimizin içinde bulunduğu sosyal ve ekonomik şartların gereği olarak, vasıtasız vergilerden beklenen sonuçları kısa vâdede almanın zorluğu meydandadır. Bununla beraber bu konuda yapılan çalışmalar ileri bir safhaya gelmiş olup yakında ilgili tasarıların peyderpey Yüce Meclislere sunulmasına çalışılmaktadır.

Bu tasarı kısa vâdeli tedbirlere taallük etmekte ve 1970 yılı içinde gelirlerin, çeşitli harcama sahalarmna intikal ederken vergilendirilmesi çarelerini getirmektedir.

Mezkûr tedbirler tesbit olunurken, ayrıca, zaruri olmayan ihtiyaçları karşılayan ve ekonomik kalkınmanın hızını azaltıcı karakterdeki tüketim harcamalarını muayyen ölçüde kısmak amacı güdülmüş ve bu sebeple geniş matrahlı vergiler tercih olunmuştur. Böylece bir taraftan ekonomik kalkınma icaplarına diğer taraftan vergi adaleti prensibine riayet edilmiş olunmaktadır.

Bu itibarla, motorlu taşıtlar, ses cihazları ve lozavımı, fotoğraf ve sinema makinaları, televizyon gibi mallarla zaruri ihtiyaçlara hitabetmeyen bir kısım hizmet ve emtia işletmelerinin mükelleflerin gelir seviyeleri ile orantılı olarak vergilendirilmesine çalışılmıştır.

Ayrıca zaruri olmayan ihtiyaç maddeleri ile arz - talep dengesizliği dolayısıyla yüksek kâr marjıyla satılan mamullerin, ekonomik etkilerine göre isabetle seçilerek vergilendirilmelerine önem verilmiştir. Bu tip mamullerin gider vergileri kapsamına alınması bunlara olan talebi muayyen bir ölçüde düşürecek ve böylece bunların ihracedilebilmeleri için gerekli vasatın hazırlanmasına yardım edilmiş olacaktır. Filhakika genel olarak iç piyasa için açılan sınai kuruluşlar, dahilî talebin azalması halinde maliyet problemlerine daha ciddi olarak eğilme imkânını bulacaklardır.

Gider vergilerinin kapsamına bazı yeni maddelerin alınması yanında, bir taraftan lüks inşaata olan aşırı talebi kıstmak, diğer taraftan bu sektördeki spekülâtif kazançları vergilileyebilmek için bina inşaatları da konut ve işyeri birimlerinin yüzölçümlerine göre uygulanacak müterakki bir tarife ile Gider Vergisine tabi tutulmuştur. Bununla beraber 100 m² yi aşmayan konut birimleri istisnalar arasına alınmıştır.

Öte yandan, yukardan beri arz olunan sebeplerle bu tasarıya yüksek gelir gruplarına hitabeden otomobil v. s. araçların alımlarını konusu içine alan taşıt alım vergisi de dâhil edilmiş ve Spor - Toto oyunundan da muayyen bir ölçüde, vergi alınabileceği düşünülmüştür.

Kalkınmakta olan memleketimizde, tasarrufların olumlu sahalara kaydırılması ile ilgili iktisadi ortam, bir taraftan teşvik tedbirleri ve istikrar politikası yoluyla hazırlanırken öte yandan spekülâtif karakterdeki gayrimenkul yatırımlarının cazibesini azaltmak amacıyla bina, arazi ve arsaların devir ve temlikinden doğan değer farklarını müterakki bir tarifeye vergilendiren bir kıymet artışı vergisi bu tasarıya alınmıştır.

Bilindiği gibi Veraset ve İntikal Vergisi mükellefleri tarafından verilen beyannameler üzerinden tarhiyat yapılacağı kanun hükmü icabı olmakla beraber, idari tahkikatı mütaakıp birkaç yıllık gecikmeyle söz konusu tarhiyat gerçekleştirilebildiğinden bu durum Hazinenin nakit imkânlarına olumsuz etki yapmaktadır. Bu tasarıyla konulan hükümlerle Veraset ve İntikal Vergisi bakımından ilk tarhiyat müessesesi getirilmiş ve mezkûr boşluk ve mahzurlar muayyen bir ölçüde bertaraf edilmek istenmiştir.

Öte yandan Batman - İskenderun petrol boru hattının inşası ve işletmeye açılmasıyla hampetrol nakliye giderlerinde sağlanan menfaatin yerli hampetrol himaye marjında meydana getirdiği yükselmeyi azaltmak böylece kara ve demiryolu ile nakledilen yerli hampetrol ile petrol boru hattı ile nakledilen yerli hampetrol arasında himaye marjı bakımından denge sağlamak amacıyla petrol boru hatları ile yapılacak yerli hampetrol nakliyatının da Nakliyat Vergisine tabi olmasını sağlayacak değişiklikler Gider Vergisi Kanununda yapılmıştır.

Emlâk Alım Vergisinin uygulamada gösterdiği aksaklıkların sebeb olduğu vergi ziyasını önleyebilmek amacıyla gerekli hükümlere bu tasarıda yer verilmiştir.

Yapılan incelemeler, harelar, Damga Vergisi ve değerli kâğıtlara ait tarifelerin yeniden gözden geçirilmesi halinde, bu gelir kategorilerindeki hasılatı bir miktar artırmanın mümkün olduğunu ortaya koymuş bulunmaktadır.

I - Taşıt Alım Vergisi

1970 yılı Bütçesi Finansmanı kanun tasarısının birinci kısmı ile Taşıt Alım Vergisi adı altında yeni bir vergi ihdas edilmiştir. Tasarının 1 nci maddesi, mevzuu ve mükellefi tâyin etmektedir. Buna göre trafik şube veya bürolarına kayıtlı olan ve tasarının 4, 5 ve 6 ncı maddelerinde yazılı taşıtları satılanlar trafik şube veya bürolarına kayıtlı olmayan ve aynı tarifelerde yazılı taşıtları iktisabedenler bu verginin mükellefidir.

Tasarının 2 ncı maddesi, motorlu kara taşıtları ile ilgili tâbirlerin taşıdıkları anlamların 18 . 2 . 1963 tarih ve 197 sayılı Motorlu Kara Taşıtları Vergisi Kanununa göre tâyin edileceğini göstermektedir.

Tasarının 3 ncü maddesinde bu vergiden muaf olanlar sayılmıştır.

Tasarının 4, 5 ve 6 ncı maddeleri taşıtların nev'i, yaşları, ağırlıkları ve istiâp hadlerine göre, mükelleften alınacak vergileri gösterir tarifeleri tanzim etmektedir.

Tasarımın 7 ilâ 10 ncu maddelerinde verginin tarhi, ödenmesi ve bu vergi ile ilgili memurların görev ve sorumluluklarını düzenliyen hükümler yer almaktadır.

II - İşletme Vergisi

Ekonomimizde, harecanabilir fonları, zaruri olmayan ihtiyaçlarla ilgili tüketim safhasında ve vergileme yoluyla mecburi tasarrufa tabi tutmak, Gelir Vergisinin âdil ve etkili bir mekanizma içinde işletilebilmesi kadar önemli bir konudur.

Bu sebeple, zaruri ihtiyaçlara hitabetmiyen bir kısım hizmet ve emtia işletmelerinin, yukarıda takdim edilen maksadı temin edecek şekilde ve ülkemizin sosyal ve iktisadi yapısına uygun bir biçimde vergilendirilmeleri düşünülmüştür.

Bu tasarı, aynı zamanda söz konusu işletmelerin, konulacak vergiyi fiyat mekanizması yoluyla inikâs ettirebilecekleri bir vergilendirme sistemi getirmektedir.

Diğer taraftan Gelir Vergisinin bir otokontrol cihazı olarak düzenlenmiş bulunan bu vergi, Vasitasız Vergilerin gelir sistemimiz içindeki önemini artırmaya mâruf ve alınması gerekli tedbirler manzumesi bakımından da önemli bir adım teşkil etmektedir.

Tasarıya ekli 1 sayılı tablo, lokantalar, meyhaneler, pastahaneler, birahaneler ve gazinolar gibi zaruri ihtiyaçlara hitabetmiyen hizmet işletmelerini kapsamakta ve bunların bir yılda yapacakları hizmet karşılığında elde edecekleri hasılatı göre ödiyecekleri asgari ve âzami vergi hadlerini göstermektedir.

Mükellefler asgari ve âzami hadler içinde komisyonlarcaya tesbit edilecek 6 dereceden birine Bakanlıkça hazırlanacak Yönetmelikte gösterilen esaslar dâhilinde vergi dairesi tarafından intibak ettirileceklerdir. Bununla beraber, mükellefler, gerçek usulde vergilendirilmek istedikleri takdirde, aynı tabloda gösterilmiş bulunan satış vergisi nisbetleri üzerinden tahsil edecekleri vergileri işletme vergisi olarak vergi dairesine ödeme imkânına da sahip bulunmaktadır.

Tasarıya ekli 2 numaralı tabloya gelince; bu tabloda, işletme veya emtianın nevine göre satış vergisi nisbetleri gösterilmiştir. Bu gruba giren işletmelerle aynı kategoride yer alan emtianın perakende alım satımı ile uğraşanlar, müstehlikten mezkûr nisbetlerde tahsil ettikleri İşletme Vergisini muayyen zamanlarda ilgili vergi dairesine yatıracaklardır.

Yukarıda takdim olunan izahattan anlaşılacağı üzere bu vergi, ne ticaret erbabı ve ne de müstehlik bakımından ağırlığı ve sosyal külfeti olan bir vergi karakterinde değildir. Zira verginin şümulüne alınan hizmetler ile emtia çeşitleri, zaruri ihtiyaçlara hitabetmemekte ve ayrıca inikâs mekanizmasının kolaylıkla işliyebileceği bir fiyat bünyesi göstermektedirler.

Tasarımın 11 nci maddesinde verginin mevzuu ve mükellefi tâyin ve tesbit edilmektedir.

Tasarıya bağlı I ve II No. lu tablolarda gösterilen hizmet ve emtia ticareti İşletme Vergisinin mevzuunu teşkil etmektedir.

Verginin mükellefi ise madde metninde iki esasa bağlı olarak tarif ve tesbit edilmiştir.

Maddenin 2 nci bendine göre, tasarıya ekli II No. lu tabloda yazılı hizmet işletmelerini işletenler, mezkûr tabloda gösterilen nisbetler üzerinden ve Satış Vergisi olarak İşletme Vergisini ödemekle yükümlü olacaklardır.

Aynı maddenin yine 2 nci bendine göre ise, tasarıya ekli I No. lu tabloda yazılı hizmet işletmelerinin vergilendirilmesinde iki esas getirilmiştir.

Mezkûr işletmeleri işletenlerle yine bu tabloda yazılı emtianın perakende satışını yapanlar dilerse mezkûr tabloda gösterilen âzami ve asgari hadler dâhilinde, veya dilerlerse, aynı tabloda gösterilen nisbetler üzerinden Maliye Bakanlığınca hazırlanacak perakende satış vesikalarının makinalı kasalar da kullanmak suretiyle tahsil ettikleri İşletme Vergisini Satış Vergisi olarak ödemekle yükümlü kılınmış bulunmaktadır.

Diğer taraftan maddenin 2 nci fıkrasında gösterilen konularda çalışan toptancılar da aynı esaslar dâhilinde İşletme Vergisinin mükellefiyeti içine alınmışlardır.

Muaflıklar :

Madde 12. — Maddede, vergiden muaf tutulan mükellefler için öngörülen başlıca kıstas, mükelleflerin faaliyet gösterdiği mahallin son nüfus sayımına göre belediye içi nüfustur. Maddeye göre, belediye içi nüfusu 20 000 ve daha aşağı olan yerlerde faaliyet gösteren mükellefler vergiden muaf tutulmuşlardır. Bu had sahil ilçeleri için 10 000 olarak kabul edilmiştir.

Vergileme ölçüleri :

Madde 13. — Kanunun 11 nci maddesinin I nci fıkrasında yazılı faaliyetlerde bulunan mükellefler, I No. lu tabloda asgari ve âzami vergi hadleri gösterilen her iş ve emtia nevi için Vergi Usul Kanunu ve bu tasarımın mütaakip maddelerinde belirtilen esaslar dâhilinde tesbit edilecek altı derece üzerinden vergilendirmeye tabi tutulacaklardır.

Mükellefin, komisyonlarca tâyin edilecek altı dereceden hangisine gireceği, Maliye Bakanlığınca hazırlanacak bir yönetmelikte gösterilecek esaslar dâhilinde vergi dairelerince tesbit olunacaktır.

Matrah :

Madde 14. — Tasarımın 11 nci maddesinin II nci fıkrasında yazılı halde veya I. tablonun Satış Vergisi nisbetlerine göre ödenecek İşletme Vergisinin matrahı, satılan maddelerin veya yapılan hizmetlerin «satış bedeli» olarak tarif edilmiştir.

Satış bedeli ise, «Satılan maddeler ve yapılan hizmetler karşılığında her ne şekilde olursa olsun müşteriden alınan veya müşterinin borçlandığı para veya diğer değerlerin toplamıdır.» şeklinde hükme bağlanmıştır.

Satış bedeli belli olmayan teslimlerde matrah, Vergi Usul Kanununa göre hesaplanacak emsal bedeli olarak gösterilmiştir.

İşletme Vergisi derecelerinin tesbiti :

Madde 15. — Bu madde ile vergilendirme derecelerinin hangi usul ve esaslar dâhilinde tesbit ve ilân edileceği gösterilmiştir.

Bu dereceler, Maliye Bakanlığınca emtia ve iş nevelerine göre hazırlanacak cetveller üzerinden il merkezlerinde ticaret odaları, ticaret odası bulunmayan il merkezlerinde belediyelere seçilecek 4 kişi ile o il defterdarının ve mâzereti halinde tevkil edeceği bir maliye memurunun başkanlığında kurulan özel bir komisyon tarafından ilçeler itibariyle asgari 3 ve âzami 6 kademeli olmak üzere ayrı ayrı tâyin olunacaktır. Aneak merkez ilçe dışındaki mükelleflere ait derecelerin tesbitinde, o il merkezinde seçilmiş olan üyelerden ikisinin yerine ilgili ilçeler belediyelerince seçilmiş olan iki üye toplantılara katılacaktır.

Komisyonların derece tesbitinde takibedecekleri usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca hazırlanacak bir yönetmelikte belirtilecektir.

Söz konusu komisyonlar ilgili il defterdarının yazılı talebinden itibaren 15 gün içinde tâyin ve tesbit işlemini tamamlayacaklardır. Lüzumu halinde bu süre Maliye Bakanlığınca iki aya kadar uzatılabilecektir.

Vergi derecelerinin kesinleşmesi ve ilânı bakımından V. U. K. nun ortalama kâr hadlerinin kesinleşmesi ve ilânına ilişkin madde hükümleri uygulanacaktır.

Teklif yeri :

Madde 16. — Vergi, vergiyi doğuran olayın vukubulduğu yer Vergi Dairesince tarh ve tahsil olunacaktır.

Beyan esası :

Madde 17. — İşletme Vergisi, esas itibariyle beyan esasına istinat ettirilmiştir.

Vergilendirme dönemi :

Madde 18. — Satış Vergisi nisbetleri esas olduğu takdirde faaliyet gösterilen her ay vergilendirme dönemini teşkil edecektir. Götürü vergilendirme usulünde vergi dönemi ise, faaliyet gösterilecek takvim yılıdır.

Beyannamenin şekli ve muhtevası :

Madde 19. — Beyannamenin şekli ve muhtevası ile ekleri Maliye Bakanlığınca ayrıca tertip ve tanzim olunacaktır.

Beyannamenin verilme zamanı :

Madde 20. — Götürü usulde beyanname, aidolduğu takvim yılının Ocak ayı içinde, takvim yılı içinde işe başlanılması halinde ise, bu ayı takibeden ay içinde ilgili Vergi Dairesine verilecektir.

Satış Vergisi esasında ise, her mükellef bir aya ait beyannamesini ertesi ayın 15 nci günü akşamına kadar ilgili Vergi Dairesine verecektir.

Tarh zamanı :

Madde 21. — Bu madde ile verginin ne zaman tarh edileceği gösterilmiş bulunmaktadır.

Vergilendirme dönemi içinde işe başlayan veya işi bırakan mükelleflerin vergileri :

Madde 22. — Takvim yılı içinde işe başlayan ve işi bırakan mükelleflerin vergisi, yıllık vergiden işe başlanılan ay hariç tutulmak ve işin bırakıldığı ay tam sayılmak suretiyle, çalışılan aylara isabet eden miktar olarak tâyin edilmiştir.

Vergilendirme dönemi içinde işin bırakıldığı ayı takibeden aylara isabet eden vergiler terkin olunacaktır. Ancak işi terk keyfiyetinin bir ay içinde Vergi Dairesine bildirilmiş olması gerekmektedir.

Ödeme zamanı :

Madde 23. — Bu maddede, verginin kaç taksitte ve hangi aylarda ödeneceği hükme bağlanmıştır.

Verginin inikâsı :

Madde 24. — İşletme Vergisi, tasarıya ekli tablolarda kayıtlı nisbecler üzerinden hesaplanan Satış Vergisi, müşteriye inikâs ettirilebilecektir.

Tarifeli hizmet ve emtia satışlarında, tarife kaydına rağmen tablolarda gösterilen oranlarda İşletme Vergisi müşteriye inikâs ettirilebilecektir.

Diğer taraftan, tarifeye bağlı olmayan faaliyet kollarında ise, inikâs inkânı her zaman mevcut bulunmaktadır.

Perakende satışın tarifi :

Madde 25. — Perakende satışın maksat, satışı yapılan madde ve malzemenin aynen veya işlendikten sonra satışı yapan kimseler dışındaki kimselere satılmasıdır.

İşletme Vergisinin gider kaydedilemeyeceği :

Madde 26. — İşletme Vergisi, Gelir ve Kurumlar Vergisi matrahlarının tesbitinde gider olarak kabul edilemeyecektir.

Madde 27. — Mükellefler söz konusu I ve II nei fıkralarda gösterilen vergilendirme şekillerinden hangisini tercih ettiklerini, Maliye Bakanlığınca seçilecek haberleşme araçları ile yapılacak 3 gün süreli ilânlardan sonra geçecek 15 gün içinde ilgili Vergi Dairesine bildirmek mecburiyetindedirler.

Yeniden işe başlayanlar ise, işe başladıkları ay içinde vergilendirme şeklini seçip ilgili vergi dairesine bildirebileceklerdir.

Satış Vergisi esasını seçen mükellefler aynı işe devam ettikleri müddetçe 3 yıl içinde bu usulden dönemeyeceklerdir.

İcranın geciktirilmesi :

Madde 28. — Mükellefin tarh edilecek vergiye vâkı olacak itirazı, verginin ilgili tablolarda gösterilen asgari haddine veya kabul olunan dereceye tekabül eden miktarının tahsilini durduramayacaktır.

Özel usulsüzlük cezaları :

Madde 29. — Bu maddede, mükelleflerin Vergi dairelerince mühürlenmiş makinalı kasa veya Maliye Bakanlığınca hazırlanmış perakende satış vesikası bulundurmayanlara birinci tesbit için

3 000 TL. 2 nei tesbitte 5 000 TL. usulsüzlük cezası uygulanacaktır. Bu durumun 3 neü defa tesbitinde ise, Vergi Dairesinin teklifi üzerine işletme Adliye ve Maliye bakanlıklarının müştereken tâyin edecekleri yetkili mahkemeler kararı ile 3 aydan az olmamak üzere 1 seneye kadar kapatılabilecektir.

Madde 30. — İşletme Vergisini Satış Vergisi olarak ödemeye mecbur olanlar, Maliye Bakanlığınca hazırlanmış bulunan perakende satış vesikalarını her bir muamele için kullanmak mecburiyetinde tutulmuşlardır. Bu vesikaları kullanmayan ve müşteriye vermeyen mükelleflere aynı yıl içinde birinci tesbit için 500 TL. 2 nei tesbit için 1 000 TL. 3 neü ve mütaakıp tesbitlerde 2 000 TL. özel usulsüzlük cezası kesilecektir.

Madde 31. — Yukarda takdim olunan özel usulsüzlük cezalarıyla ilgili hususlar tutanakla tesbit edilecektir. Bu tutanakların mükellef veya müstahdemlerce imza edilmemesi halinde, bunların görevli yoklama memurları veya inceleme elemanlarıca bir polis memuru ile birlikte imza edilmeleri yeterli sayılacaktır.

Madde 32. — Kanun mevzuuna alınan işletmelerden öz sermayeleri 100 000 TL. nin altında olanlara, nevi Maliye Bakanlığınca tâyin edilecek makinalı kasalar Devlet Malzeme Ofisince 12 ay taksitle satılabilecektir.

Geçici madde 1. — Bu madde ile Maliye Bakanlığınca, 1970 yılı içinde faaliyet gösterecek işletmelerin götürü usule göre kısmi olarak vergilendirilmesi yetkisi verilmektedir.

Satış vergisi esasına göre uygulanacak vergilendirmenin 1970 yılı başlangıç ayı, Maliye Bakanlığınca 15 gün önceden Resmî Gazete ile ilân edilecektir.

III - Gayrimenkul kıymet artışı vergisi :

Gelişmekte olan bir ülkenin özelliklerini gösteren Türkiye'mizde tasarrufların artırılması kadar bunların tahsis edileceği ve kullanılacağı sahaların seçimi de büyük bir önem arz etmektedir. Memleketimiz için böyle bir problemi âcil ve önemli kılan sebepler şunlardır :

1. Sınai ve tersiyer sektörlerde gerçekleştirilen yüksek gelişme oranlarına paralel olarak şehirleşmenin hızlanması.
2. Organize bir sermaye piyasasının gereği kadar henüz geliştirilmemiş bulunması,
3. Ekonomideki ekspansiyonun yaratabileceği normal ve zaruri fiyat artışlarının zaman zaman üstüne çıkılması,
4. İçinde bulunduğumuz sosyal ve siyasi gelişme seviyesinin periyodik ve geçici icabı olarak riskten mutlak kaçınma duygu ve esprisinin ekonomimizi etkisi altında bulundurulması.

Bütün bu faktörler, bilhassa ekonominin büyümesinin hızlandığı bu son yıllarda, halk tasarruflarının gayrimenkul piyasasına kaymasını hazırlayan sebepler olarak karşımıza çıkmaktadır. Şüphesiz söz konusu faktörlerin olumsuz etkilerini bertaraf edebilmek için bu faktörlerin bünyelerinde yapılacak ekonomik, malî ve hukukî operasyonlara ihtiyaç vardır. Nitekim, sermaye piyasası kanun tasarısının hazırlanmış bulunması, devamlı olarak alınan iktisadi istikrar tedbirleri, Hükümetin bu anlayışa paralel olarak takındığı açık ve kararlı tutumu gösteren örneklerdir. Nevar ki, bütün bunlar tek başına yeteri olmaktan uzak kalmakta ve gayrimenkuller üzerindeki spekülasyonu durdurmak mümkün olamamaktadır. Bu sebeple, tasarrufların olumlu sahalarla kaydırılmasıyla ilgili iktisadi ortam, bir taraftan teşvik tedbirleri ve istikrar politikası yoluyla hazırlanırken, öte yandan, spekülâtif yatırımların cazibesini azaltmanın çareleri üzerinde de durulmaktadır.

İşte bu tasarı, Türkiye'deki bina, arazi ve arsaların ivazlı veya ivazsız (veraset ve intikal haric) devir ve temlikinden doğan değer farklarını müterakki bir tarife ile vergilendirmeyi istibdad etmektedir. Bu suretle, spekülâtif karakterdeki gayrimenkul piyasasına tasarrufların yönelmesinin önlenilebileceği ve uzun süre arsaların elde tutulmasından kaynak alan gayrimenkul fiyat artışlarının muayyen bir ölçüde durdurulabileceği düşünülmektedir. Bütün bu hususlara ilâveten bu verginin oldukça önemli bir hasılat değeri de olacaktır.

Mevzu : Vergiyi doğuran olay :

Madde 33. — Tasarımın bu maddesi hükmü gereğince Türkiye'deki arazi, arsa ve binaların değerlerindeki artışlar, bunların devir ve temlik sırasında vergiye tabidir. Mevzuu tâyin edilirken «gayrimenkuller» denilmeyip «arazi, arsa ve bina» ibaresi kullanılmasının sebebi böyle menkul hükmünde olan ve tapu sicilinde müstakil ve daimî olmak üzere ayrıca ikaydedilen hakların, verginin mevzuu dışında bırakılmak istenilmesindedir. Şu kadarki, satış dışında kalan sair tasarrufi muamelelerle devir ve temlikin sağlanmaması ve dolayısıyla vergi ziyana sebebiyet verilmemesi için veraset yoluyla vâkı intikaller haricinde kalmak üzere bunların ivazsız bir şekilde devri ile karşılıklı olarak trampa edilmesi dahi vergi mevzuuna alınmıştır.

Bina, arazi ve arsalar üzerindeki mülkiyet hakkının gerek satış suretiyle veya ivazsız bir tarzda devri, gerekse karşılıklı olarak trampa edilmesi, tapuda tescil ile vâkı olacağına göre bunların değerlerindeki artış farkları dolayısıyla alınacak vergi alacağının da tapudaki tescil ile doğacağı tabiidir.

Mükellef :

Madde 34. — Bu madde hükmüne göre verginin mükellefi bina, arazi ve arsaların mülkiyetine sahip gerçek ve tüzel kişilerdir. Görüldüğü üzere burada tadadedilen gayrimenkullerin sadece, Medeni Kanuna göre tarifi yapılmış bulunan «malikleri» bu verginin mükellefi olarak kabul edilmiştir. Bu itibarla, meselâ bir gecekondulu sahibi, tapu ile sahibi değilse bu gayrimenkulün devir ve temlikinden dolayı bu verginin mükellefi olmayacaktır.

İstisna ve muafıklar :

Madde 35. — Maddenin «a» fıkrasıyla genel ve katma bütçeli dairelerle, il özel idareleri belediyeler ve köyler vergiden muaf tutulmuşlardır.

Diğer taraftan, maddenin «b» ve «c» fıkraları ile iktisadi bakımdan zayıf olduklarından dolayı köyler bu vergi dışında bırakılmak istenmiş ve belediye sınırları ile mücavir saha dışında kalan yerlerdeki devir ve temliklerden doğan değer farklarının 30 000 lirası vergiden istisna edilmiştir. Belediye hudutları ve mücavir saha içindeki vergilemeyi kolaylaştırmak ve pek cüzi değer artışlarıyla vergi dairelerini meşgul etmemek için 5 000 liralık bir istisna haddi getirilmiştir.

Matrah :

Madde 36. — Tasarımın bu maddesine göre; arazi, arsa ve binaların devir ve temlik dolayısıyla elde olunacak değerler ile bunların iktisap değerleri arasındaki fark verginin matrahını teşkil etmektedir. Ancak, iktisabolduğu beyan edilen değer, o malın devir tarihindeki rayiç değerden aşağı olamayacaktır.

Veraset suretiyle vâkı intikaller haricindeki ivazsız intikallerde ise, bunların 7338 sayılı Kanuna göre bulunacak değerlerin, iktisap değerlerine nazaran farkı bu verginin matrahını teşkil edecektir.

Arazi, arsa ve binaların karşılıklı olarak trampa edilmesinde bu verginin mevzuuna alındığı cihetle, trampada karşılıklı olarak her iki malikte ayrı ayrı vergi mükellefi olacak ve ayrı ayrı her gayrimenkulün trampa günündeki rayiç değerleriyle iktisap değerleri arasındaki fark bu verginin matrahı olacaktır.

İktisap maliyetinin tesbiti ;

Madde 37. — Bu madde ile verginin matrahının hesaplanmasında önemli olan «iktisap maliyeti» nin hangi esaslara göre bulunacağı hükme bağlanmıştır.

Maddenin «a» fıkrasına göre; arazi, arsa ve binaların Emlâk Alım Vergisi matrahı olarak beyan edilen değerleri, bunların «iktisap değeri» sayılacaktır. Mezkûr kanunun yürürlüğünden önceki tarihlerden ise «Tapu İntikal Harcı» matrahı, iktisap değeri yerine kaim olacaktır.

Ancak, Emlâk Alım Vergisi matrahı ihtilâf konusu olmuş ise kesinleşmiş matrahlar nazara alınacaktır.

Diğer taraftan, kanunda zikri geçen gayrimenkuller, vergiyi doğuran olaydan, yani devir ve temlik tarihinden 5 yıl ve daha önce iktisabedilmişlerse, bu takdirde son 5 yılda bina Arazi Vergisine matrah olmuş değerler, «iktisap maliyeti» yerine kaım olacaktır.

Matrahtan yapılacak tenziller :

Madde 38. — Bu maddenin «a» fıkrasıyla arazi ve binanın iktisabı için ödenen her türlü aynı vergilerle resim ve harcların ve faiz, Gider Vergisi, komisyon gibi masrafların matrahtan tenzili kabul edilmiştir.

Aynı maddenin «b» fıkrasıyla de ayrıca her yıl için iktisap maliyetinin % 5 i oranında hesaplanacak götürü bir giderin gayrimenkulün yıpranma ve çeşitli giderler karşılığı olarak, matrahtan tenzili imkâm getirilmiştir.

Verginin nisbeti :

Madde 39. — Verginin nisbeti, müterakki bir şekilde, matrah dilimlerine göre % 20, 40 ve 60 olarak tesbit edilmiş; bu suretle küçük miktarlardaki kıymet artışlarının büyük kıymet artışlarına nazaran daha az vergilendirilmesi sağlanmıştır.

Tarh yeri :

Madde 40. — Vergi, arsa, arazi ve binanın tapuda kayıtlı bulunduğu yerin Maliye Vergi Dairesince tarh olunacaktır.

Beyan esası, beyannamenin şekli ve ödeme süresi :

Madde 41. — Tasarının bu maddesinde, verginin mükellefin beyanına, müsteniden tarh olunacağı ve beyannamenin şekil ve muhtevasının ise Maliye Bakanlığınca tesbit edileceği hükme bağlanmıştır.

Beyanname verme süresi, devir ve temlikin tapuya tescil tarihinden itibaren bir ay olup, verginin ödenmesi de yine bu müddet içerisinde ilgili vergi dairesine yapılacaktır.

Verginin teminatı :

Madde 42. — Bu madde ile «Gayrimenkul Kıymet Artışı Vergisi» teminat altına alınmıştır. Verginin mükellefi, gayrimenkulü satan olduğu cihetle, devir ve temlik sırasında satıcının eline geçen meblâğın % 10 unun verginin teminatı olarak; bir bildiri ile ilgili vergi dairesine yatırılması mecburi tutulmuştur.

Asgari Vergi :

Madde 43. — Vergi, müterakki nisbet üzerinden alındığı cihetle, mükelleflerin arsa, arazi ve binaların kısım kısım veya hisseli olarak satmaları halinde düşük nisbetler uygulanarak bu hal ise vergi ziyana sebebiyet verecektir.

Bu halin önlenmesi maksadıyla, bu maddede vergiye mevzu olan gayrimenkullerin hisse üzerinden veya taksim veya ifraz suretiyle kısım kısım devir ve temlik halinde, bu gayrimenkulün tümüne ait rayiç bedel ile yine tümüne ait iktisap değeri arasındaki fark üzerinden verginin hesaplanacağı ve bu vergiden hisseli olarak satılan gayrimenkul kısmına isabet edecek verginin tenasüple bulunacağı ve bunun asgari vergiyi teşkil edeceği hükme bağlanmıştır.

Çeşitli hükümler :

Mahsup ve Gelir Vergisi Kanununun uygulanması :

Madde 44. — Tasarının bu maddesine göre tescil sırasında mükelleften alınacak vergi teminatından, bilâhara kesinleşen vergi mahsubedilecek ve fazlası, bir yıl içinde müracaat etmesi halinde mükellefe iade olunacaktır.

Ayrıca bu kanuna göre vergiye tabi değer farklarının Gelir veya Kurumlar Vergisinin mevzuuna girmesi halinde vergi teminatı alınmakla iktifa olunacağı ve bunun Gelir veya Kurumlar Vergisinden mahsubedileceği hükme bağlanmış bulunmaktadır.

Madde 45. — Bu maddeye göre, bu kanunda yazılı esaslar mahfuz olmak üzere Vergi Usul Kanunu hükümleri ile Emlâk Alım Vergisi Kanununun 12, 13, 14 ve 15 nci maddeleri hükümleri bu vergi hakkında da uygulanacaktır.

Tapu memurlarının görevi :

Makde 46. — Emlâk Alım Vergisinde olduğu gibi, bu vergide de tapu memurları, kıymet artışı Vergisi karşılığı olarak madde gereğince alınan vergi teminatının ilgili vergi dairesine yatırıldığını gösteren maktbuz ibraz edilmedikçe, tapu tescil işlemini yapmayacaklardır. Bu teminatın yatırılmasından önce muamele yapan tapu memurları ise vergi teminatının ödenmesinden mükelleflerle birlikte müteselsilen sorumlu olacaklardır. Ancak bu memurların, ödedikleri meblâğlar için mükelleflere rücu edebilecekleri izahıtan vârestedir.

IV. - Spor - Toto Vergisi

Tasarınınördüncü kısmında, Spor - Toto Vergisi adı ile yeni bir vergi ihdas olunmuştur.

Tasarının 47 nci maddesine göre, verginin mevzuu Spor - Toto oyunudur. Verginin mükellefi, Spor - Toto İdaresi olup, tasarının 49 ncu maddesine göre, vergi, tarifedeki ücret üzerinden alınacaktır.

Vergi nisbeti % 20'dir.

Tasarının 51, 52 ve 53 ncu maddeleri bu verginin tarh ve ödenmesiyle ilgili süre ve usulleri düzenlemektedir.

V. - Gider Vergileri

1. Tasarının 54 ncu maddesi ile 13 Temmuz 1956 gün ve 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 4 ncu maddesinin (a) bendi kaldırılmış ve (g) bendi değiştirilmiştir.

(a) bendinin kaldırılması ile, II nci tablonun 3, 4, 5 ve 6 nci pozisyonlarında yazılı vasıta, alet, makina, cihaz ve malzemelerine ait istisna kaldırılmış bulunmaktadır.

(g) bendindeki değişiklikle, II nci tablo ile vergiye tabi tutulmuş bulunan seramik mamullerindeki istisnaya açıklık verilmek istenilmiştir. Tatbikatta meydana çıkan tereddütleri izale etmek gayesi ile, vazo, duvar tabağı ve heykeleik gibi seramikten mamul süs eşyasının vasıfları sayılmak suretiyle, istisna hükmüne, kanunun maksadına uygun açıklık verilmiş bulunmaktadır.

2. Tasarının 55 nci maddesi ile, kanunun 13 ncu maddesine, montaj yolu ile yapılan imalâтта mükellefi tesbit eden bir fıkra eklenmiştir. Zira aynı kanunun 4 ncu maddesinin (a) bendindeki istisna hükmü bu kanunun 1 nci maddesi ile kaldırılmakla, montaj yolu ile imal olunan bazı maddeler vergiye tabi tutulmuş olmakta ve kanunun 13 ncu maddesinde, bu nevi imalâтта, mükellefi açıklıkta gösteren bir hüküm bulunmamaktadır.

Ek fıkra, bu boşluğu doldurmaktadır.

3. Tasarının 56 nci maddesi ile yapılan değişiklikle, kanunun değişik 14 ncu maddesinde evvelce saf sıklık üzerinden vergilendirilen glikozun ve tekeli dışındaki içkilerin satış bedeli üzerinden vergilendirileceği derpiş olunmuştur.

Ayrıca, başkaları hesabına montaj yoluyla imal edilecek II sayılı Tablodaki maddelerde, matrahın V. U. Kanununa göre bulunacak emsal bedeli olduğunu belirten bir fıkra eklenmiştir.

4. Glikozun ve tekeli dışı içkilerin kıymet esasına göre vergilendirilmesini sağlamak maksadiyle, Kanunun değişik 24 ncu maddesine göre vergilendirilen glikoz ve Tekel dışı içkiler tasarının 57 nci maddesi ile bu fıkra şümulünden çıkarılmıştır.

Böylece, glikozun ve Tekel dışı içkilerin gerek dâhilde ve gerekse ithalde kıymet esasına göre vergilendirilmesi öngörülmektedir.

5. Tasarının 58 nci maddesi ile kanunun 27 nci maddesinin sonuna, II sayılı tablonun 3, 5; 6 pozisyonlarındaki mamuller ile I sayılı tablonun 9/B, C, D ve E pozisyonlarındaki camlar için ilk madde indiriminin uygulanmayacağına dair bir fıkra eklenmiştir.

Bilindiği gibi, II sayılı Tablo mamuller Tablosudur.

6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun, 4 ncu maddesinin 482 sayılı Kanunla değişik (a) bendi ile mamuller Tablosunda kayıtlı taşıtlar, ses cihazları ve levazımı, fotoğraf ve sinema makina ve levazımı vergiden istisna edilmiş bulunmakta idi. 1969 İera plânında uygulama tedbir-

leri meyanında, keza 1970 programında, ilk gelişme safhasını tamamlayan ve belli bir üretim seviyesine ulaşan endüstri mamullerinin ve lüks mahiyetteki maddelerin gider vergilerine tabi tutulması sağlanmaktadır. II sayılı Tablonun 3, 5 ve 6 ncı pozisyonlarında yazılı ve yukarıda zikredilen mamullerin gerek istihsalinde ve gerekse bu mamullere olan talepte son yıllarda önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Bu itibarla bu mamullerin vergiye tabi tutulması ve verginin bir «satış vergisi» istikametinde geliştirilmesi öngörülmüştür. Mamuller Tablosunun bu istikamette geliştirilmesi ve gerekse fiskal gaye ile anılan maddeler için ilk madde indiriminin uygulanmaması teklif edilmiştir.

6. Tasarının 59 ncü maddesi ile kanunun değişik 33 ncü maddesindeki Banka ve Sigorta muameleleri Vergisinin nisbeti, % 20 den % 25 e yükseltilmiştir. Kambiyo muamelelerinde matrahın onbinde dört buçuğu olan nisbet onbinde beş yapılmıştır. Ancak T. C. Merkez Bankası ile bankalar arasındaki reeskont muameleleri nispet, artırılmasının dışında bırakılmıştır.

7. Tasarının 62 ve 63 ncü maddeleriyle aynı kanunun 36 ncü maddesinin ikinci ve 37 ncü maddesinin 1 ncü fıkralarına «veya belli bir süre» ibaresi eklenmiştir.

8. Tasarının 66 ncü maddesi ile kanunun 43 ncü maddesinde yazılı PTT hizmetleri Vergisinin % 10 olan nisbeti, posta hizmetleri için % 8, telgraf hizmetleri için % 10, telefon hizmetleri için ise % 15 olarak yeniden tesbit edilmiştir.

9. Tasarının 67 ncü maddesi ile bina inşaatlarından Gider Vergisi alınmasını düzenliyen ek - 1, 2, 3 ve 4 ncü maddeleri ihtiva eden III ncü kısım eklenmiş, ve kısımlar arasındaki müşterek hükümlerle ilgili III ncü kısım IV ncü kısım olarak değiştirilmiştir.

10. Tasarının 68 ncü maddesi ile, aynı kanunun 45 ncü maddesine Bina İnşaat Vergisi ile ilgili beyanı düzenliyen bir fıkra eklenmiştir.

11. Tasarının 69 ncü maddesi ile aynı kanunun 47 ncü maddesine Bina ve İnşaat Vergisine ait beyannamenin verilme süre ve yerini tâyin eden (g) fıkrası eklenmiştir.

12. Tasarının 70 ncü maddesi ile belediye ve tapu memurlarının görevlerini ve sorumluluklarını tanzim eden Ek 1 ve 2 ncü maddeler eklenmiştir.

13. Tasarının 72 ilâ 80 ncü maddelerinde kanuna bağlı I, II, III. sayılı tablolarda yazılı olup, yurt içi talebi yüksek ve spekülâtif kazançlara imkân veren bâzı maddelerin vergi had ve nisbetlerinde değişiklikler yapılmıştır.

Tasarının 72 ncü maddesi ile sınılandırılmış petrol gazı (LPG) ile ilgili vergi haddi 25 kuruşa çıkarılmıştır.

I sayılı tablonun 9 No. lu pozisyonu tasarının 32 ncü maddesi ile A, B, C, D ve E gruplarına ayrılmış, ilk istihsal mahsulü camlar daha düşük bir nisbete tabi tutulmuş ve eski % 20 nisbeti % 30 a çıkarılmıştır. B, C, D ve E grupundaki camlar ise daha ziyade lüks inşaat ve kuruluşlarda kullanılan maddeler olduğundan, bu maddelere, daha yüksek nisbetler uygulanmıştır.

Tasarının 74 ncü maddesi ile II sayılı tablonun 3 ncü pozisyonunun (e) bendinde kamyonetler için kayıtlı «Yük taşımaya mahsus olanlar hariç» ibaresi kaldırılmış ve bu suretle yük taşımaya mahsus kamyonetler de vergi şumulüne alınmıştır. Böylece taşıtlar arasında, vergiye tabi olma yönünden, eşitlik sağlanmıştır.

Tasarının 75 ncü maddesi ile, II sayılı tablonun 5 ncü pozisyonuna, (e) bendi ilâve edilmiş ve bu ilâve ile her türlü televizyon % 25 oranında vergiye tabi tutulmuştur.

Böylece televizyon gerek dâhilde ve gerekse ithalde % 25 oranında vergilendirilmiş olacaktır.

Tasarının 76 ncü maddesi ile II sayılı tablonun 7 ncü pozisyonuna (e) ve (d) bendleri eklenmiştir.

Buna göre seramikten döşemelik veya kaplamalık karolar ve benzerleri % 35 ve % 40 oranında vergilendirilmektedir.

Mezkûr mamullerin, daha ziyade lüks inşaatda kullanıldığı göz önünde bulundurularak 1970 program tedbirleri dâhilinde, bu değişiklik yapılmış bulunmaktadır.

Tasarının 60 ncü maddesiyle 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 4 . 1 . 1961 gün ve 210 sayılı Kanunla değişik 34 ncü maddesi Batman - İskenderun petrol boru hattının inşası ve işletmeye açılması ile hampetrol nakliye giderlerinde sağlanan menfaatin yerli hampetrol himaye marjında meydana getirdiği yükselmeyi azaltmak böylece kara ve demiryoluyla nakledilen yerli hampetrolle petrol boru hattı ile nakledilen yerli hampetrol arasında himaye marjı bakımından denge sağlamak amacıyla değiştirilmiş ve maddeye «petrol boru hatları ile yapılacak yerli hampetrol nakliyatının da nakliyat vergisine tabi olmasını sağlayacak petrol boru hatları ile yapılan yerli hampetrol taşımaları» ibaresi ilâve edilmiştir. Buna göre Türkiye sınırları içinde bulunan petrol boru hatları ile yapılacak yerli hampetrol taşımaları bu verginin mevzuuna girecek Türkiye sınırları dışında bulunup da Türkiye'deki bir petrol boru hattı ile iltisakı bulunan petrol boru hatları ile yapılan taşımalarla bizzat Türkiye sınırları içinde bulunan petrol boru hatlarında yapılan yabancı menşeli hampetrol taşımaları bu verginin mevzuuna girmeyecektir. Zira bu verginin ihdasından amaç petrol hattı sebebiyle yerli hampetrolün himaye marjında meydana gelen artışın giderilmesi kara ve demiryolundan nakledilen yerli hampetrolle petrol boru hattından nakledilen yerli hampetrolün himaye marjlarının eşit seviyede tutulmasıdır.

Kaldı ki, demiryolu ile yapılmakta olan hampetrol taşımaları öteden beri Nakliyat Vergisine de tabi bulunmakta, böylece hampetrol taşımaları karayolu, demiryolu veya petrol boru hattı ile yapıldıklarına göre ayrı ayrı taşıma giderleri yüküne ve himaye marjlarına sahip bulunmaktadır.

Tasarının 61 ncü maddesiyle 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 4 . 1 . 1961 gün ve 210 sayılı Kanunla değişik 35 ncü maddesi birinci fıkrası petrol boru hatlarında yapılan yerli hampetrol taşımalarından hangilerinin vergiden müstesna olacağını göstermek amacıyla değiştirilmiş ve maddeye bir (k) bendi eklenmiştir.

Buna göre 35 ncü madde metninde yer alan (a) bendine göre ücretsiz yerli hampetrol taşımaları yani petrol boru hattı belge sahibinin bu hattan naklettiği kendine ait yerli hampetrol vergiye tabi olmayacaktır.

Yani bu petrol hakkı sahibinin kendi hampetrolünü yine kendine ait bir petrol boru hattı ile taşınması bu vergiden müstesnadır. Bir başka ifade ile petrol boru hattı belge sahibi (yani taşıyıcı) bir başkasına ait hampetrolü (yani taşıtana ait hampetrolü) kendi boru hattı ile taşıdığı takdirde bu taşıma nakliyat vergisine tabi olacaktır.

Bu istisna esasen 35 ncü maddenin bugünkü şeklinde (a) bendi hükmü ile sağlanmaktadır. Maddeye yeniden ilâve edilen (k) bendi ile anapetrol boru hattına iltisak halinde bulunan tali derecedeki petrol boru hatları ile yapılan taşımaların vergiden istisna edilmesi böylece bir defa tali boru hatları, bir defa da anaboru hattı ile yapılan taşımaların vergilendirilmesi suretiyle mükerrer vergilendirmenin önlenmesi sağlanmıştır.

Bu istisnanın ikinci maksadı ise tali derecedeki petrol boru hatları ile yapılan kısa mesafeli hampetrol taşımalarının vergiden istisna edilerek petrol boru hattının uzun mesafeli taşımalarda sağladığı munzam avantajın giderilmesi hedefinin dışında bırakılmasıdır.

Tasarının 62 ncü maddesiyle 6802 sayılı Kanunun 25 . 6 . 1964 gün ve 482 sayılı Kanunla değişik 36 ncü maddesi petrol boru hatlarında yapılan yerli hampetrol taşımalarının tabi olacağı nakliyat vergisi mükellefinin kim olacağını tâyin etmek amacıyla değiştirilmiştir.

Mükellefin tâyinine esas alınan «Petrol boru hatlarını iletenler» tâbiri «petrol boru hattı belge sahibi taşıyıcılar» olarak tarif edilmiş böylece petrol Kanunundaki esaslara paralellik sağlanmıştır.

Tasarının 63 ncü maddesiyle 802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 37 ncü maddesi petrol boru hatlarında yapılan yerli hampetrol taşımalarının tabi olacağı nakliyat vergisinin matrahını tâyin etmek için değiştirilmiş ve maddeye «petrol boru hatları ile yapılan taşımalarda taşınan yerli hampetrolün varil olarak miktarıdır» ibaresi dâhil edilmiştir.

Bu ibareden de anlaşılacağı gibi petrol boru hatları ile taşınan yerli hampetrol (miktarı üzerinden) spesifik olarak nakliyat vergisine tabi olacaktır.

Burada nispi vergi yerine spesifik vergi esasının kabul edilmesinden maksat boru hattı ücret tarifelerinin taşıtan taşıdığı hampetrolün miktarına göre değişiklik arz etmesi ve verginin ücret tarifesi üzerinden nispi olarak alınması halinde petrol boru hatlarının inşası sebebiyle yerli petrolün himaye marjında husule gelen munzam avanta jın kapsanmasına imkân kalmıyacağı, binnetice taşıtanlara naklettirdikleri hampetrol miktarlarının tahavvülü ölçüsünde farklı yük tahmil edilmiş ve eşitliğin bozulmuş olacağı hususudur.

Tasarımın 64 nci maddesiyle 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 27 . 3 . 1969 gün ve 1137 sayılı Kanunla değişik 38 nci maddesi ve madde matlabı, petrol boru hatları ile yapılacak yerli hampetrol taşımalarının spesifik bir vergiye tabi olması sebebiyle «Vergi nisbet ve hadleri» ibarelerinin ilâvesi maksadiyle değiştirilmiş ve vergi haddinin ne olduğunu göstermek amacıyla de maddeye (III) nci bend eklenmiştir.

Tasarımın 65 nci maddesiyle 6802 sayılı Kanuna mükerrer bir 38 nci madde getirilmektedir.

Bu maddenin getirilmesinden maksat 6326 sayılı Petrol Kanununun 6558 sayılı Kanunla değişik 111 nci maddesinin böyle bir vergi ihdasına hüküm taşımasıdır. Bu madde ile petrol Kanununun 111 nci maddesi hükmü kaldırılmakta sadece bu hükmü bir istisna getirilmektedir.

Tasarımın 71 nci maddesiyle 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 27 . 3 . 1969 gün ve 1137 sayılı Kanunla muaddel 47 nci maddesi (c) bendine «Petrol boru hattı belge sahipleri» ibaresi eklenmekle petrol boru hattı nakliyat vergisi beyannamesini verme süresi 45 gün olarak tâyin edilmiştir.

Tasarımın 77, 78, 79 ve 80 nci maddeleri ile Gider Vergileri Kanununa bağlı III sayılı tabloda bâzi değişiklikler yapılmıştır.

Tabloya kola özütleri ile bâzi alkolsüz içkiler ilâve edildiğinden, tablonun başlığı bu ilâvelere göre değiştirilmiştir.

Tekel dışındaki içkilerle, glikoza ölçü esasına göre uygulanan vergi hadleri kıymet esasına çevrilmiştir. Bilindiği gibi geçen yıl Tekele tabi maddeler 1137 sayılı Kanunla Gider Vergileri Kanununun şumülüne alınıp kıymet esasına göre vergi oranları tesbit edilmişti. Bu değişiklikle tekel dışındaki maddelerle tekele tabi maddeler aynı esasa göre vergilendirilmiş olacaktır. Diğer taraftan bu değişiklikle, Tekel İdaresi tarafından istihsal olunan bira ile özel sektör tarafından istihsal olunan bira üzerindeki vergi yükü eşit hale getirilmiştir.

Tabloya ayrıca, her çeşit kolalı içkilerle, kolalı içki imalinde kullanılan özütler ilâve olunmuştur.

Tasarımın 81 nci maddesi ile aynı kanuna Bina İnşaat Vergisinin nisbet ve hadlerini gösteren V sayılı tablo eklenmiştir.

VI - Emlâk Alım Vergisi

1. Bilindiği üzere, Emlâk Alım Vergisinin mevzuu, esas itibariyle, ivaz karşılığında Türkiye'deki gayrimenkullerin iktisabıdır. Bu hükmü göre bir gayrimenkulü satınalan kimse, satış bedeli üzerinden Emlâk Alım Vergisi ödemektedir. Ancak bu hükmün tatbikatında, binayı veya bunun bağımsız bölümlerini bir başkasından satınalanla, kendisine ait veya satınaldığı arsa veya bina üzerinde inşaat yapmak veya yaptırmak suretiyle bina veya kat edinenler arasında ödenen vergi bakımından farklılıklar doğmuştur. Şöyle ki arsayı alan şahıs arsa değeri üzerinden vergiyi ödedikten sonra, tapuda eins tashihi yaptırmakta ve bu muamele dolayısıyla Harelar Kanununa göre sadece % 01 hane ödemekte idi. Bu durum yüzünden inşaat yapıp satanlar, önce arsayı satın, inşaat tamamlandıktan sonra % 01 tashihi hane ödemek suretiyle yeni inşaat üzerinden ödenecek % 070 Emlâk Alım Vergisinden kaçınmak imkânını, alıcılara sağlamaktaydı.

Bu boşluğu Harelar Kanunundaki eins ve kayıt tashihi harelarının nisbetini artırmak suretiyle, doldurmak, aynı kanunun bünyesi itibariyle mümkün olmamaktadır.

Yukardaki nedenlerle, Emlâk Alım Vergisinin mevzuuna, arsa veya bina üzerinde, inşa veya tadil yolu ile binalara, bağımsız bölümler ve katlar meydana getirilmesi de dâhil edilmiştir.

2. Tasarrın mütakıp maddeleriyle, mevzuundaki bu değışikliğı göre, mükellef, matrah, rayiç bedel, ödeme, tapu ve ilgili memurların sorumlulukları ve Vergi Dairesine vericelecek bilgiler ile ilgili hükümlerde gereken değışiklikler ve ilâveler yapılmıştır.

VII - Veraset ve İntikal Vergisi

Bilindiğı üzere, 7338 sayılı Kanununun 14 ncü maddesinde, Veraset ve İntikla Vergisinin mükellef tarafından verilen beyanname üzerine tarh olunacağına dair hüküm bulunmasına rağmen, tarhiyat, bir idari tahkikatı mütakıp, genellikle bir iki yıllık bir gecikme ile yapılabilmektedir. Bu hal verginin tahsilini uzun yıllar geciktirmekte ve Hazinenin nakit durumuna olumsuz bir etki yapmaktadır.

Yukarda kısaca açıklanan bu durumun düzeltilmesi için verginin mükellef beyanı üzerine tarh ve tahsil edilmesi gerekmekte ve bunun için de bir ilk tarhiyat müessesesine lüzum hâsıl olmaktadır.

Hazırlanan bu tasarı ile, verginin matrahı, yine, intikal eden malların Vergi Usul Kanununa göre bulunan değerleri olacaktır. Ancak, mükellefler ilerde kısaca izahı yapılacak objektif ölçüleri kullanmak ve Vergi Usul Kanunundan faydalanmak suretiyle kendilerine intikal eden malları değerliyeceklerdir. Bu değerler üzerinden tanzim edilecek beyannameler vergi dairesine tevdi olunacak ve beyan üzerinde başkaca bir araştırma yapılmaksızın verginin tarh cihetine gidilecektir.

Diğer taraftan, ilk tarhiyatı mütakıp, intikal eden malların Vergi Usul Kanununa göre bulunacak değerlerine göre mükellefler adına ikmalen ve esas itibariyle cezasız vergi tarh olunacaktır.

Tasarrın 95 nci maddesiyle, mükelleflerin ilk tarhiyatta nazara alınmak üzere beyan edecekleri malların değerlendirilmesi basit bir esasa bağlanmıştır.

Şöyle ki :

1. Mükellefler, ticari sermaye olarak, murisle ilgili işletmenin ölümün vukubulduğu yıldan önceki takvim yılı itibariyle çıkarılmış bilânçosuna göre öz sermayeyi beyan edeceklerdir. Mükellefler isterlerse bilânçoyu ölüm tarihi esas alınmak suretiyle de düzenliyeceklerdir.

İşletme esasına göre defter tutanlarla götürü mükellefiyete tabi olanlarda ticari sermaye olarak murisin ölüm tarihindeki ticari varlığı beyan olunacaktır.

Öz sermaye veya ticari varlığın tesbitinde, mükellefler, bu tasarıyla Veraset ve İntikal Vergisi Kanununun 10 ncü maddesine getirilen yeni esaslardan, bu maddede hüküm olmıyan hallerde de 213 sayılı Vergi Usul Kanununun iktisadi işletmelere dâhil kıymetleri değerlendirme ile ilgili 2 ncü bölümündeki hükümlerinden faydalanacaklardır.

2. Ticari işletmeye dâhil olsun olmasın gayrimenküllerle menkûl mallar ve gemiler rayiç bedelle değerlendirilecektir.

3. Borsada kayıtlı olan hisse senetleri, ölüm tarihinden evvel 3 yıl içindeki en son muamele değeri ile, borsada kayıtlı değil ise veya kayıtlı ise veya kayıtlı olup da ölümden önceki 3 yıl içinde muamele görmemiş ise itibari değerle, değerlendirilecektir.

4. Tahvilleri; 213 sayılı Kanununun 281 ncü maddesindeki hükme istinaden değerlendirilecektir.

5. Yabancı paralar; borsa rayici ile, borsa da rayici yoksa Maliye Bakanlığınca tesbit olunacak kura göre değerlendirilecektir.

6. Tescile tabi bilûmum hakların değeri, tesisleri sırasında tapu sicilinde kaydedilen değer olacak, tapu sicilinde bedeli gösterilmeyen haklarla, bunlar dışındaki bilûmum haklar ilk tarhiyat sırasında mükelleflerce değerlendirilmeyecektir.

Mükelleflerin ilk tarhiyatta nazara alınmak üzere bu maddedeki esaslara göre beyan edecekleri miktar ile idarece aynı ölçülere göre yapılacak değerlendirme arasında bir fark bulunursa bu farka ait vergi kusur cezalılı olarak tarh edilecektir.

Mükelleflerin rayiç bedel takdirinde yanılacakları düşüncesiyle gayrimenküllere ilişkin değerlemelerde % 50 ye kadar fark için bir ceza uygulanmayacak, bu farktan fazlası için kusur ceza vergi tarh edilecektir.

Tasarının 96 ncı maddesinin getirdiği hükümlerle gayrimenküllerin 10 yıllık kira ile mukayese edilerek bulunan rayiç değeri yerine, intikal tarihindeki rayiç değeri (alım - satım bedeli) esas alınacak ve vergi matrahı buna göre düzenlenecektir.

VIII - Damga Vergisi :

1 . 7 . 1964 tarihli ve 488 sayılı Kanunun 14 ncü maddesinin 2 ncı fıkrasının sonuna eklenen hüküm ile, mukavelenamelerin müddetinin uzatılması hali de aynı miktar veya nisbette vergiye tabi tutulmuştur. Hernekadar mezkûr kanunun 2 ncı maddesindeki «kâğıtların hükümlerinin yenilenmesine, uzatılmasına ilişkin mektup ve şerh de Damga Vergisine tabidir.» hükmüne istinaden, mukavelenamelerin müddetlerinin uzatılması esasen vergiye tabi tutulmakta ise de, tatbikata vuzuh vermek bakımından, tasarıya mezkûr fıkra hükmü eklenmiştir.

Noterlerde tanzim edilen kâğıtların Damga Vergisi mükellefiyeti, bu kâğıtlara damga pulu yapıştırılması suretiyle yerine getirilmektedir. Ancak, tetkik elemanlarınca Noterler nezdinde yapılan incelemelerde, pulların mükelleflerin ellerindeki asıl nüshalara yapıştırılmış olması sebebiyle kontrol sağlanamamakta ve mükelleflerin ellerindeki pullu nüshaların bulunması ise mümkün olmamaktadır. İşte bu mahzuru önlemek, tetkik elemanlarınca Damga Vergisi mükellefiyetinin yerine getirilip getirilmediğinin her zaman kontrol edilebilmesini sağlamak maksadıyla, kanunun 16 ncı maddesinin 3 ncü fıkrasının sonuna bir fıkra eklenmiş ve noterlerde düzenlenecek kâğıtların Damga Vergisinin pul yapıştırılması şekliyle ödenmesi de bu pulların kâğıtların noterlerde kalan kopyalarına yapıştırılması, kabul edilmiştir.

Kanunun 17, 18 ve 19 ncü maddelerinde; bâzı nevi kâğıtların Damga Vergisinin gerek kâğıtlara basılı damga konulması gerek makbuz verilmesi, gerekse istihkaktan kesinti şekliyle ödenmesi hususu, Maliye Bakanlığında müsaade istenilmesi şartına bağlanmıştır. Bu hükümlere göre de mükelleflerce müracaat vâkı olmadığı takdirde Maliye Bakanlığınca, bâzı kâğıtlar için değişik ödeme şekilleri tâyin edilememektedir.

Bu sebeple, insiyatî Maliye Bakanlığı elinde bulundurmamak ve lüzum görüldüğü ahvalde, bâzı nevi kâğıtların Damga Vergisinin ödenmesi şeklinin Bakanlıkça ve müracaat vâkı olmadan tâyin edilebilmesini sağlamak maksadıyla, tasarıya mezkûr madde hükümleri konulmuştur.

Kanunun 22 ncı maddesinin «b» fıkrasında; makbuz karşılığı ödemelerde Damga Vergisinin, Maliye Bakanlığının müsaadesine bağlı diğer hallerde, Bakanlığın müsaadeyle ilişkin yazısının mükelleflere tebliği tarihinde ödeneceğini âmirir. Ancak mükellefler, müsaadenin kendilerine tebliğ edildiği gün kâğıtların vergilendirilmesine ilişkin muameleleri tekemmül ettirip vergiyi yatıramamaktadırlar. Bu mükellefleri zaman sıkışıklığından kurtarabilmek maksadıyla, mezkûr müddet uzatılmıştır. Ancak, Maliye Bakanlığınca verilen müsaade münferit kâğıda taallük ediyorsa vergi, kâğıdın düzenlenmesini mütaakıp yedi gün içinde ödenecek, müsaade devamlı verilmiş ise bir aylık kâğıtlara ait vergi ertesi ay yedinci günü ödenecektir.

Ayrıca, Kanunun 22 ncı maddesine eklenen «C» fıkrasıyla, Maliye Bakanlığının göstereceği lüzum üzerine makbuz verilmesi şekliyle yapılacak ödemelerde bir ay zarfında düzenlenecek kâğıtların vergisinin ertesi ay yedinci günü akşamına kadar yatırılacağı hükme bağlanmıştır.

Şirket sermayelerinin artırılması halinde artırılan meblâğa hangi nisbetlerin uygulanacağı ve artma halinde 250 000 liralık âzami haddin aşılmayacağı hususunda, mer'î kanununda bir hüküm bulunmamaktadır. Konuya açıklık getirmek maksadıyla bu defa eklenen fıkroda şirket sermayesinin artırılması halinde, artırılan meblâğa kanundaki kademeli nisbetlerin yeniden ve aynen tatbik edileceği ve ayrıca 250 000 liralık haddin yeniden nazara alınacağı derpiş olunmuştur.

Fesihnamelerin ne şekilde vergiye tabi tutulacağına dair mer'î kanunda sarîh bir hüküm bulunmamaktadır. Kanunun 4 ncü maddesi hükmünün zorlanması suretiyle, fesihnamelerden de, atıf yaptıkları kâğıtların tabi olduğu vergi aynen alınmakta ve bu durum ilgililerin haklı şikâyetlerini mucibolmakta idi.

Bu sebeple, (1) sayılı tablonun 1 numaralı bölümüne 6 No lu fıkra eklenmiş ve fesihnamelerin belli parayı ihtiva edip etmediklerine göre binde yarım nisbetinde veya maktuan 5 lira vergi alınması kabul edilmiştir.

Resmî daireler arasındaki işlemleri kapsıyan her türlü kâğıtlar vergiden müstesnadır. Kanuna bağlı (1) sayılı tablonun IV/1. a fıkrası gereğince ise ilgilileri tarafından alınan paralar için icra dairelerine verilen makbuzlar 25 kuruş vergiye tabidir. Bu hükümler muvacehesinde, icra daireleri tarafından resmî daireler namına kişilere yapılan ödemeler karşılığında düzenlenen makbuzların maktuan 25 kuruş mu yoksa, binde 4 nisbetinde mi vergiye tabi tutulacağı hususunda tereddütler hâsıolmaktadır. Kaldı ki, resmî dairelerce yapılan ödemeler binde 4 nisbetinde ödemeye tabi olduğuna göre, icra vasıtasıyla de olsa, resmî daireler namına yapılan ödemelerin her hal ve kârda % 04 nisbetinde vergiye tabi tutulması iktiza eder. İşte tasarının 9 ncu maddesiyle kanundaki bu noksanlık giderilmiş bulunmaktadır.

Diğer taraftan Damga Vergisi Kanununa bağlı (1) sayılı tablo yeniden düzenlenmek suretiyle değiştirilmiş ve çeşitli pozisyonların nisbet ve hadlerinde gerekli yükseltmeler yapılmıştır.

IX - Harclar Kanunu :

Bu tasarı ile 2 sayılı tarifedeki nisbetler artırılmış bulunmaktadır. Diğer taraftan kanunun 76 nci maddesi, konsoloslar tarafından yapılacak noter işlemlerinden, 2 sayılı tarifedeki maktu harcların 6 misli olarak alınmasını âmiridir. Bu kere noter harcları ayrıca artırılmakta olduğundan, yukarda zikri geçen 6 misil tatbiki çok görülmüş ve 4 e indirilmiştir. Ayrıca yurt dışında çalışan işçileri himaye maksadiyle evvelce ödedikleri harcların seviyesinde bir değişiklik yapılmamıştır. Bunu temin için ise mezkûr nisbet 3 misli olarak kabul edilmiştir.

Kanuna bağlı (2) sayılı tarifenin II - Maktu harclar bölümünün 4. a fıkrasında defter tasdik harcları bakımından ticari defterler arasında bir fark gösterilmemiştir. Halbuki işletme defteri ile bilânço esasına göre tutulan defterler arasında ticari veya sınai varlığın hacmi bakımından bir fark olması icabeder. Bu nedenle, mezkûr 4. a fıkrasında bu tefrik yapılmış zikri geçen defter tasdikleri farklı harca tabi tutulmuştur.

Kanuna bağlı (4) sayılı tarifenin, I - Tapu işlemleri bölümünün 3 sıra numarasında, mülkiyetten gayri aynı hakların kanuni ve mansup mirasçulara intikali hare mevzuuna alındığı halde, bu nevi hakların kanuni ve mansup mirasçılar dışındaki kimselere bağışlanması hare mevzuu dışında bırakıldığından bu defa mezkûr tarifenin 1/4 sıra numarasına gerekli ilâveler yapılmıştır.

(5) sayılı tarifenin III - Maktu harclar bölümünün 3 sıra numarasında zikri geçen kâğıtlardaki imza ve mühürlerin sadece «metne şamil olmaları üzere» tasdiki hare mevzuuna alınmış olduğundan, bu kere mezkûr kâğıtlardaki imza ve mühürlerin «metne şamil olmak üzere» tasdiki de hare mevzuuna dâhil edilmiş ve bu hususta aynı sıra numarasına «b» fıkrası ilâve olunmuştur.

(6) sayılı tarifenin 1/1 sıra numarasında; usuma mahsus müşterek pasaportlarla bunların müddetinin uzatılmasının yarı harca tabi tutulacağı derpiş olunmuş ise de bu kere yalnız öğretmen ve öğrencilerden kurulu gruplar tarafından alınan müşterek pasaportların yarı harca tabi tutulması uygun görülmüş ve mezkûr fıkra buna göre yeniden tanzim olunmuştur. Bu arada, usuma mahsus müşterek pasaportların da münferit pasaportlar gibi tam harca tabi tutulmasının tasarıyla sağlanması cihetine gidilmiştir.

Diğer taraftan aynı tarifenin 1/2 sıra numarasının sonuna parantez içinde eklenen bir hüküm ile, pasaport harclarına bu kere yapılması öngörülen artırımların yurt dışındaki işçilere teşmil edilmemesi sağlanmış bulunmaktadır.

Kanuna bağlı 8 sayılı tarifenin 1/2 sıra numarasının «a» ve «c» bentlerinde zikri geçen ihtira beratları ile munzam ihtiraların tescilinden bir defaya mahsus olmak üzere hare alınmakta idi. Gerek mülga 5887 sayılı Kanunda, gerekse yabancı memleketlerde ihtira beratlarına ait harcı her yıl için ayrı alındığı göz önünde bulundurularak, bu defa tasarı ile mezkûr harcların her yıl için ve yıllık taksitler halinde muteber olduğu süreye göre alınması öngörülmüştür.

Diğer taraftan aynı tarifenin V/4 ve VI/1 sıra numaralarında bahsi geçen tıbbi cezalar ve kimyevi maddeleri toptan satan ticarethaneler ile eczane ağanlardan alınacak ruhsat harelarında 100 000 den aşağı ve yukarı nüfusa göre alınacak harelar da kademelendirilmiş ve bu suretle büyük şehirlerimizde bu harem, diğer şehirlere nazaran daha fazla alınması sağlanmıştır.

Bunlardan başka, kamuna bağlı tarifelerdeki harelar, harem nev'i ve mahiyeti de nazara alınarak, tasarıda gösterildiği üzere bir miktar artırılmış bulunmaktadır.

X - Değerli kâğıtlar :

21 . 2 . 1963 tarih ve 210 sayılı değerli Kâğıtlar Kanununa bağlı değerli kâğıtlar tablosunun muhtevası yeniden gözden geçirilmiş ve maktu tarifede gereken artırımlar yapılmıştır.

XI - Çeşitli hükümler :

Madde 117. — Bu madde ile 23 . 6 . 1965 tarih ve 634 sayılı Kanunun 55 nci maddesinin «Bu kanuna göre, kat mülkiyeti ve kat intifaki kurulması, mülkiyetin başkasına devrini ihtiva etmedikçe her çeşit harem ve vergiden muaftır» şeklindeki birinci cümlesinde bulunan muafiyetin erilâk alım vergisi için uygulanmayacağı hükme bağlanmıştır.

Madde 118. — Bu madde ile tasarınn 105 nci maddesinde yazılı (1) sayılı tablonun makbuzlar ve diğer kâğıtlar bölümünün 2/b pozisyonunda gösterilen vergi beyannamelerinden alınacak daंगा vergisinin bu tasarıyla artırılan hadlerine tekabül eden miktarlar için 1970 malî yılında ceza uygulanmayacağı kabul edilmiştir.

Madde 119. — Bu madde ile sanayide, tarımda kullanılan bir çok kimyevi maddenin ilk maddesini teşkil eden tuzun mezkûr maddelerin imal ve istihsaliyle işigal eden sınaî müesseselerin maliyetlerini düşürebilmelerini, fthâl mallarıyla rekabet edebilmelerini ve memleket ihtiyacını karşılayabilecek kapasiteye erişebilmelerini teminen tekkel dışına çıkarılması ve Gider Vergisi dışında bırakılması zaruri görülmüştür.

Madde 120, 121. — Bu maddeler yürürlük ve yürütmeyi düzenliyen maddelerdir.

Mesut Erez
Maliye Bakanı

Geçici Komisyon Raporu

Millet Meclisi
Geçici Komisyonu
Esas No. : 1/330
Karar No. : 2

15 . 6 . 1970

Yüksek Başkanlığa

1970 yılı bütçesi Finansman kanunu tasarısı Komisyonumuza havale buyrulmuş, Maliye Bakanlığı temsilcisinin de iştirakiyle Komisyonumuz toplantılar akdederek tasarıyı tetkik ve müzakere etmiş ve metinde yapılması uygun görülen değişiklikler aşağıda gerekçeleriyle arz edilmiştir.

Tasarı on kısım halinde hazırlanmıştır. İlk dört kısımda Taşıt Alım vergisi, İşletme Vergisi Gayrimenkul Kıymet Artışı Vergisi ve Spor - Toto Vergisi namıyla dört yeni vergi ihdas olunmakta, diğer altı kısımda ise mevcut vergi kanunlarımızda değişiklikler getirilmektedir; değişiklik getirilmekte olan vergi mevzuatımız Gider Vergileri Kanunu, Emlâk Alım Vergisi Kanunu, Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu, Damga Vergisi Kanunu, Harclar Kanunu ve Değerli Kâğıtlar Kanunudur.

Tasarının başlığı, her hangi bir iltibasa meydan verilmemek ve tasarıyla getirilen vergi tedbirlerinin devamlılığını belirtmek amacıyla «Finansman kanunu tasarısı» şeklinde değiştirilmiştir.

Tasarı gerekçesinin genel kısmına Komisyonumuzca aynen iştirak edilmiştir.

BİRİNCİ KISIM

Taşıt Alım Vergisi

Madde 1 ve 2. — Gerekçe ve maddelere aynen iştirak edilmiştir.

Madde 3. — Madde başlığı madde hükmüne istisnaların da dâhil edilmesi dolayısıyla «Muaflik ve istisnalar» şeklinde değiştirilmiştir.

Aynı madde hükmüne, geçimini vasıta işletmek suretiyle yaşayan profesyonel şoförlerin taşıt alımlarının vergiden istisna edilmesiyle, ilgili bir fıkrasıyla; karşılıklı olmak şartıyla diplomatik muafiyete ilişkin bir fıkra eklenmesine karar verilmiştir.

Madde 4. — Bu maddedeki I sayılı Tarifenin ilk sırasında yer alan 950 kilo ve daha aşağı ağırlıktaki taşıtların tasarıdaki vergi hadlerinde yüzde 50 oranında indirim yapılması, bunların daha ziyade mütevazı şartlarda yaşayan şahısların kullanması hasebiyle uygun görülmüştür.

1 Sayılı Tarifenin son iki sütununda, 11 yaşın üstündeki taşıtların alım - satım kabiliyetlerinin azlığı ve tamir masraflarının yüksekliliği gerekçesiyle metinden çıkarılmıştır. Bu duruma göre 11 yaşın üstündeki taşıtların iktisabında Taşıt Alım Vergisi istenmeyecektir.

Madde 5. — Bu maddede yer alan II Sayılı Tarifede de son iki sütunun 4 ncü maddedeki gerekçeye istinaden çıkarılmasına karar verilmiştir.

Madde 6. — Bu maddedeki III Sayılı Tarifede yer alan üçüncü sütunu (12 - 20 yaşdaki taşıtlar) 4 ncü maddedeki gerekçeyle çıkarılmıştır.

Madde 7 ve 8. — Tasarının gerekçe ve maddelerine aynen iştirak edilmiştir.

Madde 9. — Bu maddedeki, «Taşıt Vergisi» ibaresinin «Taşıt Alım Vergisi» şeklinde değiştirilmesi, metne açıklık verilmesi bakımından yerinde görülmüştür.

Madde 10. — Gerekçe ve maddeye aynen iştirak edilmiştir.

İKİNCİ KISIM

İşletme Vergisi

Bu kısım ile ilgili gerekçenin giriş bölümü Komisyonumuz tarafından da uygun görülmüş ve aynen Yüksek Heyetinize arzı kararlaştırılmıştır.

Madde 11. — Perakende satış yapan toptancıların durumlarına ve perakende satış vesikaları ile makinalı kasaların kullanılış şeklinde uygulamada açıklık vermek amacıyla bu maddenin redaksiyonu değiştirilmiştir.

Madde 12. — Bu maddede yer alan sahil ilçeleri için muafiyet haddinin 10 bin nüfus olması şeklindeki tasarı hükmü metinden çıkarılmış ve bu kasabalarda diğerleri gibi 20 bin nüfus şartıyla muafiyet kapsamına alınmıştır. Haksız rekabeti önlemek amacıyla bâzi emtia grupları satışlarında nüfus haddinin uygulanmasına karar verilmiştir.

Madde 13. — Onbirinci madde yerine birinci maddeye atıf yapılması şeklindeki hata düzeltilmiştir. Madde hükmü tasarınn onbirinci maddesine atıf yapmaktadır. Aynı hata 14, 18, 19, 20, 23, 27 ve Geçici 1 nci maddelerde de yer aldığından adı geçen maddelerde de gerekli düzeltme yapılmıştır.

Madde 14. — 13 ncu maddede söz konusu düzeltme burada da aynen yapılmıştır.

Madde 15. — 16. ve 17. — Tasarının gerekçe ve maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Madde 18. — 13 ncu maddedeki düzeltme burada da tekrarlanmıştır.

Madde 19. — Gerekçe ve maddeye aynen iştirak edilmiştir.

Madde 20. — 13 ncu maddede söz konusu düzeltme burada da aynen yapılmıştır.

Madde 21 ve 22. — Maddeler ve gerekçeleri aynen kabul edilmiştir.

Madde 23. — 13 ncu maddede söz konusu düzeltme burada da yapılmıştır.

Madde 24, 25 ve 26. — Maddeler ve gerekçeleri aynen kabul edilmiştir.

Madde 27. — 13 ncu maddede söz konusu düzeltme aynen burada da yapılmıştır.

Madde 28. — Madde ve gerekçesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 29. — Tasarıda yer alan ve yetkili mahkemelerin tayininde Adliye ve Maliye bakanlıklarının müştereken hareket edeceklerine dair hükümden Maliye Bakanlığı çıkarılmış ve bu görev sadece Adalet Bakanlığına verilmiştir; ayrıca Adliye tabiri Adalet şeklinde değiştirilmiştir.

Madde 30, 31, 32 ve Geçici 1 nci maddeler — Maddeler ve gerekçeleri aynen kabul edilmiştir.

Ek 1. numaralı tablo

Tablonun nisbetler sütununun başlığında, 13 ncu maddede söz konusu düzeltme yapılmıştır. 1 nci pozisyondaki içkili lokantaların üçüncü sınıf vasfında olanları İşletme Vergisi kapsamı dışında bırakılmış ve tabloda bu hususu belirten hüküm eklenmiştir.

Çalgılı lokantalarla ilgili nisbet ve hadler aynen kabul edilmiştir.

2 nci pozisyondaki çalgısız meyhanelerle ilgili nisbet ve hadler aynen kabul edilmiştir.

3 ncu pozisyondaki pastaneler tasarıdan çıkarılmıştır.

Tasarıdaki 4 ncu pozisyonun sıra numarası 3 olarak değiştirilmiş ve bahçe işletenlerin çalgılı vasıfta olanlarının asgari vergi haddi 7 000 liradan 6 000 liraya indirilmiştir.

Tasarıdaki 5 nci pozisyon : Tablodan çıkarılmıştır.

Lüks ve birinci sınıf kadın berberlerine taallük eden İşletme Vergisi tasarıda 10 bin asgari ve 50 bin âzami hadlerle ve yüzde 15 nisbet üzerinden yer almaktaydı.

4 ncu Pozisyon : Tasarıdaki 6 nci pozisyon olup «Bezik salonları ve benzeri yerler işletenler» şeklinde değiştirilmiş ve tasarıdaki nisbet ve hadler aynen kabul edilmiştir.

5 nci Pozisyon : Tasarıdaki 7 nci pozisyon olup aynen kabul edilmiştir.

Tasarıdaki 8 nci Pozisyon : (Çalgısız birahaneler) Tablodan çıkarılmıştır.

6 nci Pozisyon : Tasarıdaki 9 ncu pozisyon olup «İçkisiz ve çalgısız» vasıftaki gazinolar tablodan çıkarılmıştır.

7 nci Pozisyon : Tasarıdaki 10 ncu pozisyon olup çalgılı vasıftaki kır bahçeleri işletenlerin asgari vergi haddi 2 500 liradan 3 000 liraya çıkarılmıştır.

8 nci Pozisyon : Tasarının 11 nci pozisyon olup aynen kabul edilmiştir.

I numaralı tablo ile ilgili olarak Komisyonumuz temennileri :

Aşağıda gösterilen iki hizmet işletmesi nevinin de bu tabloya eklenmesi Komisyonumuzun temayülü olarak belirmiştir :

İşletmenin nevi	Asgari vergi	Âzami vergi	Bu kanunun 11 nci maddesinin
	haddi	haddi	II nci fıkrasına göre ödenecek
	(TL.)	(TL.)	satış vergisi nisbetleri
			%
— Bilûmum klüpler ve lokaller (spor klüplerinin istirahat mahalleri hariç)	6 000	200 000	15
— Otel, motel ve mokamplar (Belediye hudutları dışında kalıp da Gelir ve Kurumlar vergileri mükellefleri tarafından işletilen işletmeler)	6 000	120 000	10
— Güzellik enstitüleri ve salonları	20 000	200 000	15

Ek II numaralı Tablo

1, 2 ve 3 nü pozisyonlar : Bu nevi işletmelerin meskûk altın ve bilezik satışları halkımızın ananevi ve iktisadi temayülleri dikkate alınarak İşletme Vergisi kapsamında çıkarılmıştır. Bileziklerin sadece altından mamul olanlarının satışının istisna edilmesi istihdaf olunmuştur.

Tasarıdaki 4 nü pozisyon : (Plâj işletmelere ilişkindir) Tablodan çıkarılmıştır.

4 nü Pozisyon : Tasarıdaki 5 nci pozisyon olup aynen kabul edilmiştir.

5 nci Pozisyon : Tasarıdaki 6 nci pozisyon olup «içkili - çalgılı» lokantalar nevi, «içkili ve çalgılı» şeklinde açıklığa kavuşturulmuştur.

6 nci Pozisyon : Tasarıdaki 7 nci pozisyon olup aynen kabul edilmiştir.

7 nci Pozisyon : Tasarıdaki 10 neu pozisyon olup aynen kabul edilmiştir.

8 nci Pozisyon : Buradaki «içkili - çalgılı» ibaresi «içkili ve çalgılı» şeklinde açıklığa kavuşturulmuştur.

9 neu Pozisyon : Aynen kabul edilmiştir.

10 ve 11 nci Pozisyonlar : Tasarıdaki 11 ve 12 nci pozisyonlar olup bunlardaki «içkili - çalgılı» ibaresi «içkili ve çalgılı» şeklinde açıklığa kavuşturulmuştur.

12 nci Pozisyon : Tasarıdaki 13 nü pozisyon olup aynen kabul edilmiştir.

Tasarıdaki 14, 15 ve 16 numaralı pozisyonlar (çiçeğeçiler, şekerçiler, deri elbise ve kadın çantalarına ilişkindir.) Tablodan çıkarılmıştır.

13 nü Pozisyon : Tasarıdaki 17 nci pozisyon olup mütevazi şartlar altında yaşayan gelir gruplarının durumları dikkate alınarak (bin liraya kadar satışlar için yüzde 1 uygulanır.) ibaresi eklenmiştir.

Emtia nevinin sonuna «gurupu» ibaresi ilâve edilmiştir.

14 nü Pozisyon : Tasarıdaki 18 nci pozisyon olup gümüş eşya grubu şeklinde açıklığa kavuşturulmuş ve nisbet yüzde 20 den 15 e indirilmiştir.

15 nci Pozisyon : Tasarıdaki 19 neu pozisyon olup nisbet yüzde 25 ten 15 e indirilmiştir. Ayrıca fos bijüteri, mücevherat grubu şeklinde değişiklik yapılmıştır.

16 nci Pozisyon : Tasarıdaki 21 nü pozisyon olup aynen kabul edilmiştir.

Tasarıdaki 22 nci Pozisyon : (Gözlük ve dürbüne ilişkin) tablodan çıkarılmıştır.

17 nci Pozisyon : Tasarıdaki 23 nü pozisyon olup oyuneak ve müzik aletleri tablodan çıkarılmış sadece oyun aletleri grubu şeklinde ve tasarıdaki yüzde 15 nisbeti üzerinden pozisyon kapsamında bırakılmıştır.

18 nevi Pozisyon : Tasarıdaki 24 nevi pozisyon olup (kapı tokmağı, kilit, menteşe ve her nevi çiviyle ilgili toplam satışların 100 lirası için yüzde 1) nisbetinin uygulanması, mütevazi gelir gruplarının ihtiyaçları dikkate alınarak Komisyonumuzca metne eklenmiştir.

19 nevi Pozisyon : Tasarıdaki 25 nevi pozisyon olup aynen kabul edilmiştir.

20 nevi Pozisyon : Tasarıdaki 26 nevi pozisyon olup aynen kabul edilmiştir.

Emtia nevinin sonuna «grup» ibaresi eklenmiştir.

21 nevi Pozisyon : Tasarıdaki 27 nevi pozisyon olup nisbeti yüzde 10 dan 5 e indirilmiştir. Emtia nevinin sonuna «grup» ibaresi eklenmiştir.

22 nevi pozisyon : Tasarıdaki 28 nevi pozisyon olup, emtia nevi «her nevi kristal eşya» şeklinde değiştirilmiş ve nisbet aynen kabul edilmiştir.

II - Numaralı tablo ile ilgili olarak Komisyonumuzun temennileri

Aşağıda gösterilen üç işletme nevinin de bu tabloya eklenmesi Komisyonumuzun temayülü olarak belenmiştir :-

İşletme nevi	Satış vergisi nisbeti %	
— Kokteyl salonları		15
— Diskotekler		25
— Her nevi televizyon		5

Tabloların altına, her iki tablo için de geçerli olmak üzere, işletme vergisine tabi mal ve hizmetleri, işletme vergisine tabi olmayan mal ve hizmetlerle birlikte faaliyet konusuna aldığı takdirde, bu gibi işletmelerde sadece vergiye tabi mal ve hizmetlerin vergilendirileceğine dair bir not konulması uygun görülmüştür. Ticari hayatımızda tereddüt ve karışıklıkları önlemek bakımından böyle bir açıklık, faydalı ve zorunlu bulunmuştur.

Ayrıca, yine her iki tabloya da şâmil olmak üzere her bir muamele için en az verginin 5 kuruş olacağı ve verginin hesaplanmasında 5 kuruştan küçük küsurların dikkate alınmayacağına dair bir hüküm tabloların altına eklenmiştir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Gayrimenkul kıymet artışı vergisi

Bu kısım ile ilgili gerekçenin başlangıç bölümü Komisyonumuzca uygun bulunmuştur.

Madde 33. — Tasarı metnindeki (veraset yolu ile intikal hariç) istisnası, (Veraset yolu ile intikaller ve kanuni mirasçılara yapılan şartlı veya şartsız hibeler kanuni mirasçılar arasında yapılan her nevi taksim ifraz, temlik veya trampalar ile müşterek malikler arasında yapılan taksim ve ifrazlar hariç) şeklinde genişletilmiştir. Miras müessesesine olan tarihî ve kültürel saygımız bu değişiklikte rol oynamıştır.

Madde 34. — Madde aynen kabul edilmiştir.

Madde 35. — a) fıkrası aynen kabul edilmiştir.

b) fıkrasındaki istisna haddi 30 bin liradan 40 bin liraya çıkarılmıştır; ayrıca bu istisna haddinin, iktisadi şartların değişmesinde mükellefler bakımından cüzi bir hal almasını önlemek amacıyla ayrıca «İktisabolunan değerlerin yüzde 10 u da istisna hükmünün uygulanmasında mükelleflere bir alternatif olarak tanımıştır. Mükellefler bu iki istisna alternatifinden hangisi lehlerine ise ondan faydalanacaklardır.

c) fıkrasında söz konusu sahalarda içinde bulunup da ziraat arazisi olarak kullanılan gayrimenkullerin devir ve temlikinde değer farklarının 25 bin lirası veya iktisabolunan değerlerin yüzde 10 unu vergiden müstesna tutan bir hüküm fıkraya eklenmiştir. Mükellefler istisna had veya nisbetinden aynen (b) fıkrasında olduğu şekilde faydalanacaktır.

Madde 36. — Birinci fıkrası aynen kabul edilmiştir.

İkinci fıkranın başlangıcına «Devir ve temlik karşılığında» ifadesi eklenerek fıkra hükmüne açıklık getirilmiştir.

Üçüncü fıkra hükmü,

ivazsız devir ve temlik halinde matrahın, gayrimenkullerin «Devir ve temlik tarihindeki rayiç bedelleri ile devir ve temlik edenin iktisap maliyetleri arasındaki fark» olacağı şeklinde değiştirilmiştir. Bu değişikliğin uygulanmada mükellefler ve Hazine bakımından kolaylıklar sağliyaacağı düşünölmüştür.

Madde 37. — Tasarı metninin redaksiyonu tamamen değiştirilerek uygulamada doğması muhtemel şikâyet ve güçlükler önlemek istenilmiştir.

Bu madde hükmü, halen komisyonumuzda tetkik ve müzakere edilmekte olan Emlâk Vergisi tamsarisında yer alan beyan usulünün etkili ve verimli bir şekilde işlemesini sağliyaacak şekilde değiştirilmiştir. Gayrimenkul kıymet artışı Vergisi uygulamasında iktisap maliyeti vergiyi doğurana olayın vukuu tarihinde bina ve arazi vergilerinin tarhına esas olan vergi değeri olacaktır; mükellefler böylece Emlâk Vergisi tasarısında derpiş edildiği şekilde 5 senede bir rayiç bedel üzerinden beyanda bulunarak, Gayrimenkul kıymet artışı Vergisi bakımından iktisap maliyetlerini yükseltebilmek imkânına sahiptir.

Bundan başka (b) fıkrasıyla kendilerine iki ayrı halde de daha yüksek iktisap maliyeti beyan edebilmek imkânı tanınmıştır. Emlâk Vergisi uygulanmasında derpiş edilen iki beyan dönemi arasında ivazlı bir intikal vukubulursa Emlâk Alım Vergisi matrahı olacak değer veya ivazsız bir intikal vukubulursa Veraset ve İtnikal Vergisi matrahı olacak değer, Emlâk Vergisindeki vergi değerinden daha yüksek olursa mükellefler bu yüksek değeri Gayrimenkul Kıymet Artışı Vergisi uygulanmasında iktisap maliyeti olarak bildirebilecektir. Böylece bu sistem, sadece Emlâk Vergisinde değil, Veraset ve İtnikal Vergisi ile Emlâk Alım Vergisi uygulamalarında da beyanların rayiç bedellere yakınlığını sağlamak gibi bir otokontrol mekanizması kurmuş olacaktır.

Emlâk Vergisi tasarısının müzakere edilip kabul ve uygulanmasına kadar geçecek dönemdeki devir ve temliklerde iktisap maliyetlerinin tesbitiyle ilgili olarak geçici bir madde tedvin edilerek tasarı metnine eklenmiştir.

Geçici madde — Konjonktür değişimleri sebebiyle iktisap maliyetleri bugüne kıyasla çok cüzi seviyelerde kalmış gayrimenkuller için, gayrisâfi irat veya değerlerinin konulduğu tarihlere göre birtakım emsaller uygulanması yerinde olacaktır. İktisadi şartlarımızda vukubulan değişiklikler dikkatle incelenerek âdil bir vergi uygulamasını sağliyaabilecek şekilde emsaller tesbit edilmiştir.

Geçici madde hükmünde söz konusu, Vergi Usul Kanununun 268 ne maddesinde gösterilen vergi değeri arazide tahrir usulüyle tesbit edilmiş olan kıymet, binalarda ise Bina Vergi Kanununa göre tesbit edilmiş olan sâfi iradın 10 mislidir.

Geçici madde hükmü başkaca izahata lüzum göstermiyecek derecede açıktır.

Madde 38. — Aynan kabul edilmiştir.

Bu maddenin (a) fıkrasında söz konusu aynı vergi, resim ve harelar» ibaresine mükelleflerin tasarrufunda bulunan bina, arazi ve arsalara halen uygulanan Bina, Buhran, Müdafaa ve Arazi vergileriyle, tanzifat ve tenvirat resminin, ivazsız intikal halinde ödenen Veraset ve İtnikal Vergisinin, tescillerinde ödenen tapu harclarının, ivazlı intikallerde ödenen Emlâk Alım Vergisinin, bu nevi emlâktan dolayı ödenen şerefîyelerin veya bunların yerine alacak vergi, resim ve hareların dâhil olduğu tesbit edilmiştir.

Madde 39. — Madde hükmünde yer alan dilim ve nisbetler daha yumuşak kademeler halinde yeniden düzenlenmiş ve böylece uygulamada doğabilecek şikâyetler ve güçlükler önlenmek istenilmiştir.

Madde 40, 41, 42 ve 43. — Aynan kabul edilmiştir.

Madde 44. — Teminat olarak alınan bu verginin Gelir ve Kurumlar Vergisinden tamamen mahsubedileceği hükmü (Tamamen ibaresinin ilâvesi suretiyle) açıklığa kavuşturulmuştur.

Madde 45 ve 46. — Aynen kabul edilmiştir.

Geçici madde 1. — 37 nci maddeyle ilgili olduğundan bu maddenin açıklaması sırasında Komisyonumuzun görüşleri arz edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Spor - Toto Vergisi

Madde 47, 48, 49, 50, 51, 52 ve 53. — Aynen kabul edilmiştir.

Komisyonumuzun temennisi : Bu kısımda söz konusu Gayrimenkul Kıymet Artışı Vergisi matrahına ayrıca Tasarruf Bonusu tevkifatının uygulanmamasının sağlamaya mâtuf bir madde hükmünün işbu kısım sonuna eklenmesi yerinde olacaktır.

BEŞİNCİ KISIM

Gider Vergileri Kanunundaki değişiklikler

Madde 54. — Aynen kabul edilmiştir.

Bu maddede, Gider Vergileri Kanununun birinci kısmını teşkil eden İstihsal Vergisinin istisna ve muafliklarla ilgili 4 nci maddesinin (a) fıkrasında vaz'olunmuş bulunan istisna hükmü kaldırılmaktadır; bu fıkradaki istisna hükmü Gider Vergileri Kanununa bağlı II numaralı tablonun 3, 4, 5 ve 6 nci pozisyonlarında yazılı vasıta, alet, makina, cihaz ve malzemeyi kapsamaktadır. Yapığımız incelemelerde istisna hükmünün kaldırılması tablonun 3 nci pozisyonunda taşıtlar başlığı altında yer alan bisiklet, motosiklet, yan arabası, sandalların arkasına takılan benzinle müteharrik motorlardan yüzde 20, kamyonet ve binek otomobillerinden yüzde 25, motorlu kara taşıtlarının motorlu şasilerinden yüzde 15 ve aynı taşıtların motorsuz şasilerinden yüzde 10;

Tablonun 4 numaralı pozisyonunda yer alan saatlerden yüzde 20 ilâ 40;

5 numaralı pozisyonda yer alan ses cihazları ve levazımından (pikap, radyo, teyp, gramafon, plâk, iğne ve ses şeritleri ve iğneleri) yüzde 18 ilâ 30;

Yine tablonun 6 nci pozisyonunda yer alan fotoğraf ve sinema makina ve malzemesinde yüzde 18,

nisbetlerinde vengi alınması sonucunu getirecektir.

Komisyonumuz, Gider Vergileri Kanunumuzun bünyesinde mevcut montaj sanayii üzerindeki vergilerin, 6 . 7 . 1964 gün ve 482 sayılı Kanunla istisna kapsamına alınırken bu sanayiın teşviki gayesiyle hareket edildiğini tesbit etmiştir. Bugün bu teşvikin uygulanıp uygulanmaması bir tercih meselesi olarak ortadadır; bu tercih kullanılırken sanayiın ulaştığı aşamanın genel kalkınma politikamız bakımından bir fayda temin edip etmeyeceği, İkinci Beş Yıllık Plânın koyduğu sanayileşme politikası esaslarıyla bağdaşır bağdaşmayacağı ve 1970 programının tedbirler manzumesi içerisinde yer alıp almadığı hususları tetkik edilmiştir. Bu tetkikler sonunda getirilen fiskal tedbirlerin plân hedeflerine uygun bulunduğu 1970 programında yer alan :

«İstihsal Vergisinde daha önceki programlarda öngörülmüş olmakla birlikte gerçekleştirilmemiş değişikliklerin yapılması sağlanacak, bu suretle «kapsam genişletilecek ve zaruri ihtiyaç malı sayılmıyan tüketim maddeleri ithal gereği fazla olanlar aleyhine farklılaştırma yapılmak suretiyle vergilendirilecektir.» (1970 programı icra plânı tedbirleri, Bölüm III - 2 - c), Bölüm III - 2 - c (1) mealindeki tedbirle tutarlı olduğu sonuçları müşa hede olunmuştur.

Burada üzerinde durulması gereken bir nokta da yeniden vergilendirilen malların dâhil bulunduğu ulaştırma sektörünün plân hedeflerini aşarak imalât sanayii aleyhine ve imalât sanayiinin plân hedeflerine ulaşmamasına rağmen yüzde 40 âtlı kapasiteyle çalışan ulaştırma sektöründe halen yüksek bir talep seviyesinin mevcut bulunduğu gerçeğidir. Plân ve program hedeflerinden bu sapmanın diğer tedbirlerle birlikte alınan bu fiskal tedbirlerle de düzeltmeye çalışılması komisyonumuzca da benimsenmiştir. Zira dengeli bir kalkınma plânı uygulanmasında bütün sektörlerde plânın gösterdiği hedeflere ulaşmak plânlı kalkınmanın başlı-

ca amacdır. Bâzı sektörlerdeki sapmalar bir yandan kamu harcamalarındaki kısıtlamalarla, diğçer yandan da vergilendirilmek suretiyle talep kısıtlamasına tabi tutularak sektörlerarası denge- nin temin edilmesi bir zarurettir. Kaldı ki montaj sanayiinde 1964 ten beri vergilendirmeme suretiyle uygulanan teşvikin, bu sahadaki fiilî monopoller dolayısıyla yüksek kâr marjlarına yol açtığı bir diğçer gerçektir. Bu genel anlayışla tutarlı olarak 1965 ten beri yeni montaj sa- nayii müesseselerine de müsaade edilmediğı komisyonumuzca bilinmektedir. Ayrıca montaj sa- nayiinin bünyesi icabı, yerli mamul kullanma oranının artırılmasına dair Montaj Yönetmeliğı hükümleri gereğı gibi uygulanamamıştır. Bu gerçeklerin ışığı altında getirilen fiskal tedbirle- rin uygun bulunduğunu Yüksek Heyetinize arzı kararlaştırılmıştır.

Yine tasarınnın 54 neü maddesi ile Gider Vergileri Kanununun istisnalarla ilgili 4 neü mad- desinin (g) fıkrasındaki tezyinî seramik eşyanın tarifi daraltılmak suretiyle bu istisnanın gerçek- ten himaye edilmek istenen teknik süsleme dışında tamamen elle süslemeye tabi tutulan ve sanat değeri olan vazo, duvar tabağı ve heykellecilik gibi seramikten mamul süs eşyasına munhasır hale getirilmesi de komisyonumuzca uygun mütalâa olunmuştur.

Madde 55. — «II sayılı tablonun 3, 5, 6 ve 8 neı pozisyonundaki' ibaresi «II sayılı tablo- nun 3, 4, 5 ve 6 neı pozisyonlarındaki» şeklinde değıştirilerek 54 neü maddenin amacına uygun bir durum sağlanmıştır.

Madde 56. — Son fıkrada yer alan «II sayılı tablonun 3 neü pozisyonundaki' ibaresi «II sa- yılı tablonun 3, 4, 5 ve 6 neı pozisyonlarındaki» şeklinde değıştirilerek 54 neü maddenin amaci- na uygun bir durum sağlanmıştır.

Madde 57. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 58. — Madde hükmünün başlangıcında yer alan «II sayılı tablonun 3, 5 ve 6 neı pozis- yonlarındaki» ibaresi «II sayılı tablonun 3, 4, 5 ve 6 neı pozisyonlarındaki» şeklinde değıştiri- lerek 54 neü maddenin amacına uygun bir durum yaratılmak istenilmiştir.

Bu madde ile 6802 sayılı Kanunun 27 neı maddesinin sonuna bir fıkra eklenmektedir. Ek- lenen bu fıkra ile mükellefiyete alınan ve II sayılı tablonun 3, 4, 5 ve 6 neı pozisyonlarındaki mamuller ile I sayılı tablonun 9 numaralı pozisyonunda yeniden ihdas olunan B, C, D ve E alt pozisyonlarında ilk madde indirimi uygulanması esası getirilmektedir.

Komisyonumuz, bu madde ile getirilen ve Gider Vergisi Kanunumuzun temel hükümlerin- den biri olan; vergiye tabi mamullerin bünyesine giren ve ilk madde, yardımcı madde, ve amba- lâj maddesi olarak kullanılan vergili maddeler için iptidai madde indirimi adıyla bir indirim uygulanarak vergi mükerrerliğini önleme esasından montaj ve cam sanayilerinde niçin yapıldı- ğı noktası üzerinde önemle durmuştur. Filhal montaj sanayiinde mamulün bünyesine giren ye- dek parçaların dâhilde imalinde vergiye tabi olmadıkları ve yalnızca ithal edilen yedek parça- ların vergiye tabi olduğu tesbit edilmiştir. Gerçekte ithal edilen yedek parçalardan meydana getirilen montaj mamullerinde ilk madde indirimi uygulanması halinde fiilî vergi yükünün kanuni nisbetlerin çok altına düşeceği ve bunun vergisiz yerli mamullerden montajı teşvik etme amacına aykırı olacağı göz önüne alınarak madde ile getirilen esas benimsenmiştir.

Aneak Komisyonumuz, Hükümet Tasarısındaki şekliyle ilk madde indirimi uygulanmaması ha- lini mahzurlu bulmuş, Hükümet temsileisinin de benimsediğı şeklinde, dâhilde alınan İstihsal Ver- gisine tabi tutulan maddeler bir vergi ödemek suretiyle tedarik edilerek 58 neı maddede söz ko- musu mamullerin imalinde ve bunların bünyesine girecek şekilde kullanıldığı takdirde ilk madde indiriminin uygulanması esas madde hükmüne eklemiştir. Böylece millî sanayimiz, kalkınma hedef ve amaçlarımıza uygun bir şekilde teşvik edilmiş olacaktır. Sadece ithal edilen vergili ham, yarı mamul ve yardımcı maddeler için, ilk madde indirimi uygulanması esası benimsenmiş olmaktadır.

Madde 59, 60, 61, 62, 63, 64 ve 65 — Maddeler ve gerekçeleri aynen kabul edilmiştir.

Madde 66. — Tasarıdaki nisbetler her üç nevi hizmet için de seyvanen yüzde 10 tesbit olun- muştur. Bu hizmetlerden faydalanan halkımızın daha fazla vergi yükü altında kalmamaları gerekti- ği düşünülerek bu değışiklik yapılmıştır.

Komisyonumuzun temennisi :

Telefon taleplerinin, PTT İdaresinin imkânlarına uygun bir seviyeye indirilmesi, hakiki ihtiyaç sahiplerine telefon verilebilmesinin sağlanması ve telefon alım - satımının kârlı bir faaliyet olmaktan çıkarılması amaçlarıyla Komisyonumuz. Telefon tesis mukavelelerinden maktuen 1 000 lira vergi alınmasını uygun görmüş ve 6802 sayılı Gider Vergileri Kanunumuzda gerekli değişiklikleri sağlamak üzere tasarı metnine, madde hükümleri eklenmesini Yüksek Heyetinizin tensip ve takdirlerine sunmayı kararlaştırmıştır.

Bu verginin telefon taleplerinde teminat olarak alınmak suretiyle peşin ödeme usulüyle uygulanmasının doğru olacağı ve bu suretle toplanacak meblâğın PTT ye yatırım fonu olarak verilebilmesi imkânının sağlanması hususu da Komisyonumuzca Yüksek Heyetinize arz olunur.

Kanunen kendilerine meccanî telefon verilenlerle 2 bine kadar otomatik ve manyetolu telefon santralı bulunan yerlerdeki talep sahiplerinden böyle bir verginin alınmaması uygun olacaktır.

Madde 67. — Bu maddeyle 6802 sayılı Gider Vergileri Kanunumuzda Bina İnşaat Vergisi başlığı altında yeni bir kısım eklenmektedir. 4 ek madde halinde hazırlanan bu kısma bağlı V - Bina İnşaat Tablosunda vergi haddleri gösterilmektedir.

Ek Madde 1. — Aynen kabul edilmiştir.

Ek Madde 2. — İstisnalarla ilgili olan bu madde hükmündeki nüfus haddi 5 binden 20 bine çıkarılmış ve Devlet Plânlama Teşkilâtı Teşvik ve Uygulama Dairesince teşviki karara bağlanmış otel ve moteller Devlete veya derneklere devrolunmak üzere inşa edilen okullar, talebe yurtları, kooperatifler eliyle yapılan sanayi ve küçük sanat siteleri ve esnaf çarşıları da istisna kapsamına alınmıştır.

Deprem, su basması ve yangın bölgelerinde 3 yıl içinde yapılacak inşaatlar için de istisna hükmü eklenmiştir. 1

Ek Madde 3. — Aynen kabul edilmiştir.

Ek Madde 4. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 68. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 69. — Bu madde 6802 sayılı Kanunun 47 nei maddesine bir değişiklik getirmektedir; 71 nei madde ile de aynı kanunun aynı maddesine (g) fıkrası eklenmektedir; bu itibarla her iki madde birleştirilmiştir.

Her iki değişiklik hükmü tasarıdaki şekilleriyle aynen kabul edilmiştir.

Madde 70. — Bina İnşaat Vergisi ile ilgili çeşitli hükümleri tedvin eden iki maddenin daha 6802 sayılı Kanuna eklenmesine dairdir; 68 nei maddede söz konusu 4 - ek madde ile numaraların teselsülü bakımından bu iki ek maddenin sıra numaraları 5 ve 6 şeklinde düzeltilmiştir; madde hükümleri aynen kabul edilmiştir.

Tasarıdaki 71 nei madde 69 neu madde ile birleştirilmiştir.

Madde 71. — Tasarıdaki 72 nei madde olup vergi haddi 25 kuruştan 30 kuruşa çıkarılmıştır. Maliye Bakanlığı temsilcisi böyle bir artırmanın müstehlike katiyen intikal etmeyeceği dağıtıcı firmaların kâr marjından karşılanabileceği mütalâasında bulunmuştur.

Madde 72. — Tasarının 73 neu maddesidir. 6802 sayılı Kanunun I sayılı tablosundaki 9 neu pozisyonu ile ilgilidir.

9/A) Pozisyonunun vergi nisbeti yüzde 20 olacakken zuhulen yüzde 30 olarak yazıldığı gözükmüş ve bu hata düzeltilmiştir.

9/B - a) Pozisyonu «4 milimetreden daha fazla kalınlıkta olan âdi ve buzlu pencere camları» şeklinde değiştirilmiştir. Böylece geniş halk kütlelerinin kullandığı, 4 mm. kalınlığa kadar olan her türlü pencere camları (9/A) pozisyonunda mütalâa edilecek ve vergi nisbetleri halen olduğu gibi yüzde 20 kalacaktır.

9/B) 6 pozisyonundan «Buzlu» ibaresi çıkarılarak (9/B-a) pozisyonuna dâhil edilmiştir. Böylece buzlu camların vergi nisbeti 4 mm. kalınlığa kadar olanlarında yüzde 20, 4 mm. den fazla olması halinde ise yüzde 40 tır.

9/D) Pozisyonuna, tabii meyva suları için kullanılan şişelere yüzde 40 nisbetinin uygulanmasını sağlayacak bir ifade eklenmiştir.

9/E) Pozisyonunun vergi nisbeti yüzde 60 dan 40 a indirilmiştir. Pozisyon başlığının son kısmında parantez içinde yer alan ifade lâmba ve şişeleri ile elektrik ampulleri hariç) şeklinde değiştirilmiştir.

Madde 73. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 74. — Tasarıdaki 75 nei madde olup aynen kabul edilmiştir.

Madde 75. — 6802 sayılı Kanuna bağlı II sayılı tablonun 7 nei pozisyonuna yeni bendler eklenmesiyle ilgilidir. (e) bendindeki yüzde 35 (d) bendindeki yüzde 40 nisbetlerinin her ikisi de, bu sanayi kolundaki piyasa ve kârlılık şartları dikkate alınarak yüzde 20 ye indirilmiştir.

7/a) Pozisyonunda yüzde 20 nisbeti üzerinden vergilendirilen üç grup emtia nev'i de (e), (f) ve (g) şeklinde ayrı bendler halinde gene aynı nisbetle pozisyona eklenmiştir; böylece Gümrük Tarife Cetveli ile uyumluluk sağlanarak tatbikattaki güçlükler giderilmiş olacaktır.

Madde 76. — Madde hükmündeki, «değişik» ibaresi çıkarılmıştır.

Madde 77. — Sair şaraplarla (3 - 6) her çeşit bina (3 - e) için tasarıda yer alan yüzde 40 vergi nisbetleri, bu imalât kollarının piyasa şartları dikkate alınarak yüzde 20 ye indirilmiştir.

Madde 78 ve 79. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 80. — Tablodaki, «İnşaatlar» kelimeleri, dil bilgisi kuralları gereği, «inşaat» şeklinde düzeltilmiştir.

1. Konut inşaatı kısmının beton, demir, kârgir ve yarı kârgir inşaatta konut birimi için metrekarede alınacak vergi hadlerinde kat esasına göre ayırım esasını uygun bulunmamış ve hadler değiştirilmiştir; (A) grubu için 20 T.L.; (B) grubu için 50 T.L. (E) grubu için 60 T.L. ve (D) grubu için 125 T.L. hadleri uygulanacaktır.

Tablonun son kısmında yer alan nottaki misiller yüzde 50 oranında indirilmiştir.

ALTINCI KISIM

Emlâk alım vergisinde yapılan değişiklikler

Tasarı gerekçesinin bir kısmıyla ilgili bölümüne iştirak edilmiştir.

Madde 81. — Tasarının 82 nei maddesidir. Uygulamada şikâyet ve güçlükleri önlemek üzere maddenin redaksiyonu daha açık bir hale getirilmiştir. Bu haliyle, «ivaz karşılığında» olmak şartı, sadece, «Türkiye'deki gayrimenkullerin iktisabında; gayrimenkuller üzerinde irtifak haklarının ve gayrimenkul mükellefiyetinin tesisinde, bu hakların ve kuru mülkiyetin devrinde» aranacaktır.

Madde 82. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 83. — (e) fıkrası aynen kabul edilmiştir.

(g) fıkrasındaki istisna haddi 40 binden 50 bine çıkarılmıştır; ayrıca bu haddin iktisadi gelişme şartları icabı mükellefler bakımından cüzi seviyede kalmasını önlemek üzere miktarında bir misline kadar artırma yapmak hususunda Bakanlar Kurulu yetkili kılınmıştır.

Madde 84, 85, 86, 87, 89 ve 90 aynen kabul edilmiştir.

Tasarıdaki 88 nei madde metinden çıkarılmıştır.

Tasarıdaki 91 ve 92 nei maddeler Emlâk Alım Vergisi Kanununun 16 ve 17 nei maddelerini değiştiren 90 nei madde hükmü kapsamına girmektedir; bu itibarla tasarıdaki 91 ve 92 nei sıra numaraları sonra gelen maddelere kaydırılarak teselsül sağlanmıştır.

Ek madde 1. — Aynen kabul edilmiştir.

YEDİNCİ KISIM

Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu ile ilgili değişiklikler

Bu kısma ait gerekçeye aynen iştirak edilmiştir.

Madde 91. — 7338 sayılı Kanunun 10 neu maddesini değiştirmeyi öngörmektedir; tasarının 95 nei maddesidir, borçların tenziliyle ilgili olup mer'i mevzuatta mevcut hükmün zuhulen tasarıya

girmedığı görülmüş ve birinci fıkranın sonuna parantez içerisinde eklenmiştir. Diğer fıkralar aynen kabul edilmiştir.

Madde 92, 93 ve geçici madde 1. — Maddeler aynen kabul edilmiştir.

SEKİZİNCİ KISIM

Damga Vergisi Kanunu ile ilgili değişiklikler

Madde 94, 95, 96, 97, 98, 99 ve 100. — Maddeler ve gerekçeleri aynen kabul edilmiştir.

Madde 101. — Damga Vergisi Kanununa ekli (I) sayılı tablonun bâzı pozisyonlarında değişiklikler öngörülmektedir, 1/IV-3 numaralı pozisyonun (a) ve (b) bendleri birleştirilerek 500 liraya kadar havale mektupları, posta ve telgraf havale nameleri de 25 kuruş Damga Vergisine tabi tutulmuştur. (c) ve (d) bendleri (b) ve (c) şeklinde sıralamaya tabi tutulmuştur. Tasarımın bu maddesinde yer alan diğer pozisyonlar aynen kabul edilmiştir.

Madde 102. — Aynen kabul edilmiştir. Ancak maddede âtîf yapılan fıkra 20 numaralı olacak yerde zuhulen 19 yazılmıştır; bu hata düzeltilmiştir.

DOKUZUNCU KISIM

Harclar kanunundaki değişiklikler

Madde 103. — Tasarımın 107 nei maddesi olup aynen kabul edilmiştir.

Madde 104. — Harclar Kanununa bağlı (1) sayılı tarifenin bâzı pozisyonlarında değişiklikler öngörülmüştür. (C - I/1, 2, 3 ve 4) numaralı pozisyonlarda yer alan kooperatiflere ait işletmelerin kayıt ve tescil harclarının gerçek kişilere ait işletmelerin tarifelerine tabi tutulması, yurduzda kooperatiflerin teşviki bakımından faydalı bulunmuş ve tasarıda bu yönde değişiklikler yapılmıştır. (D - I - d) numaralı pozisyonun tarifesi 10 liradan 5 liraya indirilmiştir.

Tasarı maddesindeki diğer pozisyonlar aynen kabul edilmiştir.

Madde 105. — Harclar Kanununa bağlı (2) sayılı tarifenin bâzı pozisyonlarında değişiklikler öngörülmektedir. II - 4 - 4 numaralı pozisyon (a - aa) bendinin tarifesinin 25 liradan 10 liraya, (a - bb) bendinin tarifesinin 100 liradan 50 liraya, (b) bendindeki her iki tarifenin de 25 liradan 10 liraya (II - 5 - b) numaralı pozisyonun tarifesinin 10 liradan 5 liraya ve II - 10 numaralı pozisyonun tarifesinin ise 10 liradan 5 liraya indirilmesi kabul edilmiştir.

Tasarı maddesindeki diğer pozisyonlar aynen kabul edilmiştir.

Madde 106. — Harclar Kanununa bağlı (3) sayılı tarifenin bâzı pozisyonlarında değişiklikler öngörülmüştür.

I - 2 numaralı pozisyonun tarifesinin 50 liradan 25 liraya ve I - 3 numaralı pozisyonun tarifesinin ise 100 liradan 50 liraya indirilmesi uygun bulunmuştur.

Tasarı maddesindeki diğer pozisyonlar aynen kabul edilmiştir.

Madde 107. — Harclar Kanununa bağlı (4) sayılı tarifenin bâzı pozisyonlarında değişiklikler öngörülmektedir.

I - 2 sayılı pozisyonun tarifesinin binde 75 ten 70 e; I - 6 sayılı pozisyonun tarifesinin binde 10 dan 5 e; I - 16 sayılı pozisyonun tarifesinin 50 liradan 20 liraya; I - 17 sayılı pozisyonun tarifesinin 10 liradan 5 liraya indirilmesine karar verilmiştir.

Tasarı maddesindeki diğer pozisyonlar aynen kabul edilmiştir.

Madde 108. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 109. — Harclar Kanununa bağlı (6) sayılı tarifenin bâzı pozisyonlarında değişiklikler öngörülmektedir. I - Pasaport Harcları pozisyonunun sonunda parantez içinde yer alan hükme, işbu kanunla yapılan hare artışlarının kendilerine uygulanmayacağı, şahıslar arasına, işçilerden başka sarı basın kartı sahibi, basın mensuplarının hastalık, öğrenim ve staj dolayısıyla yurt dışına çıkışlarının da dâhil edilmesini öngören bir ilâve yapılmıştır.

Maddedeki tarifeler tasarıdaki miktarları üzerinden aynen kabul edilmiştir.

Madde 110. — Harelar Kanununa bağlı (8) sayılı tarifenin bâzı pozisyonlarında değişiklikler öngörülmektedir.

1 - 2 ve 3 numaralı pozisyonlar yeniden düzenlenmiştir.

VI - 15 - a - 1 sayılı pozisyonun tarifesi 300 liradan 50 liraya, mütaakıp pozisyonun tarifesi 500 liradan 100 liraya, bundan sonraki pozisyonun tarifesi ise 250 liradan 100 liraya indirilmesine karar verilmiştir.

Tasarı maddesindeki diğer pozisyonlar aynen kabul edilmiştir.

Komisyonumuzun temennisi :

Tasarı metninin bu kısmına VI - 18 sıra numarasıyla özel okul işletme ruhsatnameleri pozisyonunun eklenmesini ve bunlardan alınacak ruhsat harelarının aşağıdaki hadlerde olmasının Yüce Meclise arzına karar vermiştir :

18. — Özel okul işletme ruhsatnameleri

- a) İlk tahsil seviyesindeki özel okullardan (her yıl için) özel Anaokulları ve özel kreşler dâhil) (2 000 T.l.)
b) Orta tahsil seviyesindeki okullardan (her yıl için) (4 000 T.l.)
c) Yüksek tahsil seviyesindeki okullardan (her yıl için) (6 000 T.l.)

Madde 111. — Harelar Kanununa bağlı (9) sayılı tarifenin bâzı pozisyonlarında değişiklikler öngörülmektedir.

(1 - 2 - a) Sayılı pozisyonun tarifesi 25 liradan 50 liraya çıkarılmış ve (II - 1) sayılı pozisyonun tarifesi 150 liradan 100 liraya; (II - 4) sayılı pozisyonun tarifesi ise 50 liradan 20 liraya indirilmiştir.

Tasarı maddesindeki diğer pozisyonlar aynen kabul edilmiştir.

ONUNCU KISIM

Değerli Kâğıtlar Kanununda yapılan değişiklikler

Madde 112. — Tasarının 116 nci maddesi olup aynen kabul edilmiştir.

Çeşitli hükümler

Madde 113, 114, 115, 116 ve 117

Tasarının 117, 118, 119, 120 ve 121 nci maddeleri olup aynen kabul edilmiştir.

Komisyonumuzun temennisi :

İşbu kanunla tahsil edilecek gelirlerin 1970 yılı Gelir Bütçesinin çeşitli gelirler tertibine irat kaydedilmesine ilişkin geçici bir maddenin metne dâhil edilmesi hususu Yüce Meclisin takdirlerine sunulur.

Genel Kurula öncelik ve ivedilikle sunulmak üzere yüksek Başkanlığa saygıyla sunulur.

Başkan Afyon H. Dinçer	Sözcü Ankara T. Toker	Kâtip Muğla A. Buldanlı	Adana M. K. Küçüktepepınar İmzada bulunamadı
Çorum A. Güler	Erzincan S. Perinçek	Diyarbakır A. Ensarioğlu	Kars İ. H. Alaca
Kars Muhalfim T. Artaç	Ordu O. Vural İmzada bulunamadı	Sakarya T. Boztepe İmzada bulunamadı	Siirt M. N. Oktay İmzada bulunamadı

Kars Milletvekili Turgut Artac'ın Finansman Kanunu hakkındaki Muhalefet Şerhi

A. P. Hükümetinde hazırlanıp Komisyonumuza sevk ve görüşülmekte olan 1970 yılı Bütçesi Finansman kanunu tasarısı ve gerekçesi adlı kanun aynen Finansman kanunu tasarısı şeklinde değiştirilmekle Kanunun tümü üzerinde muhalefet şerhimi aşağıda izah edeceğim: sebeplere isnadettireceğimden mezkûr tasarıya muhalifim.

Şöyleki :

Tasarı bütçenin denk olmasını temin bakımından sevk edilmiş bulunmasına göre her memlekette devrimlerin başarıya ulaşabilmesi Bütçenin etkili olabilmesi ciddi bir vergi reformu ile mümkündür. Bütçenin gelişmesi kamu gelirlerinin artırılması ile kabil olacağına göre bu gelirlerde dikkatli ve düzenli bir politika ile kaynak israfını önlemek mümkündür.

Vergi reformunda esas sosyal adalet ilkesini sağlamaktır. A. P. sinin bugünkü iktisadi politikası ile bu ilkenin ve vergi reformunun sağlanması gayrikabil hale gelmiştir.

Yukarıda bütçenin etkili olabilmesini beyan etmiştim. Sıhhatli bir bütçede :

- a) Devlet Bütçesi hızlı kalkınmayı gerçekleştirecek şekilde hazırlanmalı ve israf önlenmelidir.
- b) Hizmetin maliyeti ile yaratılan değer arasında ilişki kuran modern bütçe tekniği uygulanmalıdır.
- c) Bütçe denk ve gerçekçi olmalıdır.
- e) Kamu fonlarının Devlet Bütçesi kanalı ile beslenme özel sektörde kullanılması önlenmelidir.
- d) Bütçedeki ödeneklerin bölgeler arasındaki dengeyi sağlayacak şekilde dağıtılması öngörülmelidir.
- f) Adaletli bir vergi reformu ile varlıkların daha çok, yoksulların daha az vergi ödemeleri sağlanmalıdır.

Bu şartların tahakkuku ile denk bir bütçenin hızlı kalkınmayı gerçekleştireceğine kaani bulunmaktayız.

Bugünkü Gider Vergisi olumsuzdur. Zira bu vergi sanayileşmeye ters düşen bir sistemi ifade etmektedir. Bunun yanında hızlı sanayileşmeyi ve sosyal adaleti sağlayıcı bir vergi sistemi getirilmesine ve bu vergi sisteminin reformist hüviyet taşımasına taraftarız.

Ancak, huzurunuzda getirilen finansman kanun tasarısı ve gerekçesi bir vergi reform kanunu hüviyetini taşımamaktadır. Zira :

1. — İlim ve sistem bakımından,
2. — Vergi tekniği ve Türkiye'deki iktisadi gerçeklere aykırı bulunmasından,
3. — Cemiyetin sosyal yapısına ve sübjektif yapısına aykırı düşmesine,
4. — Tatbikatının gayrikabil olabileceğinden,

Bu dört kategoride beyan ettiğimiz hususlardan dolayı getirilen kanunun uygulamada istenilen neticeyi tahassur edemeyeceği ve uygulamanın memleket ekonomisinde tehlikeli durumlar yaratabileceği ve bu şekliyle mezkûr kanunun orta tabaka fakir ve memuru ezici nitelik taşıdığını ifade etmek isterim.

Bu kanun mahiyeti itibariyle vasıtalı vergileri ifade etmekte bulunduğundan bu tip vergilerin ağırlığı ve malî yükü itibariyle yoksul halkı daha da yoksul hale getireceğinden mezkûr kanunun karşısındayım.

Bu kanunun tümü içinde maddeleri mütalâa edildikte yeni doğmuş çocuğun oyuncuğundan tutup yiyeceği yemeğe kadar, ders aracı müzik aletinden, köydeki gelinlik kızın çeyiz sandığına, nişan yüzüğünden fakir şoförün arabasına kadar orta tabaka halkın yapacağı toprak evden eğlencesine kadar her türlü yaşama hakkına müdahaleyi istihdaf etmekte ve bugün malî yıkıntı

içinde bulunan memur orta ve fakir tabaka halkı ezici bir nitelik taşımaktadır. Ben bundan dolayı bu kanunun karşısındayım.

Bu kanunun getirdiği vergiler 24 ncü maddesinde mânasını bulmuştur. Bu maddede verginin müşteriye inikâs ettirileceği kesinlikle belirtilmiş olmasına ve kanunda Taşıt Alım Vergisi, İşletme Vergisi, Gayrimenkul Kıymet Artış Vergisi, Spor Toto Vergisi, Emlâk Alım Vergisi, Veraset Vergisi ve harelara taallûk eden değişiklikler doğrudan doğruya halk tabakasına intikal eden vergilerdir. Bu kanunda zadedânvarı bir düşünüş hâkim olmaktadır. Bunun bir misalini arz edeyim: Taşıt Alım Vergisinin 1 sayılı tarifesinde 950 kilo ve daha aşağı olan taşıtlardan alınacak vergi diğer taşıtlara göre % 50 bir tenzilâta tabi tutulmuştur. Bu tenzilâta tabi tutulan taşıtları daha çok zengin olan kişiler kullandığına göre bu verginin zenginleri nasıl koruduğunu ve fakirlere nasıl büyük bir yükün tahmil edilmekte olduğunu ifadeye kâfidir.

Sevk edilen tasarınnın 12 nci madesi 20 bin nüfustan aşağı belediyelerde bu kanunun tatbik edilemeyeceği öngörülmüş ve Sayın Hükümet Başkanı ile A.P. çevreleri bir propaganda vesilesi yaparak umumi efkâra bu yolda duyuruda bulunarak Komisyonun son günde bu maddeyi kaldırması kanunun nasıl bir zihniyetle hazırlandığını vârit olarak göstermektedir.

A.P. si rozetini taşıyan bu yeni ve memleket gerçeklerine aykırı finansman kanun tasarısının karşısında bulunduğumuzu ve bunda doğacak mesuliyetleri kabul edemeyeceğimizi ve parlâmentoda böyle bir mesuliyet iştirakten iktinabedeceğimizi kesinlikle ifade edeceğim.

Bir zamanlar propagandalarına bayrak yaptıkları yol vergisi ile, varlık vergisi gibi vergilere karşı çıkan A.P. sinin bu tasarıda getirmek istediği verginin ismini koymak lâzımgelirse bunun tek ismi «Servet Müsadere Vergi Kanun tasarısı» olması lâzımgelir. Senelerden beri A.P. si her bütçede yeni vergiler ihdas etmek suretiyle âdeta bir vergi imal makinası haline gelmiştir. Bu vergi kanun tasarısı malî tarihimizde A.P. si iktidarının kapitalist zenginlerinin zihniyetini ifade eden ağır malî hükümleriyle ezici, yıkıcı, yıpratıcı vasfıyla halkımıza iktisadi bir felâket getirecektir. Bu bakımdan bu vergi kanun tasarısının namı diğerle Finansman Kanun tasarısının karşısındayım. Ve bu tasarıya muhalifim.

Muhalefet şerhimin Umumi Heyete intikaline müsaadelerinizi saygıyla arz ederim.

C.H.P. Kars Milletvekili

Turgut Aytac

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

1970 YILI BÜTÇESİ FİNANSMAN KANUNU TASARISI

BİRİNCİ KISIM

Taşıt Alım Vergisi

Mevzuu ve mükellef

MADDE 1. — Trafik şube veya bürolarına kayıtlı olan ve bu kanunun 4, 5 ve 6 ncı maddelerinde yazılı tarifelerde gösterilen taşıtların ivaz mukabili veya hibe suretiyle intikalinde (mükellefiyeti muhafaza kaydıyla yapılan satışlar dâhil) bu taşıtları satınalanlar veya hibe suretiyle edenler ile trafik şube veya bürolarına kayıtlı olmayan ve aynı tarifelerde yazılı taşıtları çeşitli yollarla iktisabedenler, taşıt alım vergisini ödemeye mecburdurlar.

Tarifler

MADDE 2. — Bu kanunda kullanılan tâbirlerin taşıdıkları anlamlar, 18 . 2 . 1963 tarih ve 197 sayılı Motorlu Kara Taşıtları Vergisi Kanununun 2 nci maddesine göre tâyin edilir.

Muafaklar

MADDE 3. — Genel bütçeye dâhil daireler, katma bütçeli idareler, özel idare ve belediyeler ve köy hükmi şahsiyeti tarafından yapılan taşıt alımları ile iktisapları taşıt alım vergisine tabidir.

Vergileme ölçü ve nisbetleri

(I) Sayılı tarife

MADDE 4. — İnsan veya eşya nakline mahsus otomobil, kaptıkaçtı, komyonet, panel ve arazi taşıtı aşağıdaki I sayılı tarifeye göre vergilendirilir :

GEÇİCİ KOMİSYONUN DEĞİŞTİRİŞİ

FINANSMAN KANUNU TASARISI

BİRİNCİ KISIM

Taşıt Alım Vergisi

Mevzu ve mükellef

MADDE 1. — Tasarının 1 nci maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

Tarifler

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

Muaflıklar ve istisnalar

MADDE 3. — a) Genel bütçeye dâhil daireler, katma bütçeli idareler, özel idare ve belediyeler ve köy hükmi şahsiyeti tarafından yapılan taşıt alımları ile iktisapları Taşıt Alım Vergisine tabi değildir.

b) 4 . 8 . 1964 tarih ve 507 sayılı Kanununun 2 nci maddesinin kapsamına giren derneklere kayıtlı olup profesyonel veya ağır vasıta ehliyetine sahibolan götürü Gelir Vergisi mükelleflerinin I sayılı tarifeye dâhil taşıtlar ile istiap haddi 5 tona kadar olan kamyonlar ve oturma yeri 25 kişiye kadar olan minibüs, otobüs, trolleybüs ve benzeri taşıtlarla ilgili alımları bu vergiden müstesnadır.

Bir yıl içinde trafik şube ve bürolarına kayıtlı olmıyan taşıtlarla ilgili birden fazla alımlar bu istisnadan faydalandırılmaz. İstisnanın uygulanabilmesi için ilgili vergi dairesi aracılığıyla Maliye Bakanlığından bir belge alınması şarttır.

c) Yabancı devletlerin Türkiye'de bulunan elçi, maslahatgüzar ve konsolosları (fahri konsoloslar hariç) ile elçilik ve konsolosluklara mensubolan ve o memleketin uyrukluğunda bulunan memurları, Türkiye'de resmî bir göreve memur edilenler bu sıfatlarından dolayı ve karşılıklı olmak şartıyla Taşıt Alım Vergisine tabi değildir.

Vergileme ölçü ve nisbetleri

(I) sayılı tarife

MADDE 4. — İnsan veya eşya nakline mahsus otomobil, kaptıkaçtı, kamyonet, panel ve arazi taşıta aşağıdaki I sayılı tarifeye göre vergilendirilir.

(Hükümetin teklifi)

(I) Sayılı tarife

Taşıtların yaşları ile bunlar için ödenecek vergiler :

Taşıtların net ağırlığı	1 yaş Tl.	2-3 yaş Tl.	4-5 yaş Tl.	6-8 yaş Tl.	9-11 yaş Tl.	12-15 yaş Tl.	16-20 yaş Tl.
950 kilo ve daha aşağı	5 000	4 500	4 000	3 200	2 500	1 500	1 000
951 - 1 200 kilo	7 000	6 500	6 000	4 800	3 500	2 500	1 500
1 201 - 1 600 kilo	12 000	11 000	10 000	8 000	6 000	4 000	3 000
1 601 - 1 800 kilo	15 000	14 000	13 000	11 000	9 000	7 000	5 000
1 801 ve daha yukarı kilo	20 000	19 000	18 000	16 000	13 000	10 000	8 000

Bu hadler, spor ve yarış otomobilleri için % 100 zamlı uygulanır.

(II) Sayılı tarife

MADDE 5. — Kamyon, minibüs, otobüs, trolleybüs ve benzerleri aşağıdaki II sayılı tarifeye göre vergilendirilir :

(II) sayılı tarife

Taşıtların yaşları ile bunlar için ödenecek vergiler :

Taşıtların cins ve vasfı	1 yaş Tl.	2-3 yaş Tl.	4-5 yaş Tl.	6-8 yaş Tl.	9-11 yaş Tl.	12-15 yaş Tl.	16-20 yaş Tl.
a) Kamyon :							
İstiab haddi :							
1) 3.000 Kg. a kadar	7 000	6 000	4 000	3 000	2 000	1 000	500
2) 3 001 - 5 000 Kg. a kadar	9 000	8 000	6 000	4 500	3 000	2 000	1 000
3) 5 001 Kg. ve daha yukarı	12 000	10 000	9 000	7 500	5 000	3 000	1 500
b) Minibüs, otobüs, trolleybüs ve benzerleri :							
Oturma yeri :							
1) 25 (dâhil) kişiye kadar	8 000	7 000	5 000	4 000	3 000	2 000	1 000
2) 26 - 35 kişiye kadar	11 000	10 000	8 000	5 500	4 000	3 000	1 500
3) 36 ve daha yukarı kişi için olan	14 000	13 000	11 000	8 500	6 000	4 000	2 000

(III) sayılı tarife

MADDE 6. — Motosiklet, yük - yolcu motosikleti ile triportör aşağıdaki tarifeye göre vergilendirilir :

(Geçici Komisyonun değiştirişi)

(I) sayılı tarife

Taşıtların yaşları ile bunlar için ödenecek vergiler

Taşıtların net ağırlığı	1 yaş Tl.	2 - 3 yaş Tl.	4 - 5 yaş Tl.	6 - 8 yaş Tl.	9 - 11 yaş Tl.
950 kilo ve daha aşağı	2 500	2 250	2 000	1 600	1 250
951 - 1 200 kilo	7 000	6 500	6 000	4 800	3 500
1 201 - 1 600 kilo	12 000	11 000	10 000	8 000	6 000
1 601 - 1 800 kilo	15 000	14 000	13 000	11 000	9 000
1 801 ve daha yukarı kilo	20 000	19 000	18 000	16 000	13 000

Bu hadler, spor ve yarış otomobilleri için % 100 zamlı uygulanır.

(II) sayılı tarife

MADDE 5. — Kamyon, minibüs, otobüs, trolleybüs ve benzerleri aşağıdaki II. sayılı tarifeye göre vergilendirilir.

(II) sayılı tarife

Taşıtların yaşları ile bunlar için ödenecek vergiler

Taşıtların cins ve vasfı	1 yaş Tl.	2 — 3 yaş Tl.	4 — 5 yaş Tl.	6 — 8 yaş Tl.	9 — 11 yaş Tl.
a) Kamyon :					
İstiap haddi :					
1 3000 Kg. a kadar	7 000	6 000	4 000	3 000	2 000
2. 3001 - 5000 Kg. a kadar	9 000	8 000	6 000	4 500	3 000
3. 5001 Kg. ve daha yukarı	12 000	10 000	9 000	7 500	5 000
b) Minibüs, otobüs trolleybüs ve benzerleri :					
Oturma yeri :					
1. 25 (dâhil) kişiye kadar	8 000	7 000	5 000	4 000	3 000
2. 26 - 35 kişiye kadar	11 000	10 000	8 000	5 500	4 000
3. 36 ve daha yukarı kişi için olan	14 000	13 000	11 000	8 500	6 000

(III) sayılı tarife

MADDE 6. — Motosiklet, yük - yolcu motosikleti ile triportör aşağıdaki tarifeye göre vergilendirilir :

(Hükümetin teklifi)

(III) sayılı tarife

Taşıtların yaşları ile bunlar için ödenecek vergiler :

	1	2—5	6—11	12—20
	yaş Tl.	yaş Tl.	yaş Tl.	yaş Tl.
Motosiklet	500	300	200	100
Yük - yoleu motosikleti	1 100	700	500	350
Triportör	1 500	1 100	800	500

Verginin tarhı :

Beyan esası

MADDE 7. — Taşıtların Alım Vergisi, mükelleflerin ilgili trafik şube veya büroları veya noterler tarafından tasdik edilmiş beyanı üzerine tarh olunur.

Taşıtların Alım Vergisi mükellefleri, bu vergiye ilişkin beyanlarını, kayıt ve tescilden veya sair devir ve temlik muamelelerinin ikmalinden önce kayıt ve tescilin veya ilgili muamelelerin yapıldığı yerin vergi dairesine yapmaya mecburdurlar.

Beyanda kullanılacak beyannamelerin, şekil, muhteva ve ekleri Maliye Bakanlığınca tertip ve tanzim olunur.

Ödeme süresi

MADDE 8. — Taşıtların Alım Vergisi, ilgili trafik şube veya bürolarınca yapılacak kayıt ve tescilden veya sair devir ve temlik muamelelerinin ikmalinden önce ödenir.

Çeşitli hükümler

*Trafik Şube veya büro memurlarıyla
noterlerin görevi*

MADDE 9. — Trafik şube veya büro memurları ile noterler, kayıt ve tescil ve noter senedi işlemlerini yapmadan önce ilgili vergi dairesince düzenlenmiş Taşıtların Alım Vergisinin ödendiğini gösterir belgeyi talebetmeye ve muhafazaya mecburdurlar.

Söz konusu belgelerin şekil ve muhtevasını Maliye Bakanlığı tâyin eder.

Kayıt ve tescil veya noter senedinin tanzimini mütaakıp mezkûr belgeler, muhtevası Maliye Bakanlığınca tesbit edilecek cetvellere dökülerek muamelenin yapıldığı tarihi takibeden günden itibaren en geç 15 gün içinde ilgili vergi dairesine gönderilir.

*Trafik Şube veya büro memurlarıyla
noterlerin sorumluluğu*

MADDE 10. — Gerekli verginin ödenmesinden önce muameleyi yapan trafik şube veya büro memurları ve noterler, verginin ödenmesinden mükellef ile müteselsilen sorumludurlar.

Trafik şube veya büro memurları ve noterler bu madde gereğince ödemeye mecbur oldukları vergiler için mükelleflere rücu edebilirler.

(Geçici Komisyonun değiştirisi)

(III) sayılı tarife

Taşıtların yaşları ile bunlar için ödenecek vergiler

	1	2 — 5	6 — 11
	yaş	yaş	yaş
	Tl.	Tl.	Tl.
Motosiklet	500	300	200
Yük - yoleu motosikleti	1 100	700	500
Triportör	1 500	1 100	800

Verginin tarhı

Beyan esası

MADDE 7. — Tasarının 7 nci maddesi komisyonca aynen kabul edilmiştir.

Ödeme süresi

MADDE 8. — Tasarının 8 nci maddesi komisyonca aynen kabul edilmiştir.

Geçitli hükümler

Trafik şube veya büro memurları ile noterlerin görevi

MADDE 9. — Tasarının 9 ncu maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

Trafik şube veya büro memurları ile noterlerin sorumluluğu

MADDE 10. — Tasarının 10 ncu maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin teklifi)

II - Kısım

İşletme Vergisi

Mevzu, mükellef

MADDE 11. — Bir takvim yılı içinde bu kanuna bağlı I numaralı tabloda gösterilen hizmet işletmelerini işletenler, mezkûr tabloda gösterilen hadlerde işletme vergisini ödemeye mecburdurlar.

II - Bir takvim yılı içinde bu kanuna bağlı II numaralı tabloda gösterilen işletmeleri işletenler ve aynı tabloda yazılı emtiaın parakende satışını yapanlar ile I numaralı tabloda asgari ve âzami hadleri gösterilen derecelere göre vergilendirilmek istemiyen mükellefler kendi talepleri üzerine, I ve II numaralı tablolarda gösterilen nisbetler üzerinden ve Maliye Bakanlığınca hazırlanacak parakende satış vesikalarını makinalı kasalarda kullanmak suretiyle tahsil ettikleri işletme vergisini satış vergisi olarak ödemeye mecburdurlar.

Makinalı kasaların işletilmesi ve parakende satış vesikalarının düzenlenmesi ile kullanılmasına mütaallik esaslar, Maliye Bakanlığınca hazırlanacak bir yönetmelikte belirtilir.

Bu fıkrada gösterilen konularda çalışan toptancı mükellefler de işletme vergisine tâbidir.

Muafıklar

MADDE 12. — Son nüfus sayımına göre belediye içi nüfusu 20 000 ve daha aşağı olan yerlerde faaliyet gösteren mükellefler işletme vergisinden muaftır. Bu muafiyet haddi sahil ilçeleri için 10 000 dir.

Vergileme ölçüleri

MADDE 13. — Onbirinci maddenin I nci fıkrasında yazılı faaliyetlerde bulunan mükelleflerin ödiyecekleri vergiler, bu kanuna bağlı tablolarda asgari ve âzami vergi hadleri gösterilen her iş ve emtia nevi için altı derece halinde ve bu kanun ile Vergi Usul Kanunundaki esaslar dâhilinde tesbit olunur.

Mükellefin tesbit edilmiş olan vergi derecelerinden hangisine gireceği Maliye Bakanlığınca hazırlanacak bir yönetmelikte gösterilen esaslar dâhilinde vergi dairesi tarafından tâyin olunur.

Matrah

MADDE 14. — Onbirinci maddenin II nci fıkrasında yazılı halde veya I nci tablonun satış vergisi nisbetlerine göre ödenecek işletme vergisinin matrahı, satılan maddelerin veya yapılan hizmetlerin satış bedelidir.

Satış bedeli tâbiri; satılan maddeler veya yapılan hizmetler karşılığında her ne şekilde olursa olsun müşteriden alınan veya müşterinin borçlandığı para veya diğer değerlerin toplamını ifade eder.

Satış bedeli bulunmayan teslimlerde Vergi Usul Kanununa göre hesaplanacak emsal bedeli vergiye matrah ittihaz olunur.

İşletme Vergisi derecelerinin tesbiti

MADDE 15. — İşletme Vergisi dereceleri, Maliye Bakanlığınca emtia ve iş nevelerine göre hazırlanacak cetveller üzerine il merkezindeki ticaret odaları Ticaret Odası bulunmayan il merkezinde belediyelerce seçilecek 4 kişi ile o il defterdarının ve mâzereti halinde tevkil edeceği bir Maliye memurunun başkanlığında kurulan özel bir komisyon tarafından ilçe itibarıyla asgari 3 âza-

(Geçici Komisyonun değistirişi)

II. KISIM

İşletme Vergisi

Mevzuu, mükellef

MADDE 11. — 1. Bu kanuna bağlı I numaralı tabloda gösterilen hizmet işletmelerini işletenler, mezkûr tabloda gösterilen hadlerde işletme vergisini ödemeye mecburdurlar.

II - Bu kanuna bağlı II numaralı tabloda gösterilen işletmeleri işletenler ve aynı tabloda yazılı emtianın perakende satışı yapanlar ile I numaralı tabloda asgari ve âzami hadleri gösterilen derecelere göre vergilendirilmek istemiyen mükellefler kendi talepleri üzerine, I ve II numaralı tablolarda gösterilen nisbetler üzerinden ve Maliye Bakanlığınca hazırlanacak perakende satış vesikalarını veya aynı vesikaları makinahı kasalarda kullanmak surciyle tahsil ettikleri işletme vergisini satış vergisi olarak ödemeye mecburdurlar.

Makinahı kasaların işletilmesi ve perakende satış vesikalarının düzenlenmesi ile kullanılmasına müteallik esaslar, Maliye Bakanlığınca hazırlanacak bir yönetmelikte belirtilir.

Bu maddede belirtilen tablolarda gösterilen konularda perakende satış yapan toptancı mükellefler de işletme vergisine tabidir.

Muaflıklar

MADDE 12. — Son nüfus sayımına göre belediye içi nüfusu 20 000 ve daha aşağı olan yerlerde faaliyet gösteren mükellefler işletme vergisinden muafır. (Bu kanuna ekli II No. lu tablodaki 1, 2, 3, 15, 18, 20, 21 ve 22 numaralı pozisyonlar hariç).

Vergileme ölçüleri

MADDE 13. — Onbirinci maddenin 1 nci fıkrasında yazılı faaliyetlerde bulunan mükelleflerin ödiyecekleri vergiler, bu kanuna bağlı tablolarda asgari ve âzami vergi hadleri gösterilen her iş ve emtia nevi için altı derece halinde ve bu kanun ile Vergi Usul Kanunundaki esaslar dâhilinde tesbit olunur.

Mükellefin tesbit edilmiş olan vergi derecelerinden hangisine gireceği Maliye Bakanlığınca hazırlanacak bir yönetmelikte gösterilen esaslar dâhilinde vergi dairesi tarafından tâyin olunur.

Matrah

MADDE 14. — Onbirinci maddenin II nci fıkrasında yazılı halde veya I nci Tablonun Satış Vergisi nisbetlerine göre ödenecek işletme Vergisinin matrahı, satılan maddelerin veya yapılan hizmetlerin satış bedelidir.

Satış bedeli tâbiri; satılan maddeler veya yapılan hizmetler karşılığında her ne şekilde olursa olsun müşteriden alınan veya müşterinin borçlandığı para veya diğer değerlerin toplamını ifade eder.

Satış bedeli bulunmayan teslimlerde Vergi Usul Kanununa göre hesaplanacak emsal bedeli vergiye matrah ittihaz olunur.

İşletme Vergisi derecelerinin tesbiti

MADDE 15. — Tasarının 15 nci maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin teklifi)

mî 6 kademeli olmak üzere ayrı ayrı tâyin olunur. Şu kadar ki, merkez ilçesi dışındaki mükelleflere ait derecelerin tesbitinde o il merkezinde seçilmiş olan üyelerden ikisinin yerine o ilçelerin belediyelerince seçilmiş olan iki üye toplantılara katılır.

İşletme Vergisi derecelerinin tâyininde nazara alınacak esaslar Maliye Bakanlığınca hazırlanacak bir yönetmelikte belirtilir.

Komisyon, defterdarın yazılı isteği tarihinden başlayarak 15 gün içinde tâyin ve tesbit işini tamamlar. Lüzum görülen yerlerde ve hallerde bu süre Maliye Bakanlığınca 2 aya kadar uzatılır.

İşletme Vergisi derecelerinin kesinleşmesi ve ilâm bakımından Vergi Usul Kanununda ortalamâ kâr hadlerinin kesinleşmesi ve ilânına ilişkin madde hükmü uygulanır.

Teklif yeri

MADDE 16. — İşletme Vergisi vergiyi doğuran olayların vukubulduğu yer vergi dairesince tarholunur.

Beyan esası

MADDE 17. — İşletme Vergisi ilgili beyannamelerde mükellefçe gösterilen bilgilere dayanılarak; birinci maddenin II nci fıkrasında yazılı hal seçildiği takdirde, yazılı beyan üzerine tarholunur.

Vergilendirme dönemi

MADDE 18. — İşletme Vergisinde vergilendirme dönemi faaliyet gösterilecek takvim yılıdır.

Onbirinci maddenin II nci fıkrasında yazılı halde; faaliyet gösterilen her ay vergilendirme dönemini teşkil eder.

Beyannamenin şekil ve muhtevası

MADDE 19. — İşletme Vergisi beyannamesinin şekil, muhteva ve ekleri Maliye Bakanlığınca ter-tip ve tanzim olunur.

Beyannamenin verilme zamanı

MADDE 20. — İşletme Vergisi beyannamesi, aiddolduğu takvim yılının Ocak ayı içinde; takvim yılı içinde işe başlanması halinde, bu ayı takibeden ay içinde ilgili vergi dairesine verilir.

Onbirinci maddenin II nci fıkrasında yazılı halde; her mükellef, bir ay içindeki (yeniden işe başlayanlar için işe başlanan ayı takibeden ay) vergiye tabi muamelelerini bir beyanname ile ertesi ayın 15 nci günü akşamına kadar ilgili vergi dairesine bildirmek mecburiyetindedir.

Tarih zamanı

MADDE 21. — İşletme Vergisi, beyannamenin verildiği günü; beyanname posta ile gönderilmişse tarhiyatı yapacak vergi dairesine geldiği tarihi takibeden bir ay içinde tarholunur.

Vergilendirme dönemi içinde işe başlayan veya işi bırakan mükelleflerin vergileri

MADDE 22. — Takvim yılı içinde işe başlayan veya işi bırakan mükelleflerin vergisi, yıllık vergiden işe başlanılan ay hariç tutulmak ve işin bırakıldığı ay tam sayılmak suretiyle çalışılan aylara isabet eden miktardır.

Vergilendirme dönemi içinde işin bırakıldığı ayı takibeden aylara isabet eden vergiler terkin olunur. Ancak keyfiyetin işin terkedildiği ay içinde vergi dairesine bildirilmesi lâzımdır.

(Geçici Komisyonun değiştirişi)

Teklif yeri

MADDE 16. — Tasarının 16 ncı maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

Beyan esası

MADDE 17. — İşletme Vergisi ilgili beyannamelerde mükellefçe gösterilen bilgilere dayanılarak onbirinci maddenin II nci fıkrasında yazılı hal seçildiği takdirde, yazılı beyan üzerine tarh olunur.

Vergilendirme dönemi

MADDE 18. — İşletme Vergisinde vergilendirme dönemi faaliyet gösterilecek takvim yılıdır. Onbirinci maddenin II nci fıkrasında yazılı halde; faaliyet gösterilen her ay vergilendirme dönemini teşkil eder.

Beyannamenin Şekil ve muhtevası

MADDE 19. — Tasarının 19 ncü maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

Beyannamenin verilme zamanı

MADDE 20. — İşletme Vergisi beyannamesi, aidolduğu takvim yılının Ocak ayı içinde; takvim yılı içinde işe başlanılması halinde bu ayı takibeden ay içinde ilgili vergi dairesine verilir.

Onbirinci maddenin II nci fıkrasında yazılı halde; her mükellef, bir ay içindeki (yeniden işe başlıyanlar için işe başlanan ayı takibeden ay) vergiye tabi muamelelerini bir beyanname ile ertesi ayın 15 nci günü akşamına kadar ilgili vergi dairesine bildirmek mecburiyetindedir.

Tarh zamanı

MADDE 21. — Tasarının 21 ncı maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

Vergilendirme dönemi içinde işe başlıyan veya işe bırakan mükelleflerin vergileri

MADDE 22. — Tasarının 22 ncı maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin teklifi)

Ödeme zamanı

MADDE 23. — İşletme Vergisi, biri Mart, diğerleri Mayıs, Temmuz, Eylül, Kasım ve Ocak aylarında olmak üzere 6 eşit taksitte ödenir.

Yıl içinde işe başlayan mükellefler işe başlanılan ayı takibeden taksit aylarının adedi kadar taksitle işletme vergisini öderler.

Onbirinci maddenin II nci fıkrasında yazılı halde; mükellefler, beyanname üzerinden tarh ve tahakkuk ettirilen vergileri beyanname verme süresi içinde ödemeye mecburdurlar.

Çeşitli hükümler

Verginin inkâsı

MADDE 24. — İşletme Vergisi tarifeli ve hizmet ve satışlarda bu tabloların ilgili hanelerinde gösterilen Satış Vergisi nisbetlerinde müşteriye inkâs ettirilir.

Perakende satışın tarifi :

MADDE 25. — Yukardaki hükümlerde yer alan perakende satışın maksatı; satışı yapılan madde ve malzemenin aynen veya işlendikten sonra satışını yapan kimseler dışındaki kimselere satılmasıdır.

İşletme Vergisinin gider kaydedilemeyeceği

MADDE 26. — İşletme Vergisi, Gelir ve Kurumlar Vergisi matrahlarının tesbitinde gider olarak kabul edilmez.

MADDE 27. — Bu kanun yürürlüğe girdikten sonra, mükellefler birinci maddenin I nci veya II nci fıkralarında gösterilen vergilendirilme şekillerinden hangisini tercih ettiklerini Maliye Bakanlığınca seçilecek haberleşme araçlarıyla yapılacak 3 gün süreli ilânlardan sonra geçecek 15 gün içinde ilgili vergi dairesine bildirmek mecburiyetindedirler.

Yeniden işe başlayan mükellefler, işe başladıkları ay içinde vergilendirilme şeklini seçip ilgili vergi dairesine bildirmeye mecburdurlar.

Birinci maddenin II nci fıkrasında gösterilen vergilendirilme şeklini seçen mükellefler, aynı işe devam ettikleri müddetçe 3 yıl için bu usulden dönemezler.

İcranın geciktirilmesi

MADDE 28. — İtiraz isteği İşletme Vergisinin asgari veya mükellefçe kabul olunan dereceye tekabül eden miktarının tahsilini durdurmaz.

Özel usulsüzlük cezaları

MADDE 29. — İşletmede vergi dairelerince mühürlenmiş makinalı kasa veya Maliye Bakanlığınca hazırlanmış perakende satış vesikası bulundurmaya mükelleflere birinci tesbitte 3 000 lira, ikinci tesbitte 5 000 lira usulsüzlük cezası kesilir; 3 ncü tesbitte vergi dairesinin teklifi üzerine işletme Adliye ve Maliye bakanlıklarının müştereken tâyin edecekleri yetkili mahkemeler kararıyla 3 aydan az olmamak üzere 1 seneye kadar süreyle kapatılır.

MADDE 30. — İşletme Vergisini Satış Vergisi olarak ödemeye mecbur olanlar, Maliye Bakanlığınca hazırlanmış bulunan perakende satış vesikalarını her bir muamele için kullanmak mecburiyetindedirler. Bu vesikaları vermeyen mükelleflere aynı yıl için birinci tesbitte 500 lira, ikinci tesbitte 1 000 lira, üçüncü ve mütaakıp tesbitlerde ikişer bin lira usulsüzlük cezası kesilir.

(Geçici Komisyonun değiştirisi)

Ödeme zamanı

MADDE 23. — İşletme Vergisi, biri Mart diğerleri Mayıs, Temmuz, Eylül, Kasım ve Ocak aylarında olmak üzere 6 eşit taksitte ödenir.

Yıl içinde işe başlıyan mükellefler işe başlanılan ayı takibeden taksit aylarının adedi kadar taksitle işletme Vergisini öderler.

Onbirinci maddenin II nci fıkrasında yazılı halde; mükellefler, beyanname üzerinden tarh ve tahakkuk ettirilen vergileri beyanname verme süresi içinde ödemeye mecburdurlar.

Çeşitli hükümler

Verginin İnikâsı

MADDE 24. — Tasarının 24 ncü maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

Perakende satışın tarifi

MADDE 25. — Tasarının 25 nci maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

İşletme Vergisinin gider kaydedilmeyeceği

MADDE 26. — Tasarının 26 ncü maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 27. — Bu kanun yürürlüğe girdikten sonra, mükellefler onbirinci maddenin I nci veya II nci fıkralarında gösterilen vergilendirme şekillerinden hangisini tercih ettiklerini Maliye Bakanlığınca seçilecek haberleşme araçlarıyla yapılacak 3 gün süreli ilânlardan sonra geçecek 15 gün içinde ilgili vergi dairesine bildirmek mecburiyetindedirler.

Yeniden işe başlıyan mükellefler, işe başladıkları ay içinde vergilendirilme şeklini seçip ilgili vergi dairesine bildirmeye mecburdurlar.

Onbirinci maddenin II nci fıkrasında gösterilen vergilendirme şeklini seçen mükellefler, aynı işe devam ettikleri müddetçe 3 yıl için bu usulden dönemezler.

İcranın geciktirilmesi

MADDE 28. — Tasarının 28 nci maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

Özel usulsüzlük cezaları

MADDE 29. — İşletmede vergi dairelerince mühürlenmiş makinalı kasa veya Maliye Bakanlığınca hazırlanmış perakende satış vesikası bulundurmayan mükelleflere birinci tesbitte 3 000 lira, ikinci tesbitte 5 000 lira usulsüzlük cezası kesilir; 3 ncü tesbitte vergi dairesinin teklifi üzerine işletme, Adalet Bakanlığının tâyin edeceği yetkili mahkemeler kararıyla 3 aydan az olmamak üzere 1 seneye kadar süreyle kapatılır.

MADDE 30. — Tasarının 30 ncü maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin teklifi)

MADDE 31. — 29 ve 30 ncu maddelerde gösterilen hususların tesbit edildiği tutanakların, mükellef veya müstahdem tarafından imzalanmaması halinde, bunların yürürlüğe konulması için yoklama memurları veya vergi inceleme elemanlarıyla bir polis memuruyla birlikte imza edilmeleri yeterlidir.

MADDE 32. — Nev'i Maliye Bakanlığınca tâyin edilcek makinalı kasalar, Vergi Usul Kanununa göre bulunacak öz sermayeleri 100 000 liranın altında olan işletmelere Devlet Malzeme Ofisi tarafından ve 12 ay taksitle satılabilir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Maliye Bakanlığı, birinci maddenin I nci fıkrasında yazılı ve 1970 takvim yılında faaliyet gösterecek işletmeleri kısmi olarak vergilendirmeye yetkilidir.

Birinci maddenin II nci fıkrasında yazılı faaliyetlere taallük eden vergilendirmenin 1970 yılı başlangıç ayı, Maliye Bakanlığınca 15 gün önceden Resmî Gazete ile ilân olunur.

(I) Numaralı tablo

İşletmenin nev'i	Bu kanunun 11 nci maddesinin I nci fıkrasına göre vergileme ölçüleri		Bu kanunun 11 nci maddesinin II nci fıkrasına göre ödenecek satış vergisi nisbetleri (%)
	(Tl.)	(Tl.)	
	Asgari vergi haddi	Âzami vergi haddi	
1. Lokantalar			
İçkili	6 000	150 000	10
Çalgılı	6 000	150 000	10
2. Meyhaneler			
Çalgısız	6 000	150 000	10
3. Pastaneler	11 500	50 000	15
4. Bahçe işletenler			
İçkili	6 000	150 000	10
Çalgılı	7 000	150 000	10
5. Kadın berberi işletenler (Lüks ve birinci sınıf)	10 000	50 000	15
6. Bezik ve benzeri yerler işletenler	10 000	100 000	15
7. Bilârd, piyango, masa futbolu ve benzeri yerler işletenler	10 000	120 000	—
8. Birahaneler			
Çalgısız	6 000	125 000	10
9. Gazinolar			
İçkili	15 000	175 000	10
Çalgılı	15 000	150 000	10
İçkisiz ve çalgısız	7 500	80 000	10
10. Kır bahçesi işletenler			
İçkili	3 000	40 000	10
Çalgılı	2 500	40 000	10
11. Samanca ve benzeri talih ve maharet oyunları		35 000	

(Geçici Komisyonun değiştirişi)

MADDE 31. — Tasarının 31 nci maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 32. — Tasarının 32 nci maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Maliye Bakanlığı onbirinci maddenin 1 nci fıkrasında yazılı ve 1970 takvim yılında faaliyet gösterecek şletmeleri kısmi olarak vergilendirmeye yetkilidir.

Onbirinci maddenin II nci fıkrasında yazılı faaliyetlere taallúk eden vergilendirmenin 1970 yılı başlangıç ayı, Maliye Bakanlığınca 15 gün önceden Resmî Gazete ile ilân olunur.

(I) NUMARALI TABLO

Bu kanunun 11 nci maddesinin 1 nci fıkrasına göre vergileme ölçüleri

İşletmenin nev'i	Asgari vergi haddi (TL.)	Âzami vergi haddi (TL.)	Bu kanunun 11 nci maddesinin II nci fıkrasına göre ödenecek satış vergisi nisbetleri (%)
1. Lokantalar			
İçkili (3 ncu sınıf içkili lokantalar hariç)	6 000	150 000	10
Çalgılı	6 000	150 000	10
2. Meyhaneler			
Çalgısız	6 000	150 000	10
3. Bahçe şletenler			
İçkili	6 000	150 000	10
Çalgılı	6 000	150 000	10
4. Bezik salonları ve benzeri yerler şletenler	10 000	100 000	15
5. Bilârdó, piyango, masa futbolu ve benzeri yerler şletenler	10 000	120 000	—
6. Gazinolar			
İçkili	15 000	175 000	10
Çalgılı	15 000	150 000	10
7. Kır bahçesi şletenler			
İçkili	3 000	40 000	10
Çalgılı	3 000	40 000	10
8. Samanca ve benzeri talih ve maharet oyunları	5 000	35 000	—

(Hükümetin teklifi)

(II) Numaralı tablo

İşletme veya emtianın nevi	Satış vergisi nisbeti %
1. Kuyumcular	10
2. Sarraflar	10
3. Mücevheratçılar	15
4. Plâj işletenler	15
5. Sauna işletenler	15
6. Lokantalar	
İçkili - çalgılı	15
7. Meyhaneler	
Çalgılı	15
8. Bahçe işletenler	
İçkili - çalgılı	15
9. Bar işletenler	25
10. Birahaneler	
Çalgılı	15
11. Gazinoalar	
İçkili - çalgılı	15
12. Kır bahçesi işletenler	
İçkili - çalgılı	15
13. Pavyon işletenler	30
14. Çiçekçiler	20
15. Şekerciler	10
16. Deri elbise ve kadın çantaları	15
17. Her çeşit mobilya, koltuk, kornij, halı	10
18. Gümüş eşya	20
19. Fos bujiteri, mücevherat (taklit ziynet eşyası)	25
20. Plâk	10
21. Gözlük ve dürbün	10
22. Oyuncak, oyun aletleri ve müzik aletleri	15
23. Nalburiye, inşaat hırdavatı, boya, sıhhi tesisat malzemesi grupu	5
24. Parfümeri eşyası	15
25. Her çeşit kürk ve kürkten mamul eşya	25
26. Her çeşit oto lâstiği, yedek parça ve malzemesi	10
27. Abajur, âvize, kristal eşya	15

(Geçici Komisyonun değiştirilişi)

(II) NUMARALI TABLO

İşletme veya emtianın nev'i		Satış Vergisi nisbeti (%)
1. Kuyumcular	} (Meskûk altın ve bilezikler hariç)	10
2. Sarraflar		10
3. Mücevheratçılar		15
4. Sauna işletenler		15
5. Lokantalar		
İçkili ve çalgılı		15
6. Meyhaneler		
Çalgılı		15
7. Birahaneler		
Çalgılı		15
8. Bahçe işletenler		
İçkili ve çalgılı		15
9. Bar işletenler		25
10. Gazinolar		
İçkili ve çalgılı		15
11. Kır bahçesi işletenler		
İçkili ve çalgılı		10
12. Pavyon işletenler		30
13. Her çeşit mobilya, koltuk, korniş halı grupu (Bin liraya kadar satışlar için % 1 uygulanır.)		10
14. Gümüş eşya grupu		15
15. Fos bijütörü, mücevherat grupu (Taklit ziynet eşyası)		15
16. Plâk		10
17. Oyun aletleri		15
18. Nalburiye inşaat hırdavatı, boya, sıhhi tesisat malzemesi grupu (Kapı tok mağı, kilit, menteşe ve her nev'i çiviyle ilgili toplam satışların 100 lirası için % 1)		5
19. Parfümeri eşyası		15
20. Her çeşit kürk ve kürkten mamul eşya grupu		25
21. Her çeşit oto lâstiği, yedek parça ve malzemesi grupu		5
22. Her nev'i kristal eşya		15

Not : I ve II numaralı tablolarda işletme ve emtianın nev'i olarak gösterilen iş kollarına dâhil mal ve hizmetler, diğer mal ve hizmetlerle birlikte faaliyet konusuna alındığı takdirde yalnızca bu hizmet ve mallar vergiye tabidir.

I ve II numaralı tablolardaki nisbetlere göre tesbit olunan vergi, her bir muamele için 5 kuruştan az olamaz. Verginin hesaplanmasında 5 kuruştan küçük küsurlar nazara alınmaz.

(Hükümetin teklifi)

ÜÇÜNCÜ KISIM

Gayrimenkul Kıymet Artışı Vergisi

Mevzu : Vergiyi doğuran olay

MADDE 33. — Türkiye'deki arazi, arsa ve bunlar üzerindeki binaların (bağımsız bölümler dâhil) ivazlı veya ivazsız (veraset yolu ile intikal hariç) devir ve temlikinden ve bunların karşılıklı olarak trampa edilmesinden doğan değer farkları vergiye tabidir.

Mükellef

MADDE 34. — Verginin mükellefi, bina, arazi ve arsaları devir ve temlik eden gerçek ve tüzel kişilerdir.

İstisna ve muafliklar

MADDE 35. — a) Genel Bütçeye dâhil daireler, katma bütçeli idareler, özel idare ve belediyeler ile köyler vergiye tabi değildir.

b) Belediye sınırlarının ve belediye sınırlarına mücavir bulunan ve beldenin müstakbel inkişafı bakımından lüzum görülen sahalardan dışındaki devir ve temliklerden doğan değer farklarının 30 000 lirası vergiden müstesnadır.

c) Belediye sınırlarının ve Belediye sınırlarına mücavir bulunan ve beldenin müstakbel inkişafı bakımından lüzum görülen sahalardan içindeki devir ve temliklerden doğan değer farklarının 5 000 lirası vergiden müstesnadır.

Matrah

MADDE 36. — Verginin matrahı arazi, arsa ve bunlar üzerindeki binaların (bağımsız bölümleri dâhil) devir ve temlik karşılığında iktisabolunan değerler ile bunların iktisap maliyetleri arasındaki farktır.

İktisabolunan değerler beyan tarihindeki rayiç bedelden aşağı olamaz.

Arazi, arsa ve bunlar üzerindeki binaların (bağımsız bölümler dâhil) ivazsız devir ve temlikinde matrah, bunların Veraset ve İntikal Vergisine esas olan değerleri ile iktisap maliyetleri arasındaki farktır.

İktisap maliyetinin tesbiti

MADDE 37. — İktisap maliyeti aşağıdaki esaslara göre tesbit olunur.

a) Arazi, arsa ve bunlar üzerindeki binaların (bağımsız bölümler dâhil) iktisabı için Emlâk Alım Vergisinin matrahı olarak beyan edilmiş değer.

Emlâk Alım Vergisinin yürürlüğünden önceki tarihlerde, iktisabolunan gayrimenkuller için, tapu intikal harcı matrahına esas alınmış değerler,

(Yukardaki değerlerin idarece düşük bulunarak takdir yolu ile tesbit edilmesi halinde kesinleşmiş değerler.)

b) Vergiyi doğuran olayın vukuundan 5 yıl ve daha önce iktisabedilmiş gayrimenkullerde (a) fıkrasındaki iktisap maliyeti yerine son 5 yılda Bina ve Arazi Vergisine matrah olmuş değer

(Geçici Komisyonun değiştirişi)

ÜÇÜNCÜ KISIM

Gayrimenkul kıymet artışı vergisi

Mevzu : Vergiyi doğuran olay

MADDE 33. — Türkiye'deki arazi, arsa veya bunların üzerindeki binaların (bağımsız bölümler dâhil) ivazlı veya ivazsız, (veraset yolu ile intikaller ve kanuni mirasçılara yapılan şartlı veya şartsız hibeler kanuni mirasçılar arasında yapılan her nevi taksim, ifraz, temlik veya trampalar ile müşterek malikler arasında yapılan taksim ve ifrazlar hariç) devir ve temlikinde ve bunların karşılıklı olarak trampa edilmesinden doğan değer farkları vergiye tabidir.

Mükellef

MADDE 34. — Tasarının 34 ncü maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

İstisna ve muafıklar

MADDE 35. — a) Genel bütçeye dâhil daireler, katma bütçeli idareler, özel idare ve belediyeler ile köyler vergiye tabi değildir.

b) Belediye sınırlarının ve belediye sınırlarına mücavir bulunan ve beldenin müstakbel inkişafı bakımından lüzum görülen sahalardan dışındaki devir ve temliklerden doğan değer farklarının 40 000 lirası veya iktisabolunan değerlerin % 10 u vergiden müstesnadır.

c) Belediye sınırlarının ve belediye sınırlarına mücavir bulunan ve beldenin müstakbel inkişafı bakımından lüzum görülen sahalardan içindeki devir ve temliklerden doğan değer farklarının 5 000 lirası, (ziraat arazisinin devir ve temlikinde değer farklarının 25 bin lirası veya iktisabolunan değerlerin % 10 u) vergiden müstesnadır.

Matrah

MADDE 36. — Verginin matrahı arazi, arsa ve bunlar üzerindeki binaların (bağımsız bölümleri dâhil) devir ve temlik karşılığında iktisabolunan değerler ile bunların iktisap maliyetleri arasındaki farktır.

Devir ve temlik karşılığında iktisabolunan değerler beyan tarihindeki rayiç bedelden aşağı olmaz.

Arazi, arsa ve bunlar üzerindeki binaların (bağımsız bölümler dâhil) ivazsız devir ve temlikinde matrah, bunların devir ve temlik tarihindeki rayiç bedelleri ile devir ve temlik edenin iktisap maliyetleri arasındaki farktır.

İktisap maliyetinin tesbiti

MADDE 37. — İktisap maliyeti (geçici madde hükmü mahfuz olmak kaydıyla) aşağıdaki esaslara göre tesbit olunur.

a) Vergiyi doğuran olayın vukuu tarihinde Bina ve Arazi vergilerinin tarhına esas olan vergi değeri,

b) Bina ve Arazi vergilerinin tarhına esas olan vergi değerinden yüksek bir iktisap değeri mevcutsa bu değer,

Bu fıkrada Bina ve Arazi Vergisi tarhına esas olan değerden yüksek değer olarak kabul edilecek değerler. (ivazlı intikallerde) Emlâk Alım Vergisi, ivazsız intikallerde Veraset ve İntikal Vergisi matrahının tesbitine esas olan değerdir.

(Hükümetin teklifi)

ler, (Binalarda Bina Vergisi tarhına esas olan sâfi iradın 10 katı, arazi ve arsalarda Arazi Vergisi tarhına esas olan değer).

Sırayla iktisap maliyetini teşkil eder.

Matrahtan yapılacak tenziller

MADDE 38. — Aşağıda gösterilen giderler matrahtan tenzil olunur.

a) Gayrimenkulün iktisabı için ödenmiş bulunan her türlü aynı vergi, resim ve harçlarla faiz, Gider Vergisi, komisyon ve benzeri masraflar.

b) İktisaptan itibaren her yıl için iktisap maliyetinin % 5 i oranında hesaplanacak götürü gider ile bina ve arazi için ödenmiş bulunan bina ve arazi vergileri,

Verginin nisbeti

MADDE 39. — Vergi, 36, 37 ve 38 nci maddeler gereğince tesbit edilen matrah üzerinden aşağıdaki nisbetlerde alınır.

	Verginin nisbeti %
İlk 50 000 lira için	20
Sonra gelen 250 000 lira için	40
300 001 lira ve daha fazlası için	60

Tarh, tahakkuk ve ödeme esasları tarh yeri

MADDE 40. — Vergi, gayrimenkulün bulunduğu yer vergi dairesince tarh olunur.

Beyan esası, beyannamenin şekli ve ödeme süresi

MADDE 41. — Bu kanuna göre vergi, mükellefin beyanı üzerine tarh olunur.

Beyannamenin şekli ve muhtevası Maliye Bakanlığınca tesbit ve tâyin olunur.

Beyanname, gayrimenkullün tapuya tescil tarihinden itibaren bir ay içerisinde ilgili vergi dairesine verilir; ve vergi aynı süre içinde ödenir.

Vergi Teminatı

MADDE 42. — Mükellefler, devir ve temlik dolayısıyla kendilerine ödenecek meblâğın (İvazsız intikallerde beyan edecekleri değer) % 10 unu verginin teminatı olarak şekli ve muhtevası Maliye Bakanlığınca tesbit olunacak bir bildirimle gayrimenkullün bulunduğu yer vergi dairesine yatırmaya mecburdurlar.

Asgari Vergi

MADDE 43. — Arsa, arazi ve bunlar üzerindeki binaların (bağımsız bölümler dâhil) hisse üzerinden veya taksim veya ifraz suretiyle devir ve temlik edilmesi halinde, muameleye konu olan gayrimenkulün vergisi, gayrimenkulün tümü için rayiç bedel esas alınmak suretiyle hesaplanan

(Geçici Komisyonun değiştirisi)

Matrahtan yapılacak tenziller

MADDE 38. — Tasarının 38 nci maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

Verginin nisbeti

MADDE 39. — Vergi, 36, 37 ve 38 nci maddeler gereğince tesbit edilen matrah üzerinden aşadaki nisbetlerde alınır.

	Verginin nisbeti %
İlk 50 000 lira için	15
Sonra gelen 50 000 lira için	20
Sonra gelen 200 000 lira için	30
Sonra gelen 300 000 lira için	40
Sonra gelen 400 000 lira için	50
1 000 001 lira ve daha fazlası için	60

Tarh, tahakkuk ve ödeme esasları tarh yeri

MADDE 40. — Tasarının 40 nci maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

Beyan esası, beyannamenin şekli ve ödeme süresi

MADDE 41. — Tasarının 41 nci maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

Vergi teminatı

MADDE 42. — Tasarının 42 nci maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

Asgari vergi

MADDE 43. — Tasarının 43 ncü maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin teklifi)

verginin, muamele konusu gayrimenkule isabet eden kısmından aşağı olamaz, Bu asgari verginin hesaplanmasında; muamele konusu gayrimenkulün iktisap maliyetinin, bu gayrimenkulün tümünün iktisap maliyetine olan oranı esas alınır.

Muamele konusu gayrimenkulün iktisap maliyeti ise, bu gayrimenkul karşılığında iktisabolan değerlerin gayrimenkulün tümünün rayiç bedeline oranlanması suretiyle bulunur.

Çeşitli hükümler

Mahsup

MADDE 44. — Mükellefin kesinleşen vergisinden, 42 nci madde gereğince vergi karşılığı olarak tevkif edilen para mahsubedilir. Fazlası vergi dairesince mükellefe bildirilir. Bildirme tarihinden itibaren bir yıl içinde müracaat halinde kendisine ret ve iade olunur.

Bu kanuna göre vergiye tabi diğer farkları gelir veya kurumlar vergisinin mevzuuna girdiği takdirde, 42 nci madde gereğince vergi teminatı alınmakla iktifa olunur. Teminat olarak alınan bu vergi Gelir ve Kurumlar Vergisinden mahsubedilir.

Vergi Usul ve Emlâk Alım Vergisi kanunlarının uygulanması

MADDE 45. — Bu kanun hükümleri mahfuz olmak üzere, Vergi Usul Kanunu ile emlâk alım vergisi Kanununun 12, 13, 14 ve 15 nci maddeleri hükümleri bu vergi hakkında da uygulanır.

Tapu memurlarının görevi

MADDE 46. — Tapu memurları, vergi teminatının yatırıldığını gösteren makbuz ibraz edilmedikçe, tapu işlemlerini yapamazlar. Gerekli teminatın tamamen yatırılmasından önce muamele yapan tapu memurları vergi teminatının ödenmesinden mükellefler ile birlikte müteselsilen sorumludurlar.

İlgili memurlar bu madde gereğince ödemeyemeçbur oldukları meblâğlar için mükelleflere rücu edebilirler.

(Geçici Komisyonun değiştirişi)

ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

Mahsup

MADDE 44. — Mükellefin kesinleşen vergisinden, 42 nci madde gereğince vergi karşılığı olarak tevkif edilen para mahsubedilir. Fazlası vergi dairesince mükellefe bildirilir. Bildirme tarihinden itibaren bir yıl içinde müracaat halinde kendisine ret ve iade olunur.

Bu kanuna göre vergiye tabi değer farkları Gelir veya Kurumlar Vergisinin mevzuuna girdiği takdirde, 42 nci madde gereğince vergi teminatı alınmakla iktifa olunur. Teminat olarak alınan bu vergi Gelir ve Kurumlar Vergisinden tamamen mahsubedilir.

Vergi Usul ve Emlâk Alım Vergisi kanunlarının uygulanması

MADDE 45. — Tasarının 45 nci maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

Tapu memurlarının görevi

MADDE 46. — Tasarının 46 ncı maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun uygulanmasında, Emlâk Vergisi Kanunu yürürlüğe girinceye kadar iktisap maliyeti aşağıdaki şekilde tesbit olunan değerlerdir :

a) Bina Vergisi tarihine esas gayrisâfi iratları veya Arazi Vergisi tarihine esas değerleri 1 . 1 . 1947 den önce tahrir veya takdir edilmek suretiyle konulmuş olan gayrimenkuller için, Vergi Usul Kanununun 268 nci maddesinde gösterilen vergi değerlerinin 12 katı,

b) Gayrisâfi iratları veya değerleri 1 . 1 . 1947 - 1 . 1 . 1959 tarihleri arasında konulmuş bulunan gayrimenkuller için, Vergi Usul Kanununun 268 nci maddesinde gösterilen değerin 8 katı,

c) Gayrisâfi iratları veya değerleri 1 . 1 . 1959 - 1 . 1 . 1965 tarihleri arasında konulmuş gayrimenkuller için V. U. K. nun 268 nci maddesinde gösterilen değerin 5 katı,

d) Gayrisâfi iratları veya değerleri 1 . 1 . 1965 - 1 . 1 . 1968 tarihleri arasında konulmuş gayrimenkuller için V. U. K. nun 268 nci maddesinde gösterilen değerin 2 katı,

e) Gayrisâfi iratları veya değerleri 1 . 1 . 1968 den sonra konulmuş gayrimenkuller için V. U. K. nun 268 nci maddesinde gösterilen değerin bir buçuk katı.

Ancak, yukardaki misiller uygulanarak bulunacak değerlerden yüksek bir iktisap değeri mevcutsa bu değerin iktisap maliyeti olarak beyanı ihtiyarîdir.

Bu takdirde ihtiyaren beyan olunacak değerin ivazsız intikallerde Veraset ve intikal Vergisinin ivazlı intikallerde Emlâk Alım Vergisi veya tapu devir harclarının matrahının tesbitine esas olmuş değer olması şarttır.

(Hükümetin teklifi)

DÖRDÜNCÜ KISIM

Spor - Toto Vergisi :

Mevzuu

MADDE 47. — Spor - Toto oyunu, Spor - Toto Vergisine tabidir.

Mükellef, matrah, nisbet

Mükellef

MADDE 48. — Spor - Toto Vergisini Spor - Toto İdaresi öder.

Matrah

MADDE 49. — Spor - Toto Vergisinin matrahı, Spor - Toto kuponlarında doldurulan kolon başına alınan ücrettir.

Spor - Toto Vergisi matraha ayrıca katılmaz ve tarifedeki ücret haricinde aksettirilmez. Matrahtan gider ve vergi adı ile başka her hangi bir indirim yapılamaz.

Nisbet

MADDE 50. — Spor - Toto Vergisinin nisbeti % 20 dir.

Verginin tarhi

Beyan esası

MADDE 51. — Spor - Toto Vergisi Spor - Toto Müdürlüğünün beyanı üzerine tarh olunur.

Beyannamenin şekil ve muhtevası ile verilme zamanı ve yeri

MADDE 52. — Beyanda kullanılacak beyannamenin şekil ve muhtevası Maliye Bakanlığınca tesbit olunur.

Spor - Toto Müdürlüğü 1 ay içinde nakden veya hesaben aldığı ücretlerin beyannamesini ertesi ayın 20 nci günü akşamına kadar bulunduğu yer vergi dairesine vermek mecburiyetindedir.

Ödeme süresi

MADDE 53. — Spor - Toto Müdürlüğü beyanname üzerinden tarh ve tahakkuk ettirilen vergileri beyanname verme süresi içinde ödemeye mecburdur.

BEŞİNCİ KISIM

Gider Vergileri Kanunundaki değişiklik

MADDE 54. — 13 Temmuz 1956 tarih ve 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 4 nci maddesinin (a) bendi kaldırılmış ve aynı maddenin (g) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Tezyini seramik eşya

g) Teknik süsleme dışında tamamen elle süslenmeye tabi tutulan ve sanat değeri olan vazo, duvar tabağı ve heykelcik gibi seramikten mamul süs eşyası,

(Geçici Komisyonun değitirisi)

DÖRDÜNCÜ KISIM

Spor Toto Vergisi

Mevzuu

MADDE 47. — Tasarının 47 nci maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

Mükellef, matrah, nisbet

mükellef

MADDE 48. — Tasarının 48 nci maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

Matrah

MADDE 49. — Tasarının 49 ncu maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

Nisbet

MADDE 50. — Tasarının 50 nci maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

Verginin tarhi

Beyan esası

MADDE 51. — Tasarının 51 nci maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

Beyannamenin şekil ve muhtevası ile verilme zamanı ve yeri

MADDE 52. — Tasarının 52 nci maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

Ödeme süresi

MADDE 53. — Tasarının 53 ncu maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

BEŞİNCİ KISIM

Gider Vergileri Kanunundaki değişiklikler

MADDE 54. — Tasarının 54 ncu maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin teklifi)

MADDE 55. — Aynı Kanunun değişik 13 ncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

(II) sayılı tablonun 3, 5, 6 ve 8 nci pozisyonlarındaki mamullerin montaj (başkaları hesabına yapılan montaj dâhil) suretiyle imal edilmesi halinde, mükellef, montajı yapandır.

MADDE 56. — Aynı kanunun değişik 14 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Matrah

Madde 14. — Verginin matrahı, teslim edilen :

a) 1 nci tabloda siklet üzerinden vergiye tabi olan akaryakıtlarla III ncü tablodaki tuzun saf sikletleri,

b) Kibritin çöp adedi olarak miktarı,

c) Elektriğin kilovat saat olarak miktarı,

d) Havagazının metreküp olarak miktarı,

e) Kahvenin gayrisâfi sıklığı,

f) Tekele tabi maddelerden tütün mamulleri ile ispirto ve ispirtolu içkiler ve çayın aylık satış bedelleri tutarı,

Aylık satış bedelleri tutarı tâbiri, Tekel Genel Müdürlüğü Tevzi ve Satış Üniteleri tarafından bir ay içinde bayilere yapılan tekel maddeleri satış bedellerinin toplamını ifade eder.

g) Diğer maddelerin satış bedelidir.

Satış bedeli tâbiri, teslim edilen maddeler karşılığında her ne adla olursa olsun müşteriden alınan veya müşterinin borçlandığı para veya diğer değerlerin toplamını ifade eder.

h) Satış bedeli veya aylık satış bedeli tutarı bulunmayan teslimlerde Vergi Usul Kanununa göre hesaplanacak emsal bedeli vergiye matrah ithaz olunur.

II sayılı tablonun 3 ncü pozisyonundaki mamullerin montajının başkaları hesabına yapılması halinde, matrah, mamulün V. U. K. nuna göre bulunacak emsal bedelidir.

MADDE 57. — Aynı kanunun değişik 24 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

b) Ölçü esası

Madde 24. — İthal edilen :

a) 1 nci tabloda siklet üzerinden vergiye tabi tutulmuş olan akaryakıtlarla, III ncü tablodaki tuzun saf sikletleri (akaryakıtların zarfları bu kanuna bağlı IV ncü tablodaki pozisyonuna göre vergilendirilir.)

b) Kibritin çöp adedi olarak miktarı,

c) Elektriğin kilovatsaat olarak miktarı,

d) Havagazının metreküb olarak miktarı,

e) Kahvenin gayrisâfi sıklığı,

MADDE 58. — Aynı kanunun değişik 27 nci maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

II sayılı tablonun 3,5 ve 6 ncü pozisyonlarındaki mamuller ile I sayılı tablonun 9/B, C, D ve E pozisyonundaki camlar için ilk madde indirimi uygulanmaz.

(Geçici Komisyonun değişikliği)

MADDE 55. — Aynı kanunun değişik 13 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

II sayılı tablonun 3, 4, 5 ve 6 ncı pozisyonlarındaki mamullerin montaj (başkaları hesabına yapılan montaj dâhil) suretiyle imâl edilmesi halinde, mükellef, montajı yapandır.

MADDE 56. — Aynı kanunun değişik 14 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Matrah

Madde 14. — Verginin matrahı, teslim edilen :

a) 1 nci tabloda sikket üzerinden vergiye tabi olan akaryakıtlarla III nci tablodaki tuzun saf sikketleri,

b) Kibritin çöp adedi olarak miktarı,

c) Elektriğin kilovatsaat olarak miktarı,

d) Havagazının metrekiüp olarak miktarı,

e) Kahvenin gayrisâfi sikketi,

f) Tekele tabi maddelerden tütün mamulleri ile ispiroto ve ispiroto lu içkiler ve çayın aylık satış bedelleri tutarı,

Aylık satış bedelleri tutarı tâbiri, Tekel Genel Müdürlüğü tevzi ve satış üniteleri tarafından bir ay içinde bayilere yapılan tekel maddeleri satış bedellerinin toplamını ifade eder.

g) Diğer maddelerin satış bedelidir.

Satış bedeli tâbiri, teslim edilen maddeler karşılığında her ne adla olursa olsun müşteriden alınan veya müşterinin borçlandığı para veya diğer değerlerin toplamını ifade eder.

h) Satış bedeli veya aylık satış bedeli tutarı bulunmayan teslimlerde Vergi Usul Kanununa göre hesaplanacak emsal bedeli vergiye matrah ittihaz olunur.

II sayılı tablonun 3, 4, 5 ve 6 ncı pozisyonlarındaki mamullerin montajının başkaları hesabına yapılması halinde matrah mamulün V. U. K. nuna göre bulunacak emsal bedelidir.

MADDE 57. — Tasarımın 57 nci maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 58. — Aynı kanunun değişik 27 nci maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

II sayılı tablonun 3, 4, 5 ve 6 ncı pozisyonlarındaki mamuller ile 1 sayılı tablonun 9/B, C, D ve E pozisyonundaki camlar için ilk madde indirimi uygulanmaz.

Ancak, dâhilde alınan İstihsal Vergisine tâbi tutulan maddeler İstihsal Vergisi ödenmek suretiyle tedarik edilerek II sayılı tablonun 3, 4, 5 ve 6 ncı pozisyonlarında ve 1 sayılı tablonun 9/B, C, D ve E pozisyonunda gösterilen mamullerin imalinde ve bunların bünyesine girecek şekilde kullanıldığı takdirde, ilk madde indirimi esası uygulanır.

(Hükümetin teklifi)

MADDE 59. — Aynı kanunun değişik 33 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Nisbet

Madde 33. — Banka ve sigorta muameleleri vergisinin nisbeti % 25 dir. T. C. Merkez Bankası ile bankalar arasındaki reeskont muameleleri için bu nisbet % 20 dir. Kambiyo muamelelerinde nisbet matrahın onbinde beşidir.

MADDE 60. — Aynı kanunun değişik 34 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Mevzuu, vergiyi doğuran olay

Madde 34. — Türkiye sınırları içinde petrol boru hatları ile yapılan yerli hampetrol taşımaları ve aşağıda yazılı umuma mahsus vasıtalarla yapılan taşımalardan yük taşımaları ile belli bir tarifeye dayanılarak yapılan yolcu taşımaları Nakliyat Vergisine tabidir.

- a) Demiryolu üzerinde işliyen vasıtalar,
- b) Tramvay, tünel, trolleybüs, otobüs ve yolcu taşımaya mahsus sair motorlu kara nakil vasıtaları (otomobil, kamyonet, motosiklet, motorlu bisiklet hariç)
- c) Makine ile müteharrik gemiler,
- d) Uçaklar,

MADDE 61. — Aynı kanunun değişik 35 nci maddesinin birinci fıkrası hükmü, aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye bir (k) bendi eklenmiştir:

İstisnalar

Madde 35. — Aşağıda yazılı yolcu ve yük taşımaları ile yerli hampetrol taşımaları Nakliyat Vergisinden müstesnadır :

k) Bir petrol boru hattına iltisak halinde bulunan tâli derecedeki boru hatları ile iltisak noktasına kadar yapılan yerli hampetrol taşımaları:

MADDE 62. — Aynı kanunun değişik 36 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Mükellef

Madde 36. — Nakliyat Vergisini 34 ncü maddede yazılı nakil vasıtalarını ve petrol boru hatlarını işletenler öder. (Petrol boru hatlarını işletenler, Petrol Kanununa göre belge sahibi taşıyıcılarıdır.)

Belge sahibi taşıyıcılar bu kanun gereğince ödyecekleri Petrol Boru Hattı Nakliyat Vergisini, 6326 sayılı Petrol Kanununun veya bu kanunun ek ve tadillerinin ilgili hükümlerine göre tesbit edilecek Petrol boru hattı ücret tarifelerindeki taşıma ücretine ilâve suretiyle petrolü taşıtandan tahsil ederler.

«Belli bir iş veya belli bir süre için kiralanan taşıtlarla kiralayana ait eşya ve şahısların taşınmasında vergi mükellefi taşıt sahibidir.»

MADDE 63. — Aynı kanunun 37 ncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Matrah

Madde 37. — Nakliyat Vergisinin matrahı yolcu ve yük taşımaları karşılığında nakten veya hesaben alınan ücret, petrol boru hatları ile yapılan taşımalarda taşınan yerli hampetrolün varil olarak miktarıdır. (Yataklı vagonlarla vâkı seyahatlerde ödenen yatak ücretinin Türkiye sınırları içinde isabet eden kısmı matraha dâhil edilir.) Belli bir iş veya belli bir süre için kira-

(Geçici Komisyonun değiştirişi)

MADDE 59. — Tasarının 59 ncu maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 60. — Tasarının 60 nci maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 61. — Tasarının 61 nci maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 62. — Tasarının 62 nci maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 63. — Tasarının 63 ncü maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin teklifi)

lanan nakil vasıtaları ile kiralyana ait eşya ve şahısların taşınmasında vergi matrahı nakil vasıtası sahibine ödenen kira bedelidir.

MADDE 64. — Aynı kanunun değişik 38 nci maddesinin matlahı ve birinci fıkrası hükmü aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve bu fıkraya bir (III) ncü bend eklenmiştir :

Verginin nisbeti ve haddi

Madde 38. — Nakliyat Vergisinin nisbet ve hadleri aşağıda gösterilmiştir.

III - Petrol boru hatları ile yapılan yerli hampetrol taşımalarında varil başına . . . . .
. . . . . 3 TL.

MADDE 65. — Aynı kanuna aşağıdaki mükerrer 38 nci madde eklenmiştir:

MÜKERRER MADDE 38. — Petrol boru hatları ile yapılan yerli hampetrol taşımalarından bu kanun gereğince alınacak olan Nakliyat Vergisi hakkında, 6326 sayılı Petrol Kanununun «Vergi sınırı» matlahını taşıyan, 6558 sayılı Kanunla değişik 111 nci maddesi hükümleri uygulanmaz.

MADDE 66. — Aynı kanunun 43 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Nisbet

Madde 43. — PTT hizmetleri vergisi aşağıda gösterilen nisbetlerde alınır.

1. Posta hizmetleri % 8
2. Telgraf hizmetleri % 10
3. Telefon hizmetleri % 15

MADDE 67. — Aynı kanuna Bina İnşaat Vergisi başlığı altında ve aşağıda gösterilen ek - 1, 2, 3 ve 4 ncü maddeleri ihtiva eden üçüncü kısım eklenmiş; kısımlar arasında müşterek hükümlerle ilgili üçüncü kısım dördüncü kısım olarak değiştirilmiştir :

Mevzu, vergiyi doğuran olay

EK MADDE 1. — Bu kanuna bağlı V sayılı tabloda yazılı olup belediye sınırları içinde yapılan her türlü bina inşaatı, (ilâve ve tadiller hâdil) inşaat ruhsatının alınmasında, mezkûr tabloda gösterilen nisbet ve hadlerde Bina İnşaat Vergisine tabidir.

İstisnalar

EK MADDE 2. — Genel, katma, özel idare ve belediye bütçelerinden karşılanan her türlü bina inşaatı ile hastane, prevantoryum, sanatoryum parasız dispanserler, fabrika, değirmen, imalâthaneler ve nüfusu 5 000 den az olan belediye sınırları içindeki her türlü inşaat ve yüzölçümü 100 m² yi aşmayan konut birimleri Bina İnşaat Vergisinden müstesnadır.

(Geçici Komisyonun değiştirişi)

MADDE 64. — Tasarının 64 ncü maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 65. — Tasarının 65 ncü maddesi Komisyonca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 66. — Aynı kanunun 43 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Nisbet :

Madde 43. — PTT hizmetleri vergisi aşağıda gösterilen nisbetlerde alınır.

1. — Posta hizmetleri	(% 10)
2. — Telgraf hizmetleri	(% 10)
3. — Telefon hizmetleri	(% 10)

MADDE 67. — Aynı kanuna bina inşaat vergisi başlığı altında ve aşağıda gösterilen ek - 1, 2, 3 ve 4 ncü maddeleri ihtiva eden üçüncü kısım eklenmiş; kısımlar arasında müşterek hükümlerle ilgili üçüncü kısım dördüncü kısım olarak değiştirilmiştir :

Mevzu, vergiyi doğuran olay

EK MADDE 1. — Bu kanuna bağlı V sayılı tabloda yazılı olup, belediye sınırları içinde yapılan her türlü bina inşaatı, (ilâve tadiller dâhil) inşaat ruhsatının alınmasında, mezkûr tabloda gösterilen nisbet ve hadlerde bina inşaat vergisine tabidir.

İstisnalar

EK MADDE 2. — Genel, katma, özel idare ve belediye bütçelerinden karşılanan her türlü bina inşaatı ile hastane, prevantonyum, sanatoryum, parasız dispanserler, fabrika, değirmen, imâlâthaneler ile Devlet Plânlama Teşkilâtı Teşvik ve Uygulama Dairesince teşviki karara bağlanmış otel ve moteller, Devlete veya derneklere devrolunmak üzere inşa edilen okullar, talebe yurtları, kooperatifler eliyle yapılan sınayi ve küçük sanat siteleri ve esnaf çarşıları, nüfusu 20 000 den az olan belediye sınırları içindeki her türlü inşaat ve yüzölçümü 100 m² yi aşmıyan konut birimleri bina inşaat vergisinden müstesnadır.

Deprem, su basması, yangın gibi tabii âfetlerin vukubulduğu bölgelerde, bu âfetlerin vukunu takibeden yıldan itibaren en geç 3 yıl içinde inşa edilen binalar, bu vergiye tabi değildir.

Mezkûr bölgeler Maliye ve İmar ve İşkân Bakanlıklarınca müştereken tesbit olunur.

(Hükümetin teklifi)

Mükellef

EK MADDE 3. — Bina İnşaat Vergisini, inşaat, ilâve veya tadilat için inşaat ruhsatı alanlar öder.

Matrah

EK MADDE 4. — Bina İnşaat Vergisinin matrahı, binaların her bir konut veya işyeri biriminin ayrı, ayrı inşaat sahalarının yüzölçümleridir.

Matrahın hesaplanmasında m² kesirleri atılır.

MADDE 68. — Aynı kanunun 45 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

Bina İnşaat Vergisi, mükelleflerin, ilgili belediyelerce tasdik edilmiş yazılı beyanı üzerine tarh olunur.

MADDE 69. — Aynı kanunun değişik 47 nci maddesine aşağıdaki (g) fıkrası eklenmiştir :

g) Bina İnşaat Vergisi mükellefleri, İnşaat Vergisine ait muamelelerini inşaat ruhsatının alınmasından önce ilgili vergi dairesine bir beyannameyle bildirmeye mecburdurlar.

MADDE 70. — Aynı kanuna 66 ncı maddesinden sonra aşağıdaki ek 1 ve 2 nci maddeleri ihtiva eden altıncı bölüm eklenmiştir :

Altıncı Bölüm

Bina İnşaat Vergisi ile ilgili çeşitli hükümler

Belediye ve tapu memurlarının görevleri

EK MADDE 1. — Belediye inar ve yapı kontrol memurları inşaat ve iskân ruhsatlarının verilmesinden önce, ilgili vergi dairesince tanzim edilmiş Bina İnşaat Vergisinin ödendiğini gösterir belgeleri talebetmeye ve muhafazaya mecburdurlar.

Tapu ve Kadastro idareleri, ilgili muameleleri yapmadan önce, Bina İnşaat Vergisinin ödendiğini gösterir belgeleri talebetmeye ve muhafazaya mecburdurlar.

Söz konusu belgelerin şekil ve muhtevasını Maliye Bakanlığı tâyin eder.

Gerekli muamelelerin ifasını mütaakıp mezkûr belgeler, muhtevası Maliye Bakanlığınca tesbit olunacak cetvellere dökülür ve bunlar muamelenin yapıldığı tarihten itibaren en geç 15 gün içinde ilgili vergi dairesine gönderilir.

Belediye ve tapu memurlarının sorumluluğu

EK MADDE 2. — Gerekli verginin tamamen ödenmesinden önce muamele yapan belediye ve tapu memurları verginin ödenmesinden mükellefler ile müteselsilen sorumludurlar.

Belediye ve tapu memurları bu madde gereğince ödemeye mecbur oldukları vergiler için mükelleflere rücu edebilirler.

(Geçici Komisyonun değiştirişi)

Mükellef

EK MADDE 3. — Bina inşaat vergisini inşaat, ilâve veya tadilât için inşaat ruhsatı alanlar öder.

Matrah

EK MADDE 4. — Bina inşaat vergisinin matrahı binaların her bir konut veya işyeri biriminin ayrı ayrı inşaat sahalarının yüzölçümleridir.

MADDE 68. — Tasarının 68 nci maddesi komisyonca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 69. — Aynı kanunun değişik 47 nci maddesinin (c) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve bu maddeye aşağıdaki (g) fıkrası eklenmiştir.

c) PTT Genel Müdürlüğü ile taşıma müesseseleri ve petrol boru hattı belge sahipleri bir ay içinde nakden veya hesaben aldıkları ücretleri ve taşıdıkları yerli hampetrolün beyannamesini o ayın sonundan itibaren 45 gün içinde verirler. Devlet Demiryolları, Devlet Havayolları ve Denizcilik Bankası için bu müddet 75 gündür.

g) Bina inşaat vergisi mükellefleri, inşaat vergisine ait muamelelerini inşaat ruhsatının alınmasından önce ilgili vergi dairesine bir beyanname ile bildirmeye mecburdurlar.

MADDE 70. — Tasarının bu maddesi komisyonca aynen kabul edilmiştir.

Ancak bu maddedeki ek maddelerin sıra numaraları 5 ve 6 olarak değiştirilmiştir.

MADDE 71. — Tasarının bu maddesi 69 neu madde ile birleştirilmiştir.

(Hükümetin teklifi)

MADDE 71. — Aynı kanunun değişik 47 nci maddesinin (c) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

C) PTT Genel Müdürlüğü ile taşıma müesseseleri ve petrol boru hattı belge sahipleri bir ay içinde nakden veya hesaben aldıkları ücretlerin ve taşıdıkları yerli hampetrolün beyannamesini o ayın sonundan itibaren 45 gün içinde verirler. Devlet Demiryolları, Devlet Havayolları ve Denizcilik Bankası için bu müddet 75 gündür.

MADDE 72. — Aynı kanuna bağlı I sayılı «İlk İstihsal Maddeleri Tablosu» nun değişik 2/E pozisyonu aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

E) Sıvılandırılmış petrol gazı (L. P. G.) (1 Kg.s. den 25 Kr.)

MADDE 73. — Aynı kanuna bağlı I sayılı tablonun 9 ncu pozisyonu aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

9. Camlar :

A) Cam ilk maddeleri ile hurda camlardan imal olunan ilk istihsal mahsulü her türlü cam ve cam eşya (B, C, D ve E fıkralarındaki camlar hariç) % 30

B) İşlenmemiş çekme veya üfleme cam (imâl sırasında kaplama yapılmış olsun olmasın) kare veya mustatıl veya gayrişekilde kesilerek şekillendirilmiş yaprak halinde cam)

a) 3 Mm. den daha fazla kalınlıkta olan âdi pencere camları % 40

b) Buzlu, renkli, dalgalı ve çizgili pencere camları % 50

c) Sairler % 50

C) Emniyet camları % 50

D) Cam damacana, şişe, küçük şişe (ilâç şişeleri hariç) % 40

E) Aydınlatma ve işaret işleri için cam eşya (Optik tarzda işlenmemiş ve optik camdan yapılmamış) lâmba şişeleri ve elektrik ampulleri hariç) % 60

MADDE 74. — Aynı kanuna bağlı II sayılı tablonun 3 ncü pozisyonunun (C) bendindeki (yük taşımaya mahsus olanlar hariç) ibaresi kaldırılmıştır.

MADDE 75. — Aynı kanuna bağlı II sayılı tablonun 5 nci pozisyonuna aşağıdaki (e) bendi eklenmiştir :

e) Her türlü televizyon % 25

(Geçici Komisyonun değiştirişi)

MADDE 71. — Aynı kanuna bağlı 1 sayılı İlk İştihsal Maddeleri tablosunun değişik 2/E pozisyonu aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

E) Sıvılandırılmış petrol gazı (L.P.G.) (1 Kg. s. den 30 Krş.)

MADDE 72. -- Aynı kanuna bağlı 1 sayılı tablonun 9 ncu pozisyonu aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

9. Camlar :

A) Cam ilk maddeleri ile hurda camlardan imal olunan ilk iştihsal mahsulü her türlü cam ve cam eşya (B,C,D ve E fıkralarındaki camlar hariç) 20

B) İşlenmemiş çekme veya üfleme cam (imal sırasında kaplama yapılmış olsun olmasın) (Kare veya müstatil veya gayrı şekilde kesilerek şekillendirilmiş yaprak halinde cam)

a) 4 mm den daha fazla kalınlıkta olan âdi ve buzlu pencere camları (% 40)

b) Renkli, dalgalı ve çizgili pencere camları (% 50)

c) Sairler (% 50)

C) Emniyet camları (% 50)

D) Cam damacana, şişe, küçük şişe (ilâç şişeleri ile tabii meyva suları için kullanılan şişeler hariç) (% 40)

E) Aydınlatma ve işaret işleri için cam eşya (optik tarzda işlenmemiş ve optik camdan yapılmamış) (lâmba ve şişeleri ile elektrik ampulleri hariç) (% 40)

MADDE 73. — Tasarının 74 ncü maddesi 73 ncü madde olarak gerekçesiyle birlikte aynen kabul edilmiştir.

MADDE 74. — Tasarının 75 nci maddesi 74 ncü madde olarak gerekçesiyle birlikte aynen kabul edilmiştir.

MADDE 75. — Aynı kanuna bağlı II sayılı tablonun 7 nci pozisyonuna aşağıdaki c, d, e, f, g bendleri eklenmiştir :

c) Cilâsız veya sırsız seramikten döşemelik veya kaplamalık karolar ve benzerleri (% 20)

d) Seramikten döşemelik veya kaplamalık diğer karolar ve benzerleri (% 20)

e) Musluk taşları, lâvabolar, bideler, apteshane küvetleri, banyolar ve sıhhi tesisatta kullanılan benzeri sair sabit teğhizat (% 20)

f) Porselenden sofraya eşyası ve umumiyetle evde veya tuvalet işlerinde kullanılan diğer eşya (% 20)

g) Sair seramik maddelerden sofraya eşyası ve umumiyetle evde veya tuvalet işlerinde kullanılan diğer eşya (% 20)

(Hükümetin teklifi)

MADDE 76. — Aynı kanuna bağlı III sayılı tablonun 7 nci pozisyonuna aşağıdaki (c) ve (d) bendleri eklenmiştir :

c) Cilâsız veya sırsız seramikten döşemelik veya kaplamalık karolar ve benzerleri	% 35
d) Seramikten döşemelik veya kaplamalık diğer karolar ve benzerleri	% 40

MADDE 77. — Aynı kanuna bağlı III sayılı tablonun değişik başlığı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

III - Kahve, kakao, glikoz, kola özütleri ile bâzı alkollü ve alkolsüz içkiler tablosu.

MADDE 78. — Aynı kanuna bağlı III sayılı tablonun 3 ncü pozisyonu aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

3. Tekel dışındaki alkollü ve alkolsüz içkiler :

a) Tabii köpürür şarap	% 70
b) Sair şaraplar	% 40
c) Viski	% 70
d) Vermut ve kınakına şarabı	% 40
e) Her çeşit kolalı içkiler	% 50
f) Her çeşit kolalı içkiler	% 30

MADDE 79. — Aynı kanuna bağlı III sayılı tablonun değişik 4 ncü pozisyonu aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

4. Glikoz	% 25
-----------	------

MADDE 80. — Aynı kanuna bağlı III sayılı tablonun sonuna 6 ncü pozisyon eklenmiştir :

6. Her türlü kolalı içki imalinde kullanılan özütler	% 50
--	------

(Geçici Komisyonun değiştirişi)

MADDE 76. — Aynı kanuna bağlı III sayılı tablonun başlığı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :
III - Kahve, kakao, glikoz, kola özütleri ile bđmü alkollü ve alkolsüz içkiler tablosu.

MADDE 77. — Aynı kanuna bağlı III sayılı tablonun 3 ncü pozisyonu aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

3. Tekel dışındaki alkollü ve alkolsüz içkiler :

a) Tabii köpürür şarap	(% 70)
b) Sair şaraplar	(% 20)
c) Viski	(% 70)
d) Vermut ve kınakına şarabı	(% 50)
e) Her çeşit bira	(% 20)
f) Her çeşit kolalı içkiler	(% 30)

MADDE 78. — Tasarının 79 ncü maddesi 78 ncü madde olarak gerekçesiyle birlikte aynen kabul edilmiştir.

MADDE 79. — Tasarının 80 ncü maddesi 79 ncü madde olarak gerekçesiyle birlikte aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin teklifi)

MADDE 81. — Aynı kanuna aşağıdaki (V) sayılı tablo eklenmiştir :

V — Bina inşaatları tablosu :

1. Konut inşaatları :

	Beton demir, kârgir ve yarı kârgir inşaatlarda konut birimi için m ² de (Tl.)	Ahşap inşaatlarda konut birimi için m ² de (Tl.)	Diğer inşaatlarda konut birimi için m ² de (Tl.)
A) 101 - 120 m ² lik konut birimleri için			
a) 1 ilâ 3 ncü katlara ait inşaatlarda	20	10	7
b) 4 ncü ve daha yukarı katlara ait inşaatlarda	30	10	7
B) 121 - 150 m ² lik konut birimleri için			
a) 1 ilâ 3 ncü katlara ait inşaatlarda	50	20	10
b) 4 ncü ve daha yukarı katlara ait inşaatlarda	50	20	10
C) 151 - 200 m ² lik konut birimleri için			
a) 1 ilâ 3 ncü katlara ait inşaatlarda	60	30	15
b) 4 ncü ve daha yukarı katlara ait inşaatlarda	75	30	15
D) 200 m ² den fazla konut birimleri için			
a) 1 ilâ 3 ncü katlara ait inşaatlarda	100	50	25
b) 4 ncü ve daha yukarı katlara ait inşaatlarda	150	50	25

2. İşyeri inşaatları :

	Beton, demir, kârgir ve yarı kârgir inşaatlarda işyeri birimleri için m ² de (Tl.)	Ahşap inşaatlarda işyeri birimleri için m ² de (Tl.)	Diğer inşaatlarda işyeri birimleri için m ² de (Tl.)
A) 0 - 50 m ² lik işyeri birimleri için	25	15	10
B) 51 - 100 m ² lik işyeri birimleri için	50	25	15
C) 100 m ² den fazla işyeri birimleri için	75	35	25

Yukardaki 1 ve 2 No. lu tarifeler; belediye sınırı içi nüfusu (En son nüfus sayımı sonuçlarına göre) 100 001 - 200 000 arasında olan şehirlerde % 10; 200 001 - 400 000 arasında olan şehirlerde % 20; 400 000 in üstünde olan şehirlerde % 30 oranlarında zamla uygulanır.

(Geçici Komisyonun değiştirmesi)

MADDE 80. — Aynı kanuna aşağıdaki (V) sayılı tablo eklenmiştir.

V - Bina inşaat tablosu :

1. — Konut inşatı :

	Beton, demir, kârgir ve yarı kârgir inşaatta konut birimi için m ² de (TL.)	Ahşap inşaatta konut birimi için m ² de (TL.)	Diğer inşaatta konut birimi için m ² de (TL.)
A) 101 - 120 m ² lik konut birimleri için	20	10	7
B) 121 - 150 m ² lik konut birimleri için	50	20	10
C) 151 - 200 m ² lik konut birimleri için	60	30	15
D) 200 m ² den fazla konut birimleri için	125	50	25

2. — İşyeri inşaatı :

	Beton, demir, kârgir ve yarı kârgir inşaatta işyeri birimleri için m ² de (TL.)	Ahşap inşaatta işyeri birimleri için m ² de (TL.)	Diğer inşaatta işyeri birimleri için m ² de (TL.)
A) 0 - 50 m ² lik işyeri birimleri için	25	15	10
B) 51 - 100 m ² lik işyeri birimleri için	50	25	15
C) 100 m ² den fazla işyeri birimleri için	75	35	25

Yukardaki 1 ve 2 No. lu tarifeler; belediye sınırı içi nüfusu (en son nüfus sayımı sonuçlarına göre) 100 001 - 200 000 arasında olan şehirlerde % 5; 200 001 - 400 000 arasında olan şehirlerde % 10; 400 000 in üstünde olan şehirlerde % 15 oranlarında zamlarla uygulanır.

(Hükümetin teklifi)

ALTMINCI KISIM

Emlâk Alım Vergisi Kanununda yapılan değişiklikler

MADDE 82. — 18 . 2 . 1963 tarih ve 198 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

İvaz karşılığında, Türkiye'deki gayrimenkullerin iktisabı, gayrimenkuller üzerinde irtifak haklarının ve gayrimenkul mükellefiyetinin tesisi, bu hakların ve kuru mülkiyetin devri; arsa üzerine inşa veya binaya ilâve suretiyle binalar, bağımsız bölümler veya katlar (eklentiler veya ortak yer payları dâhil) meydana getirilmesi, Emlâk Alım Vergisine tabidir.

MADDE 83. — Aynı kanunun 2 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

«Arsa üzerine inşa veya binaya ilâve suretiyle binalar, bağımsız bölümler veya katlar (eklentiler veya ortak yer payları dâhil) meydana getirilmesinde mükellef, adlarına yapı kullanma izni (iskân belgesi) verilenlerdir.

MADDE 84. — Aynı kanunun 3 ncü maddesinin (c) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı maddeye aşağıdaki (g) fıkrası eklenmiştir:

c) Karşılıklı olmak şartıyla diplomatik, ihtiyaçlarla konsolosluk ihtiyaçları için yapılan ve 1 nci maddenin kapsamına giren iktisap ve işlemler,

g) Münhasıran bir tek gerçek kişi tarafından münferiden veya usul ve furuu veya 3 ncü dereceye kadar kan ve sıhri hısımlar tarafından müştereken arsa üzerine inşa veya binaya ilâve suretiyle binalar, bağımsız bölümler veya katlar meydana getirilmesinde, meydana getirilen binalar, bağımsız bölümler veya katların toplam satış değerlerinin 40 000 lirası,

MADDE 85. — Aynı kanunun 4 ncü maddesinin (a) fıkrasının başına «kuru mülkiyetin devri ile» ibaresi eklenmiş aynı maddeye ayrıca aşağıdaki (e) fıkrası ilâve edilmiştir :

e) Arsa veya bina üzerine inşa veya binaya ilâve suretiyle binalar, bağımsız bölümler veya katlar meydana getirilmesinde satış değeri,

MADDE 86. — Aynı kanunun 8, 10 ve 11 nci maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Beyan esası

Madde 8. — Emlâk Alım Vergisi, arsa üzerine inşa veya binaya ilâve suretiyle binalar, bağımsız bölümler veya katlar meydana getirilmesinde vergi dairesine, diğer hallerde tapu dairesine yapılacak yazılı beyan üzerine tarholunur.

Beyannamenin şekil ve muhtevası Maliye Bakanlığınca tesbit ve tâyin olunur.

(Geçici Komisyonun değiştirişi)

ALTINCI KISIM

Emlâk Alım Vergisi Kanununda yapılan değişiklikler

MADDE 81. — 18 . 2 . 1963 tarih ve 198 sayılı Kanununun 1 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Arsa üzerine inşa veya binaya ilâve suretiyle binalar; bağımsız bölümler veya katlar (eklentiler veya ortak yer payları dâhil) meydana getirilmesi ile ivaz karşılığında, Türkiye'deki gayrimenkullerin iktisabı, gayrimenkuller üzerinde irtifak haklarının ve gayrimenkul mükellefiyetinin tesisi, bu hakların ve kuru mülkiyetin devri Emlâk Alım Vergisine tabidir.

MADDE 82. — Tasarının 83 ncü maddesi 82 nci madde olarak gerekçesiyle birlikte aynen kabul edilmiştir.

MADDE 83. — Aynı kanununun 3 ncü maddesinin (c) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı maddeye aşağıdaki (g) fıkrası eklenmiştir :

c) Karşılıklı olmak şartiyle diplomatik ihtiyaçlarla konsolosluk ihtiyaçları için yapılan ve 1 nci maddenin kapsamına giren iktisap ve işlemler,

ę) Munhasıran bir tek gerçek kişi tarafından münferiden veya usul ve furuu veya 3 ncü dereceye kadar kan ve sıhri hısımlar tarafından müşte'eken arsa üzerine inşa veya binaya ilâve suretiyle binalar, bağımsız bölümler veya katlar meydana getirilmesinde, meydana getirilen binalar, bağımsız bölümler veya katların toplam satış değerlerinin 50 000 lirası (Bakanlar Kurulu bu haddi bir misline kadar artırmaya yetkilidir.)

MADDE 84. — Tasarının 85 nci maddesi 84 ncü madde olarak gerekçesiyle birlikte aynen kabul edilmiştir.

MADDE 85. — Tasarının 86 ncü maddesi 85 nci madde olarak gerekçesiyle birlikte aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin teklifi)

Tarh yeri

Madde 10. — Emlâk Alım Vergisi 8 nci maddeye göre yazılı beyanın verildiği vergi daire-since veya tapu dairesince tarh olunur.

Tarh zamanı

Madde 11. — Emlâk Alım Vergisi, arsa üzerine inşa veya binaya ilâve suretiyle binalar, bağımsız bölümler veya katlar meydana getirilmesinde belediyelerce yapı kullanma izninin (iskân belgesi) verilmesinden, diğer hallerde muamelenin tapu dairelerinde yapılmasından önce tarh olunur.

MADDE 87. — Aynı kanunun 12 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

İlgililer tarafından beyan edilecek satış değerleri ve satış bedelleri, beyan tarihindeki rayiç bedelden aşağı olamaz.

Rayiç bedel beyan tarihindeki normal alım - satım bedelidir.»

MADDE 88. — Aynı kanunun 13 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Beyan edilen değerle rayiç bedelin mukayesesi

Madde 13. — Beyan olunan değer rayiç bedelden % 20 ye kadar noksan olursa veya % 20 yi aşan nisbette noksan olmakla beraber aradaki fark 5 000 lirayı geçemez ise Takdir Komisyonu kararı üzerine bir işlem yapılmaz.

Beyan olunan değer rayiç bedelden % 20 yi aşan nisbette noksan olur ve aradaki fark 5 000 liradan yüksek bulunursa beyan olunan değer yerine rayiç bedel vergiye matrah itti haz olunur.

Beyan olunan değerle rayiç bedel arasındaki fark yukardaki hadleri aşarsa, rayiç bedel ile beyan olunan değer arasındaki farktan rayiç bedelin % 20 sinin 5 000 liraya kadar olan kısmı üzerinden ikmalen ve cezasız olarak vergi tarhedilir. Farkın bu hadleri aşan kısmı üzerinden ise Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre vergi kusur cezası ile birlikte tarholunur.

İlgililerin kasden vergi ziyana sebebiyet verdiklerinin tesbiti halinde Vergi Usul Kanununun bu fiillere uyan ceza hükümleri uygulanır.

Arsa üzerine inşa veya binaya ilâve suretiyle binalar, bağımsız bölümler veya katlar meydana getirilmesinde kaçakçılık cezası uygulanmaz ve yukarıda yazılı % 20 nisbeti % 25 olarak uygulanır.

MADDE 89. — Aynı kanunun 15 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Vergi daireleri gerek re'sen ve gerekse bildirim suretiyle eksik beyan edildiğini öğrendikleri satış bedeli ve satış değerleri için rayiç bedel takdiri yaptırırlar.

MADDE 90. — Aynı kanunun 16 ve 17 nci maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Ödeme zamanı ve yeri

MADDE 91. — Emlâk Alım Vergisi arsa üzerine inşa veya binaya ilâve suretiyle binalar, bağımsız bölümler veya katlar meydana getirilmesinde yapı kullanma izninin (iskân belgesi) verilmesinden, diğer hallerde muamelenin tapu dairesinde yapılmasından önce vergi dairesine ödenir.

(Geçici Komisyonun değiştirişi)

MADDE 86. — Tasarının 87 nci maddesi 86 ncı madde olarak gerekçesiyle birlikte aynen kabul edilmiştir.

MADDE 87. — Tasarı metninin, 88 nci maddesine tekabül eden madde tasarıdan çıkarılmıştır.

MADDE 87. — Tasarının 89 ncu maddesi 87 nci madde olarak gerekçesiyle birlikte aynen kabul edilmiştir.

MADDE 88. — Tasarının 90 ncı maddesi 88 nci madde olarak gerekçesiyle birlikte aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin teklifi)

Memurların Sorumlulukları

MADDE 92. — Gerekli verginin tamamen ödenmesinden önce muamele yapan tapu memurları ve yapı kullanma izni (iskân belgesi) veren memurlar verginin ödenmesinden mükellefler ile birlikte müteselsilen sorumludurlar.

İlgili memurlar bu madde gereğince ödemeye mecbur oldukları vergiler için mükelleflere rücu edebilirler.

MADDE 93. — Aynı Kanunun 17 nci maddesinden sonra aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

Mahsup

EK MADDE 1. — Arsa üzerine inşa veya binaya ilâve suretiyle binalar, katlar veya bağımsız bölümler meydana getirilmesinde hesaplanan Emlâk Alım Vergisinden, bunların meydana getirildiği takvim yılından önceki 5 yıl içinde üzerine inşaat veya ilâve yapılan arsa veya binaların tamamı veya payına ilişkin olarak aynı mükellefler tarafından ödenmiş bulunan Emlâk Alım Vergisi mahsup olunur.

MADDE 94. — Aynı kanunun 21 nci maddesinin birinci fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Bu miktar 50 liradan az, 250 liradan çok olamaz.

Yedinci Kısım

Veraset ve İntikal Vergisi Kanunuyla ilgili değişiklikler

MADDE 95. — 7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanununun 10 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

BÖLÜM : 3

Matrahın tâyini, verginin tarhi ve misbet

Verginin matrahı ve ilk tarhiyat

Madde 10. — Veraset ve İntikal Vergisinin matrahı, İntikal eden malların Vergisi Usul Kanununa göre bulunan değerleridir.

Mükellef ilk tarhiyatta nazara alınmak üzere Veraset ve İntikal Vergisi mevzuuna giren malları aşağıda belirtilen değerlendirme ölçülerinden faydalanarak, belirtilmeyenler bakımından ise Vergi Usul Kanununun servetleri değerlendirme ile ilgili 3 ncü bölümündeki esaslara göre değerlemek ve beyannamelerinde göstermek zorundadırlar.

a) Ticari sermaye; bilanço esasına göre defter tutanlarda ölüm tarihine takaddüm eden takvim yılı bilançosuna göre bulunacak öz sermaye, ticari sermayedir.

Mükellefler isterlerse ölüm günü itibariyle çıkaracakları bilanço esas olarak öz sermayelerini tesbit edebilirler.

İşletme esasına göre defter tutanlarla götürü mükellefiyete tabi olanlarda ticari sermaye olarak murisin ölüm tarihindeki ticari varlığı beyan edilir.

Öz sermaye veya ticari varlık; bu maddedeki esaslara göre bu maddede hüküm olmayan hallerde Vergi Usul Kanununun iktisadi işletmelere dâhil kıymetleri değerlendirme ile ilgili 2 nci bölümündeki esaslara göre tesbit olunur.

(Geçici Komisyonun değiştirilişi)

MADDE 89. — Tasarının 93 ncü maddesi 89 ncü madde olarak gerekçesiyle birlikte aynen kabul edilmiştir.

MADDE 90. — Tasarının 94 ncü maddesi 90 ncü madde olarak gerekçesiyle birlikte aynen kabul edilmiştir.

YEDİNCİ KISIM

Veraset ve İntikal Vergisi Kanuniyle ilgili değişiklikler

MADDE 91. — 7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanununun 10 ncü maddesi aşağıdaki Şekilde değiştirilmiştir.

BÖLÜM : 3

Matrahın tâyini, verginin tarhı ve nisbet

Verginin matrahı ve ilk tarhiyat

Madde 10. — Veraset ve İntikal Vergisinin matrahı, intikal eden malların Vergi Usul Kanununa göre bulunan değerlerdir. (12 ncü maddede yazılı borç ve masrafların tenzili lâzımgeldiği takdirde matrah yukarda yazılı değerlerden bu tenziller yapıldıktan sonra kalan miktardır.)

Mükellef ilk tarhiyatta nazara alınmak üzere Veraset ve İntikal Vergisi mevzuuna giren malları aşağıda belirtilen değerleme ölçülerinden faydalanarak, belirtilmiyenler bakımından ise Vergi Usul Kanununun servetleri değerleme ile ilgili 3 ncü bölümündeki esaslara göre değerlemek ve beyannamelerinde göstermek zorundadırlar.

a) Ticari sermaye; bilânço esasına göre defter tutanlarda ölüm tarihine takaddüm eden takvim yılı bilânçosuna göre bulunacak öz sermaye, ticari sermayedir.

Mükellefler isterlerse ölüm günü itibariyle çıkaracakları bilânçoysu esas alarak öz sermayelerini tesbit edebilirler.

İşletme esasına göre defter tutanlarla götürü mükellefiyete tabi olanlarda ticari sermaye olarak murisin ölüm tarihindeki ticari varlığı beyan edilir.

Öz sermaye veya ticari varlık; bu maddedeki esaslara göre bu maddede hüküm olmıyan hallerde Vergi Usul Kanununun iktisadi işletmelere dâhil kıymetleri değerleme ile ilgili 2 ncü bölümündeki esaslara göre tesbit olunur.

(Hükümetin teklifi)

- b) Gayrimenkuller ticari işletmeye dâhil olsun olmasın rayiç bedelle değeri değerlendirilir.
- c) Menkul mallar ve gemiler rayiç bedelle değeri değerlendirilir.
- d) Esham; borsada kayıtlı ise ölüm tarihine takaddüm eden üç yıl içindeki en son muamele değeri ile değerlendirilir. Borsada kayıtlı değil ise veya kayıtlı olup da üç yıl içinde muamele görmemiş ise itibari değerle değerlendirilir.
- e) Tahvilât; Vergi Usul Kanununun 281 nci maddesindeki hükümlere göre değerlendirilir.
- f) Yabancı paralar; borsa rayici ile; borsada rayici yoksa Maliye Bakanlığınca tesbit olunacak kura göre değerlendirilir.
- g) Haklar; tescile tâbi bilûmum hakların değeri tesisleri sırasında tapu siciline kaydedilen değerdir.

Tapu sicilinde bedeli gösterilmeyen haklarla, bunlar dışındaki bilûmum haklar (sınai ve edebî mülkiyet haklarıyla imtiyazlar dâhil) mükellef tarafından değerlendirilemez ve ilk tarihyatta nazara alınmaz.

İdare yukarıdaki esaslara göre beyan edilen bu değerler üzerinden vergiyi beyannamenin verildiği tarihten itibaren en geç onbeş gün içinde tarh eder. Tarh edilen vergiler intikal eden malların Vergi Usul Kanununa göre bulunacak değerlerine göre ikmal edilir.

İlk tarihyatta nazara alınmak üzere mükellefler tarafından bu maddedeki esaslara göre beyan edilen miktar ile idarece aynı değerlendirme ölçülerine göre bulunan miktar arasındaki farka ait vergi, küsur cezalı olarak alınır.

Ancak, gayrimenkullere ilişkin değerlemelerde % 50 ye kadar bulunacak fark için ceza uygulanmaz.

Bu madde ve geçici 1 nci maddeye göre yapılacak ilk tarihyatla ilgili ödemeler kanununun 19 ncu maddesinde bahis konusu edilen «tamamen ödemeyi» tazammun etmez.

MADDE 96. — 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 297 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Bina ve arazi

Madde 297. — Ticari sermayeye dâhil olsun olmasın bilûmum binalarla arazi vergi değeri ile değerlendirilir.

Veraset ve İntikal Vergisi tatbikatında işbu gayrimenkuller rayiç bedelle değerlendirilir.

Rayiç bedel; intikal eden gayrimenkulün değerlendirme günündeki alım - satım değeridir.

MADDE 97. — Aynı kanuna aşağıdaki geçici birinci madde eklenmiştir :

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, mükelleflerce beyan edilmiş değerlere göre, (Takdir Komisyonuna sevk edilmiş malların değerleri dâhil) kısmen veya tamamen teşekkül etmiş matrahlar üzerinden vergi yürürlük tarihinden itibaren üç ay içinde tarh olunur.

Tarh olunan bu vergiler intikal eden malların Vergi Usul Kanununa göre bulunacak değerleri üzerinden cezasız olarak ikmal edilir.

SEKİZİNCİ KISIM

1 . 7 . 1964 tarihli ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanununda yapılan değişiklikler

MADDE 98. — 1 . 7 . 1964 tarihli ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanununun 14 ncu maddesinin 2 nci fıkrasının sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

Mukavelenamelerin müddetinin uzatılması halinde aynı miktar veya nisbette vergi alınır.

(Geçici Komisyonun değiştirisi)

- b) Gayrimenkuller ticari işletmeye dâhil olsun olmasın rayiç bedelle değerlenir.
- c) Menkul mallar ve gemiler rayiç bedelle değerlenir.
- d) Esham; borsada kayıtlı ise ölüm tarihine takaddüm eden üç yıl içindeki en son muamele değeri ile değerlenir. Borsada kayıtlı değil ise veya kayıtlı olup da üç yıl içinde muamele görmemiş ise itibari değerle değerlenir.
- e) Tahvilât; Vergi Usul Kanununun 281 nci maddesindeki hükümlere göre değerlenir.
- f) Yabancı paralar; borsa rayici ile; borsada rayici yoksa Maliye Bakanlığınca tesbit olunacak kura göre değerlenir.
- g) Haklar; tescile tabi bilûmum hakların değeri tesisleri sırasında tapu siciline kaydedilen değerdir.

Tapu sicilinde bedeli gösterilmeyen haklarla, bunlar dışındaki bilûmum haklar (sınai ve edebi mülkiyet haklariyle imtiyazlar dâhil) mükellef tarafından değerlendirilmez ve ilk tarhiyatta nazara alınmaz.

idare yukardaki esaslara göre beyan edilen bu değerler üzerinden vergiyi beyannamenin verildiği tarihten itibaren en geç onbeş gün içinde tarh eder. Tarh edilen vergiler intikal eden malların Vergi Usul Kanununa göre bulunacak değerlerine göre ikmal edilir.

ilk tarhiyatta nazara alınmak üzere mükellefler tarafından bu maddedeki esaslara göre beyan edilen miktar ile idare aynı değerleme ölçülerine göre bulunan miktar arasındaki farka ait vergi küsuru cezalı olarak alınır.

Ancak, gayrimenkullere ilişkin değerlemelerde % 50 ye kadar bulunacak fark için ceza uygulanmaz.

Bu madde ve geçici 1 nci maddeye göre yapılacak ilk tarhiyatla ilgili ödemeler kanununun 19 ncu maddesinde bahis konusu edilen «tamamen ödemeyi» tazammun etmez.

MADDE 92. — Tasarının 96 ncı maddesi 92 nci madde olarak gerekçesiyle birlikte aynen kabul edilmiştir.

MADDE 93. — Tasarının 97 nci maddesi 93 ncü madde olarak gerekçesiyle birlikte aynen kabul edilmiştir.

SEKİZİNCİ KISIM

1 . 7 . 1964 tarihli ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanunununda yapılan değişiklikler

MADDE 94. — Tasarının 98 nci maddesi 94 ncü madde olarak gerekçesiyle birlikte aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin teklifi)

MADDE 99. — Aynı kanunun 15 nci maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

Bu ödeme şekillerinin hangi işlemler için ne suretle uygulanacağını tesbite Maliye Bakanlığı yetkilidir.

MADDE 100. — Aynı kanunun 16 ncı maddesinin 3 ncü fıkrasının sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

Noterde düzenlenecek kâğıtların Damga Vergisinin pul yapıştırılması şekliyle ödenmesinde ise bu pullar kâğıtların noterde kalan kopyalarına yapıştırılır.

MADDE 101. — Aynı kanunun 17 nci maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

Maliye Bakanlığı yukarıda yazılı olanların ve diğer kâğıtların vergisini basılı damga konulması şekliyle ödetmeye yetkilidir.

MADDE 102. — Aynı kanunun 18 nci maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

Maliye Bakanlığı lüzum göreceği kâğıtların vergisini makbuz verilmesi şekliyle ödetmeye yetkilidir.

MADDE 103. — Aynı kanunun 19 ncu maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

Maliye Bakanlığı lüzum gördüğü hallerde vergiyi istihkaktan kesinti yapılması şekliyle ödetmeye yetkilidir.

MADDE 104. — Aynı kanunun 22 nci maddesinin (b) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye (c) bendi eklenmiştir :

b) Maliye Bakanlığının müsaadesine bağlı hallerde, müsaade önceden alınmak kaydıyla :

aa) Müsaadenin münferit kâğıda taallük etmesi halinde kâğıdın düzenlendiği günü takibeden yedi gün içinde,

bb) Müsaadenin devamlı olarak ve belirli kâğıtlara şâmil olmak üzere verilmesi halinde bir ay zarfında düzenlenecek kâğıtların vergisi ertesi ayın yedinci günü akşamına kadar.

c) Maliye Bakanlığının göstereceği lüzum üzerine makbuz verilmesi şekliyle ödeme yapılması hallerinde bir ay zarfında düzenlenecek kâğıtların vergisi ertesi ayın yedinci günü akşamına kadar,

Vergi Dairesine ödenir.

MADDE 105. — Aynı kanuna bağlı (1) sayılı tablo yeniden düzenlenerek aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

(1) SAYILI TABLO

Damga Vergisine tabi kâğıtlar :

I - AKITLERLE İLGİLİ KÂĞITLAR :

1. — Mukavelenameler, taahhütnameler ve temliknameler :

a) Belli parayı ihtiva edenler

(Binde 5)

b) Belli parayı ihtiva etmeyenler

(10 TL.)

c) Kira mukavelenameleri (Mukavele süresine göre kira bedeli üzerinden)

(Binde 1)

d) Tütün alım ve satım mukavelenameleri

(50 Krş.)

2. — Teklifnameler

(100 Krş.)

3. — Anonim, eshamlı komandit ve limited Şirket ve mukavelenameleri :

ilk 5 milyon lira için

(Binde 10)

(Geçici Komisyonun değiştirişi)

MADDE 95. — Tasarının 99 ncu maddesi 95 nci madde olarak gerekçesiyle birlikte aynen kabul edilmiştir.

MADDE 96. — Tasarının 100 ncu maddesi 96 ncı madde olarak gerekçesiyle birlikte aynen kabul edilmiştir.

MADDE 97. — Tasarının 101 nci maddesi 97 nci madde olarak gerekçesiyle birlikte aynen kabul edilmiştir.

MADDE 98. — Tasarının 102 nci maddesi 98 nci madde olarak gerekçesiyle birlikte aynen kabul edilmiştir.

MADDE 99. — Tasarının 103 ncü maddesi 99 ncu madde olarak gerekçesiyle birlikte aynen kabul edilmiştir.

MADDE 100. — Tasarının 104 ncü maddesi 100 ncü madde olarak gerekçesiyle birlikte aynen kabul edilmiştir.

MADDE 101. — Aynı kanuna bağlı (1) sayılı tablo yeniden düzenlenerek aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

(I) SAYILI TABLO

Damga Vergisine tabi kâğıtlar

I - AKİTLERLE İLGİLİ KÂĞITLAR :

1. Mukavelenameler, taahhütnameler ve temliknameler :

a) Belli parayı ihtiva edenler	(Binde 5)
b) Belli parayı ihtiva etmeyenler	(10 T.L.)
c) Kira mukavelenameleri (Mukavele süresine göre kira bedeli üzerinden)	(Binde 1)
d) Tütün alım ve satım mukavelenameleri	(50 Krş.)
2. Teklifnameler	(100 Krş.)

3. Anonim, eshamlı komandit ve limited şirket mukavelenameleri :

İlk 5 milyon lira için	(Binde 10)
Sonra gelen 5 milyon lira için	(Binde 7,5)
10 milyon liranın yukarısı için	(Binde 5)

(Hükümetin teklifi)

- Sonra gelen 5 milyon lira için (Binde 7,5)
10 milyon liranın yukarısı için (Binde 5)
(Vergi miktarı 250 bin lirayı aşamaz)
- Şirket sermayesinin artırılması halinde artırılan meblâğa yukardaki nisbetler yeniden uygulanır ve âzami had yeniden nazara alınır.
4. — Kefalet, teminat ve rehin senetleri :
- a) Belli parayı ihtiva edenler (Binde 5)
b) Belli parayı ihtiva etmeyenler (10 TL.)
c) Tütün alım ve satımı ile ilgili rehin senetleri (50 Krş.)
5. — Tabkimnameler ve sulhnameler :
- a) Belli parayı ihtiva edenler (Binde 5)
b) Belli parayı ihtiva etmeyenler (25 TL.)
6. — Fesihnameler :
- a) Belli parayı ihtiva edenler veya belli parayı ihtiva eden bir kâğıda taallûk edenler (Binde 1)
b) Diğerleri (10 TL.)
- II - KARARLAR VE MAZBATALAR :
1. — Meclislerden, resmî heyetlerden ve idari dâvalarla ilgili olmayarak Danıştaydan verilen mazbata, ilâm ve kararlarla hükem kararları :
- a) Belli parayı ihtiva edenler (Binde 5)
b) Belli parayı ihtiva etmeyenler (25 TL.)
2. Araştırma ve Eksiltme kanunlarına tabi olan veya olmayın daire ve kurumların yetkili organlarınca verilen her türlü ihale kararları (Binde 3)
- III - TİCARİ İŞLEMLERDE KULLANILAN KÂĞITLAR
1. — Ticari ve mütedavil senetler :
- a) Kambyo senetleri ve kambyo senetlerine benzeyen senetler (Binde 5)
b) Emtia senetleri :
1. Resepise (Makbuz senedi) (10 TL.)
2. Varant (Rehin senedi) (6 TL.)
3. İyda senedi (2 TL.)
4. Taşıma senedi (5 TL.)
c) Konşimentolar (6 TL.)
d) Deniz ödöncü senedi (Binde 5)
e) İpotekli borç senedi, irat senedi (Binde 5)
2. — Ticari belgeler :
- a) Faturalar, müstahsil makbuzlarıyla gider puslalarının fatura yerine geçen nüshaları :
1. — 100 liraya kadar olanlar (100 dâhil) (25 Krş.)
2. — 500 liraya kadar olanlar (500 dâhil) (50 Krş.)
3. — 1 000 liraya kadar olanlar (1000 dâhil) (100 Krş.)
4. — 10 000 liraya kadar olanlar (10 000 dâhil) (200 Krş.)
5. — 50 000 liraya kadar olanlar (50 000 dâhil) (300 Krş.)
6. — 50 000 den yukarı olanlar (500 Krş.)
b) Akreditif ve kredi mektubu ve telgrafları (Binde 3)
c) Menşe ve mahreç şahadetnameleri (10 TL.)
d) Bilânçolar ve işletme hesabı hulâsaları (Resmî dairelere ve bankalara ibraz edilenler) :
1. Bilânçolar (20 TL.)

(Geçici Komisyonun değişikliği)

(Vergi miktarı 250 bin lirayı aşamaz)

Şirket sermayesinin artırılması halinde artırılan meblâğa yukarıdaki nisbetler yeniden uygulanır ve âzami had yeniden nazara alınır.

4. Kefalet, teminat ve rehin senetleri :

- a) Belli parayı ihtiva edenler (Binde 5)
b) Belli parayı ihtiva etmeyenler (10 T.L.)
c) Tütün alım ve satımı ile ilgili rehin senetleri (50 Krş.)

5. Tahkimnameler ve sulhnameler :

- a) Belli parayı ihtiva edenler (Binde 5)
b) Belli parayı ihtiva etmeyenler (25 T.L.)

6. Fesihnameler :

- a) Belli parayı ihtiva edenler veya belli parayı ihtiva eden bir kâğıda taallûk edenler (Binde 1)
b) Diğerleri (10 T.L.)

II - KARARLAR VE MAZBATALAR :

1. Meclislerden, resmî heyetlerden ve idari dâvalarla ilgili olmıyarak Da-nıştaydan verilen mazbata, ilâm ve kararlarla hâkem kararları :

- a) Belli parayı ihtiva edenler (Binde 5)
b) Belli parayı ihtiva etmeyenler (25 T.L.)

2. Artırma ve Eksiltme kanunlarına tabi olan veya olmıyan daire ve ku-rumların yetkili organlarınca verilen her türlü ihale kararları (Binde 3)

III - TİCARİ İŞLETMELERDE KULLANILAN KÂĞITLAR :

1. Ticari ve mütedavil senetler :

- a) Kambiyo senetleri ve kambiyo senetlerine benziyen senetler (Binde 5)
b) Emtia senetleri :

1. Resepise (Makbuz senedi) (10 T.L.)
2. Varant (Rehin senedi) (6 T.L.)
3. İyda senedi (2 T.L.)
4. Taşıma senedi (5 T.L.)
c) Konşimentolar (6 T.L.)
d) Deniz ödöncü senedi (Binde 5)
e) İpotekli borç senedi, irat senedi (Binde 5)

2. Ticari belgeler :

a) Faturalar müstahsıl makbuzlarıyla gider puslalarının fatura yerine ge-çen nüshaları :

1. 100 liraya kadar olanlar (100 dâhil) (25 Krş.)
2. 500 liraya kadar olanlar (500 dâhil) (50 Krş.)
3. 1 000 liraya kadar olanlar (1 000 dâhil) (100 Krş.)
4. 10 000 liraya kadar olanlar (10 000 dâhil) (200 Krş.)
5. 50 000 liraya kadar olanlar (50 000 dâhil) (300 Krş.)
6. 50 000 den yukarı olanlar (500 Krş.)
b) Akreditif ve kredi mektup ve telgrafları (Binde 3)
c) Menşe ve mahreç şahadetnameleri (10 T.L.)
d) Bilânçolar ve işletme hesabı hulâsaları (Resmî dairelere ve bankalara

ibraz edilenler) :

1. Bilânçolar (20 T.L.)
2. Kâr ve zarar cetvelleri (10 T.L.)

(Hükümetin teklifi)

2. Kâr ve zarar cetvelleri	(10 TL.)
3. İşletme hesabı hülâsaları	(10 TL.)
e) Barnameler	(2 TL.)
f) Tasdikli manifesto nüshaları	(5 TL.)
g) Ordinolar	(100 Krş.)
h) Bankalar veya ticarethaneler arasındaki münakale, tediye, irsal, teslim ve tahsil emirleri	(100 Krş.)

IV - MAKBUZLAR VE DİĞER KÂĞITLAR :

1. — Makbuzlar (ibra senetleriyle kabzi mutazammın imza ve mühürleri ihtiva eden kâğıtlar dâhil) :

a) Belli bir parayı ihtiva etmeyenlerle 100 liraya kadar parayı ihtiva edenler (100 dâhil) ve ilgilileri tarafından alınan paralar için icra dairelerine verilen makbuzlar	(25 Krş.)
b) 500 liraya kadar parayı ihtiva edenler (500 dâhil)	(50 Krş.)
c) 1 000 liraya kadar parayı ihtiva edenler (1 000 dâhil)	(100 Krş.)
d) 10 000 liraya kadar parayı ihtiva edenler (10 000 dâhil)	(200 Krş.)
e) 50 000 liraya kadar parayı ihtiva edenler (50 000 dâhil)	(300 Krş.)
f) 50 000 den yukarı olanlar	(500 Krş.)
g) Avans makbuzları	(Binde 5)
h) Kişiler tarafından belli parayı mutazammın olarak resmî dairelere verilen makbuz ve ibra senetleri ve resmî daireler hesabına ödenen paralar hakkında mütâaddit nüsha olarak bankalara verilen makbuz senetlerinin mezkûr dairelere ait nüshaları	(Binde 5)
i) Maaş, ücret, gündelik, huzur hakkı, aidat, ihtisas zammı, ikramiye, yemek ve mesken bedeli, harcırah tazminat ve saire gibi her ne ad ile olursa olsun hizmet karşılığı alınan paralar için verilen makbuzlar ile bu paralar nakden ödenmiyerek kişiler adına açılmış veya açılacak cari hesaplara nakledildiği veya emir ve havalelerine tediye olunduğu takdirde nakli veya tediye temin eden kâğıtlar	(Binde 4)
j) Ödünç alınan paralar için verilen makbuzlar veya bu mahiyetteki senetler	(Binde 4)
k) İcra dairelerince resmî daireler namına şahıslara ödenen paralar için düzenlenen makbuzlar	(Binde 4)

2. — Beyannameler :

a) Yabancı memleketlerden gelen posta müraselâtının gümrüklenmesi için postahanelerce gümrüklere verilen liste beyannamelerde yazılı her mürasele maddesi için	(100 Krş.)
b) Kanun hükümlerine göre resmî dairelere verilen diğer beyannameler :	
1. Yıllık Gelir Vergisi beyannameleri	(5 TL.)
2. Kurumlar Vergisi beyannameleri	(10 TL.)
3. Muhtasar beyannameler	(2,5 TL.)
4. Diğerleri	(1 TL.)
3. — Havale mektupları, posta ve telgraf havalenameleri :	
a) 250 liraya kadar olanlar (250 dâhil)	(25 Krş.)
b) 500 liraya kadar olanlar (500 dâhil)	(50 Krş.)
c) 3 000 liraya kadar olanlar (3 000 dâhil)	(100 Krş.)
d) 3 000 liradan yukarı olanlar	(150 Krş.)

(Geçici Komisyonun değiştirişi)

3. İşletme hesabı hülâsaları	(10 T.L.)
e) Barnameler	(2 T.L.)
f) Tasdikli manifesto nüshaları	(5 T.L.)
g) Ordinolar	(100 Krş.)
h) Bankalar veya ticarethaneler arasındaki münakale, tediye, irsal, teslim ve tahsil emirleri	(100 Krş.)
IV - MAKBUZLAR VE DİĞER KÂĞITLAR :	
1. Makbuzlar (İbra senetleriyle kabzı mutazammın imza ve mühürleri ihtiva eden kâğıtlar dâhil) :	
a) Belli bir parayı ihtiva etmeyenlerle 100 liraya kadar parayı ihtiva edenler (100 dâhil) ve ilgilileri tarafından alınan paralar için icra dairelerine verilen makbuzlar	(25 Krş.)
b) 500 liraya kadar parayı ihtiva edenler (500 dâhil)	(50 Krş.)
c) 1 000 liraya kadar parayı ihtiva edenler (1 000 dâhil)	(100 Krş.)
d) 10 000 liraya kadar parayı ihtiva edenler (10 000 dâhil)	(200 Krş.)
e) 50 000 liraya kadar parayı ihtiva edenler (50 000 dâhil)	(300 Krş.)
f) 50 000 den yukarı olanlar	(500 Krş.)
g) Avans makbuzları	(Binde 5)
h) Kişiler tarafından belli parayı mutazammın olarak resmî dairelere verilen makbuz ve ibra senetleri ve resmî daireler hesabına ödenen paralar hakkında mütaaddit nüsha olarak bankalara verilen makbuz senetlerinin mezkûr dairelere ait nüshaları	(Binde 5)
i) Maaş, ücret, gündelik, huzur hakkı, aidat, ihtisas zammı, ikramiye, yemek ve mesken bedeli, harcirah tazminat ve saire gibi her ne ad ile olursa olsun hizmet karşılığı alınan paralar için verilen makbuzlar ile bu paralar nakden ödenmiyerek kişiler adına açılmış veya açılacak cari hesaplara nakledildiği veya emir ve havalelerine tediye olunduğu takdirde nakli veya tediyeyi temin eden kâğıtlar	(Binde 4)
j) Ödüncü alınan paralar için verilen makbuzlar veya bu mahiyetteki senetler	(Binde 4)
k) İcra dairelerince resmî daireler namına şahıslara ödenen paralar için düzenlenen makbuzlar	(Binde 4)
2. Beyannameler :	
a) Yabancı memleketlerden gelen posta müraselelerinin gümrüklenmesi için postanelerce gümrüklere verilen liste beyannamelerde yazılı her mürasele maddesi için	(100 Krş.)
b) Kanun hükümlerine göre resmî dairelere verilen diğer beyannameler :	
1. Yıllık gelir vergisi beyannameleri	(5 Tl.)
2. Kurumlar Vergisi beyannameleri	(10 Tl.)
3. Muhtesar beyannameler	(2,5 Tl.)
4. Diğerleri	(1 Tl.)
3. Havale mektupları, posta ve telgraf havalenameleri :	
a) 500 liraya kadar olanlar (500 dâhil)	(25 Krş.)
b) 3 000 liraya kadar olanlar (3 000 dâhil)	(100 Krş.)
c) 3 000 liradan yukarı olanlar	(150 Krş.)
4. Tarifede yazılı kâğıtlardan aşlı bir liradan fazla maktu veya nispi vergiye tabi olanların resmî dairelere ibraz edilecek özet, suret ve tercümelere	(1 T.L.)

(Hükümetin teklifi)

4. — Tarifede yazılı kâğıtlardan aslı bir liradan fazla maktu veya nispi ver-
giye tabi olanların resmi dairelere ibraz edilecek özet, suret ve tercümelere. (1 TL.)

MADDE 106. — Aynı kanuna ekli 2 sayılı tablonun V - kurumlarla ilgili kâğıtlar bölümüne aşağıdaki 19 ncu fıkra eklenmiştir.

19. İktisadi Devlet Teşekküllerine ve sermayesinin yarısından fazlası Devlete veya İktisadi Devlet Teşekküllerine ait olan Kamu İktisadi Teşebbüslerine Hazinece yapılacak ikrazlara ait işlemlerle ilgili kâğıtlar.

DOKUZUNCU KISIM

Harçlar Kanunundaki değişiklikler

MADDE 107. — 2 . 7 . 1964 tarih ve 492 sayılı Harçlar Kanununun 76 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Harcın nisbeti

Madde 76. — Konsolosluk harçları (5) sayılı tarifede yazılı nisbetler üzerinden alınır.

Konsoloslar tarafından yapılacak noter işlemlerinde (2) sayılı tarifede yazılı nisbetler uygulanır. Ancak bu işlemler dolayısıyla ödenmesi gereken maktu harçlar 4 misli (yurt dışındaki işçiler için 3 misli) olarak tahsil olunur.

MADDE 108. — Aynı kanuna bağlı (1) sayılı tarifenin aşağıda yazılı pozisyonlarının nisbet ve hadlerinde karşılıklarında gösterildiği şekilde değişiklik yapılmıştır :

I - Başvurma harcı :

Dilekçe veya tutanakla dâva açma veya dâvaya müdahale

1. Sulh mahkemelerinde (20 TL.)
2. Asliye mahkemelerinde, idari yargı mercilerinde (40 TL.)
3. Yargıtay ve Danıştayda (60 TL.)

(Mahkemenin yetkisizlik veya görevsizlik kararı vermesi sebebiyle yetkili veya görevli mahkemeye yeniden başvurulması halinde bu harc alınmaz.)

II - Celse harcı :

(Taraflar veya vekilleri tarafından ertelenmelerine sebebiyet verilen celselerden)

1. Sulh mahkemelerinde (20 T.L.)
2. Asliye mahkemelerinde, idari yargı mercilerinde (40 T.L.)

III - Karar ve ilâm harcı :

2. Maktu harc :

a) 1 nci fıkra dışında kalan dâvalarla, taraf teşkiline imkân bulunmayan dâvalarda ve dâvanın reddi kararıyla icra tetkik mercilerinin 1 nci fıkra dışında kalan kararlarında (30 T.L.)

b) (a) fıkrasında yazılı dâvalarda esasa taallük eden Yargıtay ve Danıştay kararlarında (60 T.L.)

c) Yargıtay ve Danıştayın icranın tehiri kararlarında (30 T.L.)

B) İcra ve iflâs harçları :

I - İcra harçları

1. İcraya başvurma harcı (20 T.L.)
2. Değeri belli olmayan icra takiplerinde, icranın yerine getirilmesi harcı (40 T.L.)

(Geçici Komisyonun değiştirisi)

MADDE 102. — Aynı kanuna ekli 2 sayılı tablonun V - Kurumlarla ilgili kâğıtlar bölümüne aşağıdaki 20 nci fıkra eklenmiştir.

20. İktisadi Devlet Teşekküllerine ve sermayesinin yarısından fazlası Devlete veya İktisadi Devlet Teşekküllerine aidolan Kamu İktisadi Teşebbüslerine Hazinece yapılacak ikrazlara ait işlemlerle ilgili kâğıtlar.

DOKUZUNCU KISIM

Harclar Kanunundaki değişiklikler

MADDE 103. — Tasarının 107 nci maddesi 103 ncü madde olarak gerekçesiyle birlikte aynen kabul edilmiştir.

MADDE 104. — Aynı kanuna bağlı (1) sayılı tarifenin aşağıda yazılı pozisyonlarının nisbet ve hadlerinde karşlarında gösterildiği şekilde değişiklik yapılmıştır :

I - Başvurma harcı :

Dilekçe veya tutanakla dâva açma veya dâvaya müdahale

1. Sulh mahkemelerinde (20 T.L.)

2. Asliye mahkemelerinde, idari yargı mercilerinde (40 T.L.)

3. Yargıtay ve Danıştayda (60 T.L.)

(Mahkemenin yetkisizlik veya görevsizlik kararı vermesi sebebiyle yetkili veya görevli mahkemeye yeniden başvurulması halinde bu harc alınmaz.)

II - Celse Harcı :

(Taraflar veya vekilleri tarafından ertelenmelerine sebebiyet verilen celselerden)

1. Sulh mahkemelerinde (20 T.L.)

2. Asliye mahkemelerinde, idari yargı mercilerinde (40 T.L.)

III - Karar ve ilâm harcı :

2. Maktu harc :

a) 1 nci fıkra dışında kalan dâvalarla, taraf teşkiline imkân bulunmayan dâvalarda ve dâvanın reddi kararıyla icra tetkik mercilerinin 1 nci fıkra dışında kalan kararlarında (30 Tl.)

b) (a) fıkrasında yazılı dâvalarda esasa taallâk eden Yargıtay ve Danıştay kararlarında (60 Tl.)

c) Yargıtay ve Danıştayın icranın tehiri kararlarında (30 Tl.)

B) icra ve iflâs harçları :

I - icra harçları :

1. icraya başvurma harcı (20 Tl.)

2. Değeri belli olmıyan icra takiplerinde icranın yerine getirilmesi harcı (40 Tl.)

(Hükümetin teklifi)

4. İdare harcları	(20 T.L.)
(Haczedilen gayrimenkullerin idaresi, kira mukaveleleri düzenlenmesi ve hesap tutulması için)	
II - İflâs harcları :	
1. Maktu harc :	
İflâs açılması veya konkordato isteği ve masaya katılma harcı	(50 T.L.)
C) Ticaret sicili harcları :	
I - Kayıt ve tescil harcları :	
1. Ticari işletmenin ve unvanın tescil ve ilânında :	
a) Gerçek kişilere ait işletmelerde	(150 T.L.)
b) Şahıs şirketleri ve kooperatiflere ait işletmelerde	(500 T.L.)
c) Sermaye şirketlerine ait işletmelerde	(1 000 T.L.)
2. Temsile yetkili kılınan kimselerin tescil ve ilânında :	
a) Gerçek kişilere ait işletmelerde	(100 T.L.)
b) Şahıs şirketleri ve kooperatiflere ait işletmelerde	(150 T.L.)
c) Sermaye şirketlerine ait işletmelerde	(300 T.L.)
3. Ticaret siciline tescil edilmiş olan vakıvalardaki değişikliklerin tescilinde :	
(Muhteva ile ilgili bulunmayan düzeltmelerden harc alınmaz)	
a) Gerçek kişilere ait işletmelerde	(100 T.L.)
b) Şahıs şirketleri ve kooperatiflere ait işletmelerde	(150 T.L.)
c) Sermaye şirketlerine ait işletmelerde	(300 T.L.)
4. Kayıt silinmesinde :	
a) Gerçek kişilere ait işletmelerde	(50 T.L.)
b) Şahıs şirketleri ve kooperatiflere ait işletmelerde	(100 T.L.)
c) Sermaye şirketlerine ait işletmelerde	(150 T.L.)
Şubelerin her biri, (yabancı müesseselerin Türkiye'deki şubeleri dâhil) ayrıca aynı harca tâbidir.	

II - Kayıt suretleri ve tasdikname harcları :	
1. Kayıt suretleri sayfasından	(10 TL.)
2. Tasdiknameler	(30 TL.)
D) Diğer yargı harcları (Müşterek kısım) :	
I - Suret harcları :	
a) İlâmın her sayfasının suretinden	(5 TL.)
b) Mahkeme ve merci zabıtnameleri ve diğer evrakın beher sayfasının suretlerinden	(5 TL.)
c) Avukatların tasdik ettiği vekâletname suretlerinden	(5 TL.)
d) Sulh hâkimi tarafından tasdik edilen vekâletname suretlerinden	(10 TL.)
Re'sen verilmesi icabeden suretler haric olmak üzere, ceza mahkemelerinden alınacak suretlerden de aynı harclar alınır.	

MADDE 109. — Aynı kanuna bağlı (2) sayılı tarifenin aşağıda yazılı pozisyonlarında ve bunların nisbet ve hadlerinde aşağıdaki değişiklikler yapılmıştır :

I - Değer veya ağırlık üzerinden alınan nispi harclar :	
4. Konşimento yazılması harcı :	
Konşimento yazılmasında eşyanın her gayrisâfi tonundan	(25 Krş)
II - Maktu harclar :	
1. Belli meblâğı ihtiva etmiyen ve alınacak harc miktarı kanun ve tarifede ayrıca gösterilmemiş olan senet, mukavele ve kâğıtlardaki imzaların beherinden	(10 TL.)

(Geçici Komisyonun değişikliği)

4. idare harçları	(20 TL.)
(Haczedilen gayrimenkullerin idaresi, kira mukaveleleri düzenlenmesi ve hesap tutulması için.) ?	
II - iflâs harçları :	
1. Maktu harç :	
iflâsın açılması veya konkordato isteği ve masaya katılması harcı	(50 TL.)
C) Ticaret sicili harçları :	
I - Kayıt ve tescil harçları :	
1. Ticari işletmenin ve unvanının tescil ve ilânında :	
a) Gerçek kişilere ve kooperatiflere ait işletmelerde	(150 TL.)
b) Şahıs şirketlerine ait işletmelerde	(500 TL.)
c) Sermaye şirketlerine ait işletmelerde	(1 000 TL.)
2. Temsile yetkili kılınan kimselerin tescil ve ilânında :	
a) Gerçek kişiler ve kooperatiflere ait işletmelerde	(100 TL.)
b) Şahıs şirketlerine ait işletmelerde	(150 TL.)
c) Sermaye şirketlerine ait işletmelerde	(300 TL.)
3. Ticaret siciline tescil edilmiş olan vakıalardaki değişikliklerin tescilinde : (Muhteva ile ilgili bulunmayan düzeltmelerden harc alınmaz.)	
a) Gerçek kişilere ve kooperatiflere ait işletmelerde	(100 TL.)
b) Şahıs şirketlerine ait işletmelerde	(150 TL.)
c) Sermaye şirketlerine ait işletmelerde	(300 TL.)
4. Kayıt silinmesinde :	
a) Gerçek kişilere ve kooperatiflere ait işletmelerde	(50 TL.)
b) Şahıs şirketlerine ait işletmelerde	(100 TL.)
c) Sermaye şirketlerine ait işletmelerde şubelerin her biri, (Yabancı müesseselerin Türkiye'deki şubeleri dâhil) ayrıca aynı harca tabidir.	
II - Kayıt suretleri ve tasdikname harçları :	
1. Kayıt suretleri sayfasından	(10 TL.)
2. Tasdiknameler	(30 TL.)
D) Diğer yargı harçları (müşterek kısım) :	
I - Suret harçları :	
a) İlâmın her sayfasının suretinden	(5 TL.)
b) Mahkeme ve merci zabıtnameleri ve diğer evrakın beher sayfasının suretlerinden	(5 TL.)
c) Avukatların tasdik ettiği vekâletname suretlerinden	(5 TL.)
d) Sulh hâkimi tarafından tasdik edilen vekâletname suretlerinden	(5 TL.)
Re'sen verilmesi icabeden suretler haricolmak üzere, ceza mahkemelerinden alınacak suretlerden de aynı harçlar alınır.	

MADDE 105. — Aynı kanuna bağlı (2) sayılı tarifenin aşağıda yazılı pozisyonlarında ve bunların nisbet ve hadlerinde aşağıdaki değişiklikler yapılmıştır :

I - Değer ve ağırlık üzerinden alınan nispi harçlar :

4. Konşimento yazılması harcı :

Konşimento yazılmasında eşyanın her gayrisâfi tonundan

(25 Krş.)

II - Maktu harçlar :

1. Belli meblâğı ihtiva etmeyen ve alınacak harc miktarı kanun ve tarifede

(Hükümetin teklifi)

2. Her nevi tebliğ, ihbar, ihtar ve protostolardan muhataba tebliğ edilecek beher nüsha için (10 TL.)
3. Vekâletnameler :
- a) Özel vekâletnamelerde beher imza için (8 TL.)
- b) Genel vekâletnamelerde beher imza için (10 TL.)
4. Defter tasdiki :
- a) Açılış, ara ve kapanış tasdik ve şerhleri (Beher defter için)
- aa) İşletme defteri (25 TL.)
- bb) Bilânço esasına göre tutulan defterler (100 TL.)
- b) Açılış tasdiklerinde sayfaların mühürlenmesi
- 100 sayfaya kadar (100 sayfa dâhil) (25 TL.)
- 100 sayfadan yukarı beher 50 sayfa ve küsuratı için (25 TL.)
5. Suretler ve tercümeleler :
- a) İlgililere veya ibraz edenlere verilecek her türlü mukavele, senet, yazılı kâğıt ve kayıt suretlerinin beher sayfasından (5 TL.)
- b) Tercüme suretleri ve yabancı dille yazılmış kâğıtların suretleri ve tercümeleleri beher sayfasından (10 TL.)
8. Piyango, seçim ve toplantılarda hazır bulunmaktan alınacak harçlar :
Dâvet üzerine piyango ve hususi müesseselerin kur'a seçim ve toplantılarında hazır bulunarak düzenlenecek tutanaklarda (500 TL.)
9. Düzeltme harcı :
Evvelki işin mahiyet ve değeri değişmemek şartıyla yapılacak düzeltmelere ait beyannamelerden her imza için (5 TL.)
10. Mukavele feshi harcı :
Değeri belli bir borç veya bir taahhüdün ikrarını tazammun etmiyen mukavelelerin feshinden beher imza için (10 TL.)
11. Umumi ibra, umumi makbuz, tahkimname, ölüme bağlı tasarruf senet ve mukaveleleri, ölünceye kadar bakma akdi, vakıf aile vakıfları, evlât edinme, karı - koca mallarının idaresi, babalığı tanıma senetleri, miras taksim mukaveleleri, ifraz mukaveleleri ve bunlardan rücu ve bunların feshi ve bunların teferuatına dair senet, mukavele ve kâğıtların düzenlenmesinden ve noter tarafından re'sen düzenlenecek tutanaklardan (50 TL.)

MADDE 110. — Aynı kanuna bağlı (3) sayılı tarifenin aşağıda yazılı pozisyonlarında ve bunların nisbet ve hadlerinde aşağıdaki değişiklikler yapılmıştır :

Vergi itiraz harçları

Vergi, resim, harc ve bunlara bağlı cezalarla ilgili anlaşmazlıklardan dolayı mükellefler tarafından itiraz komisyonlarında, temyiz komisyonunda ve Danıştayda :

- I - Başvurma harcı :
1. Vergi itiraz komisyonlarına başvurmada (10 TL.)
2. Vergi temyiz komisyonuna başvurmada (50 TL.)
3. Danıştaya başvurmada (100 TL.)

(Geçici Komisyonun değiştirişi)

ayrıca gösterilmemiş olan senet, mukavele ve kâğıtlardaki imzaların beherinden

2. Her nevi tebliğ, ihbar, ihtar ve protostolardan muhabata tebliğ edilecek beher nüsha için : (10 TL.)
3. Vekâletnameler :
  - a) Özel vekâletnamelerde beher imza için (8 TL.)
  - b) Genel vekâletnamelerde beher imza için (10 TL.)
4. Defter tasdiki :
  - a) Açılış, ara ve kapanış tasdik ve şerhleri (Beher defter için)
  - aa) işletme defteri (10 TL.)
  - bb) Bilânço esasına göre tutulan defterler (50 TL.)
  - b) Açılış tasdiklerinde sayfaların mühürlenmesi
  - 100 sayfaya kadar (100 sayfa dâhil) (10 TL.)
  - 100 sayfadan yukarı beher 50 sayfa ve küsüratı için (10 TL.)
5. Süretler ve tercümeler :
  - a) İlgililere veya ibraz edenlere verilecek her türlü mukavele, senet, yazılı kâğıt ve kayıt suretlerinin beher sayfasından (5 TL.)
  - b) Tercüme suretleri ve yabancı dille yazılmış kâğıtların suretleri ve tercümeleri beher sayfasından (5 TL.)
8. Piyango, seçim ve toplantılarda hazır bulunmaktan alınacak harclar :

Davet üzerine piyango ve hususi müesseselerin kur'a seçim ve toplantılarında hazır bulunarak düzenlenecek tutanaklarda (500 TL.)
9. Düzeltme harcı :

Evvelki işin mahiyet ve değeri değişmemek şartıyla yapılacak düzeltmelere ait beyannamelerden her imza için (5 TL.)
10. Mukavele feshi harcı :

Değeri belli bir borç veya bir taahhüdün ikrarını tazammun etmiyen mukavelelerin feshinde beher imza için (5 TL.)
11. Umumi ibra, umumi makbuz, tahkimname, ölüme bağlı tasarruf senet ve mukaveleleri, ölünceye kadar bakma akdi, vakıf aile vakıfları, evlât edinme, karı - koca mallarının idaresi, babalığı tanıma senetleri, miras taksim mukaveleleri, ifraz mukaveleleri ve bunlardan rücu ve bunların feshi ve bunların teferruatına dair senet, mukavele ve kâğıtların düzenlenmesinden ve noter tarafından re'sen düzenlenecek tutanaklardan (50 TL.)

MADDE 106. — Aynı kanuna bağlı (3) sayılı tarifenin aşağıda yazılı pozisyonlarında ve bunların nisbet ve hadlerinde aşağıdaki değişiklikler yapılmıştır :

Vergi itiraz harcları

Vergi, resim, harc ve bunlara bağlı cezalarla ilgili anlaşmazlıklardan dolayı mükellefler tarafından İtiraz Komisyonlarında Temyiz Komisyonunda ve Danıştayda :

I - Başvurma harcı :

1. Vergi İtiraz Komisyonlarına başvurma (10 TL.)
2. Vergi Temyiz Komisyonuna başvurma (25 TL.)
3. Danıştaya başvurma (50 TL.)

(Hükümetin teklifi)

III - Maktu harc :

Anlaşmazlık konusu değeri bulunmayan tarhiyatta yukardaki pozisyonlarda gösterilen;

1. İtiraz komisyonu kararlarında (20 TL.)
2. Temyiz komisyonu kararlarında (50 TL.)
3. Danıştay kararlarında (100 TL.)
4. Temyiz komisyonu ve Danıştayın tehiri icra kararlarında (100 TL.)

MADDE 111. — Aynı kanuna bağlı (4) sayılı tarifenin aşağıda yazılı pozisyonlarında ve bunların nisbet ve hadlerinde aşağıdaki değişiklikler yapılmış ve aynı tarifeye 1/17 numaralı pozisyondan sonra 18 ve 19 numaralı pozisyonlar eklenmiştir :

Tapu ve kadastro işlemlerinden alınacak harclar;

I - Tapu işlemleri :

2. Deniz, göl ve nehir kıyılarında izinsiz doldurma suretiyle iktisabedilen yerlerin tescilinde takdir edilecek değer üzerinden (Binde 75)
3. Gayrimenkullerin ve mülkiyetin gayri aynî hakların kanuni ve mansup mirasçılara intikalinde, bağışlamadan rücularda ve vasiyetlerin infazında veya piyango ve ikramiye suretiyle iktisabında kayıtlı değer üzerinden (Binde 5)
4. Gayrimenkullerin ve mülkiyetin gayri aynî hakların bağışlanmasında kayıtlı değer üzerinden (Binde 30)
6. İfraz veya taksim veya birleştirme işlemlerinde kayıtlı değerler üzerinden (Binde 10)
9. a) Mal birliği, mukaveleden mütevellit şüf'a, iştirak ve vefa haklarının, aile yurtlarının mutlak veya nakil ile mükellef mirasçı hasbının sicile şerhinden kayıtlı değer üzerinden (Binde 3)
- b) Mal ortaklığının sicile şerhinden kayıtlı değer üzerinden (Binde 10)
13. Her nevi kayıt tashihinde kayıtlı değer üzerinden (Binde 5)
15. Yapı kooperatiflerinin ortaklarına dağıtacağı gayrimenkullerin ortaklar adına tescilinde kayıtlı değer üzerinden (Binde 5)
16. Gayrimenkullere ait haritaların kopyalarının verilmesinden her parsele ait kopya için (50 T.L.)
17. İlgililerin isteği üzerine gayrimenkullere ait verilecek kayıt örneklerinin her birisiyle çıkarılacak belge örneklerinin beher sayfasından (10 T.L.)
18. Taksim hakkının bertaraf edilmesinde bunun beyanlar hanesine işlenmesinde gayrimenkulün kayıtlı değeri üzerinden (Binde 5)
19. Muvazaa tarikiyle vâkı tescillerin hükmen düzeltilmesinde kayıtlı değer üzerinden (Binde 60)

MADDE 112. — Aynı kanuna bağlı (5) sayılı tarifenin aşağıda yazılı pozisyonlarında ve bunların nisbet ve hadlerinde aşağıdaki değişiklikler yapılmıştır :

II - Gemicilik işlerinde ton üzerinden alınacak harclar:

1. Gemilere konsolosluklarca verilecek bayrak şahadetnameleri :
Beher rüsum tonilâtosundan (1.50 T.L.)
(Bu harc 50 liradan az 5 000 liradan fazla olamaz)
2. Ticaret eşyası manifestolarının tasdikinde eşyanın beher gayrisâfi tonundan (1 T.L.)
(Bu harc 50 liradan az, 2 000 liradan çok olamaz)
3. Sıhhiye patentası verilmesi veya vizesi, beher rüsum tonilâtosundan (0,50 T.L.)
(Bu harc 50 liradan az, 1 500 liradan fazla olamaz)

(Geçici Komisyonun değiştirisi)

III - Maktu harc :

Anlaşmazlık konusu değeri bulunmayan tarhiyatta yukardaki pozisyonlarda gösterilen,

1. İtiraz Komisyonu kararlarında (20 TL.)
2. Temyiz Komisyonu kararlarında (50 TL.)
3. Danıştay kararlarında (100 TL.)
4. Temyiz Komisyonu ve Danıştayın tehiri icra kararlarında (100 TL.)

MADDE 107. — Aynı kamuna bağlı (4) sayılı tarifenin aşağıda yazılı pozisyonlarında ve bunların nisbet ve hadlerinde aşağıdaki değişiklikler yapılmış ve aynı tarifeye 1/17 numaralı pozisyondan sonra 18 ve 19 numaralı pozisyonlar eklenmiştir :

Tapu ve kadastro işlemlerinden alınacak harclar :

I - Tapu işlemleri :

2. Deniz, göl ve nehir kıyılarında izinsiz doldurma suretiyle iktisabedilen yerlerin tescilinden takdir edilecek değer üzerinden (Binde 70)
3. Gayrimenkullerin ve mülkiyetin gayri aynı hakların kanuni ve mansup mirasçılara intikalinde, bağışlamadan rücularda ve vasiyetlerin infazında veya piyango ikramiye suretiyle iktisabında kayıtlı değer üzerinden (Binde 5)
4. Gayrimenkullerin ve mülkiyetten gayri aynı hakların bağışlanmasında kayıtlı değerler üzerinden (Binde 30)
6. İfraz veya taksim veya birleştirme işlemlerinde kayıtlı değerler üzerinden (Binde 5)
9. Mal birliği ve mal ortaklığının mukaveleden mütevellit şuf'a, iştira ve vefa haklarının, aile yurtlarının mutlak veya nakil ile mükellef mirasçı nasbının sicile şerhinden kayıtlı değer üzerinden (Binde 3)
13. Her nevi kayıt tashihinde kayıtlı değer üzerinden (Binde 5)
15. Yapı kooperatiflerinin ortaklarına dağıtacağı gayrimenkullerin ortaklar adına tescilinde kayıtlı değer üzerinden (Binde 5)
16. Gayrimenkullere ait haritaların kopyalarının verilmesinden her parsel için ait kopya için (20 TL.)
17. İlgililerin isteği üzerine gayrimenkullere ait verilecek kayıt örneklerinin her birisiyle çıkarılacak belge örneklerinin beher sayfasından (5 TL.)
18. Taksim hakkının bertaraf edilmesinde bunun beyanlar hanesine işlenmesinde gayrimenkulün kayıtlı değeri üzerinden (Binde 5)
19. Muvazaa tarihiyle vâkı tescillerin hükmen düzeltilmesinde kayıtlı değer üzerinden (Binde 60)

MADDE 108. — Tasarının 112 nci maddesi 108 nci madde olarak gerekcesiyle birlikte aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin teklifi)

III - Maktu harclar :

1. Gemi jurnalının tasdiki :
  - a) Jurnalın tasdiki (50 T.L.)
  - b) Jurnalaya sayfa ilâvesi (20 T.L.)
2. Vizeye tabi olan yabancı hava ticaret ve gezinti gemilerinin vizeleri : (250 T.L.)
3. İmza ve mühür tasdiki :
  - a) Bulunulan yabancı memleketteki yerli makamlarla o memleketteki yabancı makamlar tarafından verilip Türk makamlarına veya Türk makamları tarafından verilip bulunulan yabancı memleketteki yerli ve yabancı makamlara ibraz edilecek olan yazılı kâğıt ve suretlerdeki imza ve mühürlerin veya tasdika mütaallik imza ve mühürlerin metne şâmil olmamak üzere tasdiki (50 T.L.)
  - b) İmza ve mühürlerin metne şâmil olmak üzere tasdiki (100 T.L.)
6. Gerçek ve tüzel kişilerin isteği üzerine :
  - a) Türk kanunlarının bir veya birkaç maddesinin aynının verilmesi (Beher sayfa için) (50 T.L.)
  - b) Bunların tercümesinin tasdiki (beher sayfa için) (75 T.L.)

MADDE 113. — Aynı kanuna bağlı (6) sayılı tarifenin aşağıda yazılı pozisyonlarında ve bunların nisbet ve hadlerinde aşağıdaki değişiklikler yapılmıştır.

Pasaport, ikamet tezkeresi, vize ve Dışişleri Bakanlığı tasdik harcleri

I - Pasaport harcları :

1. Umuma mahsus münferit ve müşterek pasaportlar :
  - 3 ay için olanlar (500 T.L.)
  - 6 ay için olanlar (750 T.L.)
  - 1 yıl için olanlar (1 000 T.L.)
  - 1 yıldan fazla süreli olanlar için (1 500 T.L.)

Umuma mahsus müşterek pasaportlarda, pasaporta kayıtlı her şahıs için ayrı ayrı harc alınır.

(Müddet uzatıldığı takdirde uzatılan süreye tekabül eden harcın yarısı alınır. Öğretmen ve öğrencilerden kurulu gruplara mahsus müşterek pasaportlar ile bu pasaportların uzatılması halinde pasaportta kayıtlı her şahıs için bu harcın yarısı, Konsolosluklarca verilecek pasaportlarda da keza bu harclerin yarısı alınır.)

- 2.—5682 sayılı Pasaport Kanununun 23 nci maddesinin son fıkrası gereğince verilen ve yalnız Türkiye'ye dönüş için muteber olan pasaportlarla aynı kanunun 18 nci maddesinde yazılı olan yabancılara mahsus damgalı pasaportlar (250 T.L.)

(Bu kanunla pasaport harclerinde yapılmış olan arttırmalar yurt dışındaki işçilere uygulanamaz.)

II - Vize harcları :

1. Giriş vizeleri :
    - a) Tek giriş (50 T.L.)
    - b) Mütaaddit giriş (150 T.L.)
  2. Transit vizeleri :
    - a) Tek transit (50 T.L.)
    - b) Çift transit (100 T.L.)
- (1 ve 2 numaralı pozisyonlardaki müşterek pasaportlarda her şahıs için 1 ve 2 No. da gösterilen harclerin yarısı alınır.)
3. Yabancıların Türkiye'den çıkışlarında istekleri üzerine verilecek münferit pasaportlara ait dönüş vizeleri (50 T.L.)

(Geçici Komisyonun değiştirişi)

MADDE 109. — Aynı kanuna bağlı (6) sayılı tarifenin aşağıda yazılı pozisyonlarında ve bunların nisbet ve hadlerinde aşağıdaki değişiklikler yapılmıştır.

Pasaport, ikamet tezkeresi, vize ve Dışışleri Bakanlığı tasdik harçları

I - Pasaport harçları :

1. Umuma mahsus münferit ve müşterek pasaportlar :

3 ay için olanlar	(500 TL.)
6 ay için olanlar	(750 TL.)
1 yıl için olanlar	(1 000 TL.)
1 yıldan fazla süreli olanlar için	(1 500 TL.)

Umuma mahsus müşterek pasaportlarda,

Pasaportta kayıtlı her şahıs için ayrı ayrı harc alınır

(Müddet uzatıldığı takdirde uzatılan süreye tekabül eden harcın yarısı alınır.

Öğretmen ve öğrencilerden kurulu gruplara mahsus müşterek pasaportlar ile bu pasaportların uzatılması halinde pasaportta kayıtlı her şahıs için bu harcın yarısı, Konsolosluklarca verilecek pasaportlarda da keza bu harçların yarısı alınır.)

2. 5582 sayılı Pasaport Kanununun 23 ncü maddesinin son fıkrası gereğince verilen ve yalnız Türkiye'ye dönüş için muteber olan pasaportlarla aynı kanunun 18 nci maddesinde yazılı olan yabancılara mahsus damgalı pasaportlar

(250 TL.)

(Bu kanunla pasaport harçlarında yapılmış olan artırımlar aşağıda gösterilen şahıslara uygulanmaz- a) Yurt dışındaki işçiler, b) Türk Parasının Kıymetini Koruma hakkındaki Kanuna istinaden Bakanlar Kurulunca tesbit edilen esaslar dairesinde ve Maliye Bakanlığınca tesbit edilecek usullere uyularak harice tedavi maksadiyle gidecekler ile öğrenim maksadiyle gidecek olanlar, c) Sarı basın kartı hamilleri)

II - Vize harçları :

1. Giriş vizeleri :

a) Tek giriş	(50 TL.)
b) Mütaaddit giriş	(150 TL.)

(Hükümetin teklifi)

III - Yabancılarla verilecek ikamet tezkeresi ve Dışışleri Bakanlığı tasdik harcları :

1. İkamet tezkeresi :
  - a) 6 aylık olanlar (100 T.L.)
  - b) 1 yıllık olanlar (200 T.L.)
  - c) 2 yıllık olanlar (300 T.L.)
2. Dışışleri Bakanlığı tasdik harcları (100 T.L.)

MADDE 114. — Aynı kanuna bağlı (3) sayılı tarifinin aşağıda yazılı pozisyonlarında ve bunların nisbet ve hadlerinde aşağıdaki değişiklikler yapılmıştır :

İmtiyazname, ruhsatname ve diploma harcları

1. İmalât ruhsatları :
2. İhtira beratları :
  - a) İhtira beratlarının tescilinden müteber olduğu sürece her yıl için taksitler halinde (300 T.L.)
  - b) ihtira beratlarının uzatılmasından her yıl için (300 TL.)
  - c) Munzam ihtiraların tescilinden her yıl için taksitler halinde (150 TL.)
  - d) İhtira beratlarıyla munzam ihtiraların devir, intikal ve intifa haklarının tescilinden ve menşе memleket vesikalarından (200 TL.)
3. Markalar :
  - a) Markaların tescilinden (Bir marka için) (100 TL.)
  - b) Markaların sürelerinin uzatılmasından (50 TL.)
  - c) Markaların veya intifa haklarının devir ve intikallarındaki tescillerinden ve menşе memleket vesikalarından (500 TL.)
  - d) Markaların devletlerarası tescilinden (Devletlerarası büroya ödenecek harçlardan ayrı olarak) (500 TL.)

III - Maden arama ruhsatnameleri, işletme ruhsatnameleri ve işletme imtiyazları :

1. Maden arama ruhsatnameleri (500 TL.)
2. Maden işletme ruhsatnameleri (1 500 TL.)
3. Maden işletme ihtiyazları ve imtiyazların temdidini (5 000 TL.)

Yukarda ruhsatname ve imtiyazların kısmen veya tamamen devir ve intikallerinde aslı harcın yarısı alınır.

IV - Petrol işlemleri :

1. Sicil işlemleri :
  - a) Arama ve işletme ruhsatnameleri, kullanma hakkı ve belge istihsalı taleplerinin tescilinden (500 TL.)
  - b) Arama ve işletme ruhsatnameleri, kullanma hakkı ve belgelerin tescilinden (600 TL.)

(Geçici Komisyonun değişikliği)

2. Transit vizeleri :

- a) Tek transit (50 Tl.)
b) Çift transit (100 Tl.)

(1 ve 2 numaralı pozisyonlardaki müşterek pasaportlarda her şahıs için 1 ve 2 No. la gösterilen harcların yarısı alınır.)

3. Yabancıların Türkiye'den çıkışlarında istekleri üzerine verilecek münferit pasaportlara ait dönüş vizeleri. (50 Tl.)

III - Yabancılara verilecek ikamet tezkeresi ve Dışişleri Bakanlığı tasdik harcları :

1. İkamet tezkeresi :

- a) 6 aylık olanlar (100 Tl.)
b) 1 yıllık olanlar (200 Tl.)
c) 2 yıllık olanlar (300 Tl.)
2. Dışişleri Bakanlığı tasdik harcları (100 Tl.)

MADDE 110. — Aynı kanuna bağlı (8) sayılı tarifenin aşağıdaki yazılı pozisyonlarında ve bunların nisbet ve hadlerinde aşağıdaki değişiklikler yapılmıştır.

İmtiyazname, ruhsatname ve diploma harcları

1. İmalât ruhsatları :

2. İhtira beratları :

- a) İhtira ve munzam ihtiraların tescili taleplerinden ve noksan evrakın tamamlanması için yeniden 3 aylık müddet verilmesi hususundaki taleplerden (25 T.L.)

b) Tesciline karar verilen ihtiralardan,

1. Tescil harcı olarak (300 T.L.)

2. İkinci yıl ve muteber olduğu sürece her yıl için taksitler halinde (300 T.L.)

- c) Munzam ihtiraların her birinin tescilinden bir defaya mahsus (250 T.L.)

- d) Müddetleri uzatılan ihtira beratlarından, uzatılan her yıl için (500 T.L.)

- e) İhtira beratlarıyla munzam ihtiraların devir, intikal ve intifa (lisans) haklarının tescilinden (250 T.L.)

- f) Menşe memleket vesikalarından (100 T.L.)

- g) İhtira beratlarıyla, munzam ihtiraların dosyalarından veya sicil defterlerinden çıkarılacak suretlerinden unvan ve adres değişikliklerini, terkin taleplerini ve tatbik mevkiine koyma talebini bildiren dilekçelerden, rüçhan hakkı taleplerinden (250 T.L.)

- h) İhtira tarifnamelerinde yapılacak tadil, tasbih ve ilâvelerden, (beher tarifname sayfası için) (25 T.L.)

3. Markalar :

- a) Marka tescili talebini havi dilekçelerden (yenilenme talepleri dâhil) ve noksan evrakın tamamlanması için yeniden müddet verilmesi taleplerinden (25 T.L.)

- b) Tesciline karar verilen her bir marka için tescil harcı olarak (250 T.L.)

- c) Marka tescilinin yenilenmesinden (bir marka için) (200 T.L.)

- d) Markaların devir, intikal ve intifa (lisans) haklarının tescilinden (250 T.L.)

- e) Marka dosyalarından veya sicil defterlerinden çıkarılacak suretlerden, unvan ve adres değişikliklerini, eşya ilâvesi veya çıkarılmasını havi talepler ile terkin ve rüçhan hakkı taleplerinden (50 T.L.)

- f) Menşe memleket vesikalarından (100 T.L.)

(Hükümetin teklifi)

c) Arama ve işletme ruhsatnamelerinde ve belgelerde yapılan değişikliklerin tescilinden	(300 TL.)
d) Arama ve işletme ruhsatnameleri ile belgelerin devirlerinin veya bunların sahiplerine verdiği haklardan muayyen bir kısmında diğer bir hükmi şahsa muvakkaten kullanma hakkı tanınmasının tescilinden	(500 TL.)
e) Diğer hususların tescilinden	(200 TL.)
2. Ruhsatlar	
a) Müsaade vesikaları	(1 000 TL.)
b) Arama ruhsatnameleri	(1 200 TL.)
c) İşletme ruhsatnameleri	10 000 TL.)
d) Belgeler	(1 500 TL.)
Arama ve işletme ruhsatnameleri ile belgelerin temdit veya devrinden yarı harc alınır	
3. Tarifelerin tasdiki	(250 T.L.)
V - Satış ruhsatnameleri :	
1. Tekel konusuna giren maddeleri satmak isteyenlere verilecek satış ve ruhsat tezkereleri (Her yıl için)	
1 nci sınıf dükkânlarda	(500 T.L.)
2 nci sınıf dükkânlarda	(250 T.L.)
3 ncü sınıf dükkânlarda	(100 T.L.)
4 ncü sınıf dükkânlarda	(50 T.L.)
Geziciler	(20 T.L.)
(Tekel idaresi, lüzum gördüğü köylerde ve şehir haricinde işçilerin toplu bulunduğu mahallerde ve panayırılarda satış yapacaklara harcsız ruhsat ve tezkereler verebilir.)	
2. Tekel konusuna giren maddeleri, imal ve ithal etmek isteyenlere verilecek izin vesikaları (Her yıl için)	(400 T.L.)
Dış memleketlere ihracetmek için imalât yapanlardan bu harcın yarısı alınır.	
3. Pul ve kıymetli kâğıtlar bâyilerine verilecek ruhsatnameler (Her yıl için, son nüfus sayımına göre) :	
Nüfusu 10 000 den aşağı olan yerlerde	(10 T.L.)
Nüfusu 10 000 - 50 000 olan yerlerde	(50 T.L.)
Nüfusu 50 000 den yukarı olan yerlerde	(100 T.L.)
4. Tıbbi eczalar ve kimyevi maddeleri toptan satan ticarethanelerden alınacak ruhsat harcları :	
Ecza ticarethaneleriyle sanat ve ziraat işlerinde kullanılan zehirli ve müessir kimyevi maddelerin toptan satışına mahsus ticarethaneleri açmak için Sağlık Bakanlığınca verilecek ruhsatnameler (Son nüfus sayımına göre).	
Nüfusu 30 000 e kadar olan mahallerde	(200 T.L.)
Nüfusu 30 000 ile 50 000 arasında olan mahallerde	(400 T.L.)
Nüfusu 50 000 ile 100 000 arasında olan mahallerde	(600 T.L.)
Nüfusu 100 000 ile 400 000 arasında olan mahallerde	(2 500 T.L.)
Nüfusu 400 000 ve daha yukarı olan mahallerde	(4 000 T.L.)

(Geçici Komisyonun değiştirisi)

III - Maden arama ruhsatnameleri, işletme ruhsatnameleri ve işletme imtiyazları :

1. Maden arama ruhsatnameleri	(500 T.L.)
2. Maden işletme ruhsatnameleri	(1 500 T.L.)
3. Maden işletme imtiyazları ve imtiyazların temdidii	(5 000 T.L.)

Yukarda ruhsatname ve imtiyazların kısmen veya tamamen devir ve intikallerinde asli harcın yarısı alınır.

IV - Petrol işlemleri :

1. Sicil işlemleri :

a) Arama ve işletme ruhsatnameleri, kullanma hakkı ve belge istihsali taleplerinin tescilinden	(500 TL.)
b) Arama ve işletme ruhsatnameleri, kullanma hakkı ve belgelerin tescilinden	(600 TL.)
c) Arama ve işletme ruhsatnamelerinde ve belgelerde yapılan değişikliklerin tescilinden	(300 TL.)
d) Arama ve işletme ruhsatnameleri ile belgelerin devirlerinin veya bunların sahiplerine verdiği haklardan muayyen bir kısımda diğer bir hükmi şahsa muvakkaten kullanma hakkı tanınmasının tescilinden	(500 TL.)
e) Diğer hususların tescilinden	(200 TL.)

2. Ruhsatlar

a) Müsaade vesikaları	(1 000 TL.)
b) Arama ruhsatnameleri	(1 200 TL.)
c) işletme ruhsatnameleri	(10 000 TL.)
d) Belgeler	(1 500 TL.)

Arama ve işletme ruhsatnameleri ile belgelerin temdit veya devrinden yarı harc alınır.

3. Tarifelerin tasdiki	(250 TL.)

V - Satış ruhsatnameleri :

1. Tekel konusuna giren maddeleri satmak isteyenlere verilecek satış ve ruhsat tezkereleri (Her yıl için)

1 nci sınıf dükkânlarda	(500 TL.)
2 nci sınıf dükkânlarda	(250 TL.)
3 ncü sınıf dükkânlarda	(100 TL.)
4 ncü sınıf dükkânlarda	(50 TL.)
Geziciler	(20 TL.)

(Tekel idaresi, lüzum gördüğü köylerde ve şehir haricinde işçilerin toplu bulunduğu mahallerde ve panayrlarda satış yapacaklara haratsız ruhsat ve tezkerere verebilir.)

2. Tekel konusuna giren maddeleri, imal ve ihmal etmek isteyenlere verilecek izin vesikaları

(Her yıl için)	(400 TL.)

Dış memleketlere ihracetmek için imalât yapılarından bu harcın yarısı alınır.

3. Pul ve kıymetli kâğıtlar bâyilerine verilecek ruhsatnameler (Her yıl için, son nüfus sayımına göre) :

Nüfusu 10 000 den yukarı olan yerlerde	(10 T.L.)
Nüfusu 10 000 - 50 000 olan yerlerde	(50 T.L.)
Nüfusu 50 000 den yukarı olan yerlerde	(100 T.L.)

(Hükümetin teklifi)

VI - Meslek erbabına verilecek tezkere, vesika ve ruhsatnamelerden alınacak harclar :

1. Eczane açanlardan alınacak ruhsat harcları :

Yeniden eczane açmak üzere verilen ruhsatnameler (Son nüfus sayımına göre)

Nüfusu 5 000 e kadar olan mahaller için	(50 TL.)
Nüfusu 5 000 ile 10 000 arasında olan mahaller için	(100 TL.)
Nüfusu 10 000 ile 20 000 arasında olan mahaller için	(300 TL.)
Nüfusu 20 000 ile 40 000 arasında olan mahaller için	(600 TL.)
Nüfusu 40 000 ile 75 000 arasında olan mahaller için	(1 000 TL.)
Nüfusu 75 000 ile 100 000 arasında olan mahaller için	(1 500 TL.)
Nüfusu 100 000 ile 400 000 arasında olan mahaller için	(3 000 TL.)
Nüfusu 400 000 ve daha yukarı olan mahaller için	(5 000 TL.)

8. Gözlükçülük ruhsatnameleri :

Hususi kanuna göre verilecek fennî gözlükçülük ruhsatnameleri (300 TL.)

14. Gümrük komisyoncularına mahsus ruhsatnameler gümrük komisyoncularına verilecek ruhsatnameler :

Birinci sınıf gümrüklerde çalışanlar için (1 000 TL.)

İkinci sınıf gümrüklerde çalışanlar için (500 TL.)

15. Kara ve deniz av tezkereleri :

Hususi kanunu gereğince verilecek ruhsat tezkereleri (Her yıl için) :

a) Su ürünleri müstahsılları için (10 TL.)

b) Kara avcılığı ruhsat tezkereleri (Köylüler hariç, her yıl için) :

1. Avcı cemiyetine dâhil olanlardan (300 TL.)

2. Avcı cemiyetlerine dâhil olmayanlardan (500 TL.)

16. Silâh taşıma müsaadelerine ait vesikalar resmî makamlar tarafından hususi eşhasa verilecek silâh taşıma müsaadesi vesikaları (Her yıl için) (250 TL.)

17. Sigorta ruhsatnameleri :

a) Hususi kanunu gereğince sigorta şirketlerine verilecek sigorta ruhsatnameleri (4 000 TL.)

b) Hususi kanunu gereğince yabancı sigorta şirketlerine verilecek zeyil ruhsatnameleri (2 000 TL.)

MADDE 115. — Aynı kanuna bağlı (9) sayılı tarifenin aşağıda yazılı pozisyonlarının nispet ve hadlerinde karşılarında gösterildiği şekilde değişiklik yapılmıştır :

TRAFİK HARCLARI

I - Kayıt ve tescil harcları :

Araçların Karayolları Trafik Kanununa ve Tüzüğüne göre yapılacak kayıt ve tescil işlemlerinden bir defaya mahsus olmak üzere harc alınır.

(Geçici Komisyonun değiştirişi)

4. Tıbbi eczalar ve kimyevi maddeleri toptan satan ticarethanelerden alınacak ruhsat harçları :

Ecza ticarethaneleriyle sanat ve ziraat işlerinde kullanılan zehirli ve müessir kimyevi maddelerin toptan satışına mahsus ticarethaneleri açmak için Sağlık Bakanlığınca verilecek ruhsatnameler (Son nüfus sayımına göre).

Nüfusu 30 000 e kadar olan mahallerde	(200 T.L.)
Nüfusu 30 000 ile 50 000 arasında olan mahallerde	(400 T.L.)
Nüfusu 50 000 ile 100 000 arasında olan mahallerde	(600 T.L.)
Nüfusu 100 000 ile 400 000 arasında olan mahallerde	(2 500 T.L.)
Nüfusu 400 000 ve daha yukarı olan mahallerde	(4 000 T.L.)

VI - Meslek erbabına verilecek tezkere, vesika ve ruhsatnamelerden alınacak harçlar :

1. Eczane açanlardan alınacak ruhsat harçları :

Yeniden eczane açmak üzere verilen ruhsatnameler (Son nüfus sayımına göre)

Nüfusu 5 000 e kadar olan mahaller için	(50 T.L.)
Nüfusu 5 000 ile 10 000 arasında olan mahaller için	(100 T.L.)
Nüfusu 10 000 ile 20 000 arasında olan mahaller için	(300 T.L.)
Nüfusu 20 000 ile 40 000 arasında olan mahaller için	(600 T.L.)
Nüfusu 40 000 ile 75 000 arasında olan mahaller için	(1 000 T.L.)
Nüfusu 75 000 ile 100 000 arasında olan mahaller için	(1 500 T.L.)
Nüfusu 100 000 ile 400 000 arasında olan mahaller için	(3 000 T.L.)
Nüfusu 400 000 ve daha yukarı olan mahaller için	(5 000 T.L.)

8. Gözlükçülük ruhsatnameleri :

Hususi kanuna göre verilecek fenni gözlükçülük ruhsatnameleri	(300 T.L.)
---	------------

14. Gümrük Komisyoncularına mahsus ruhsatnameler gümrük komisyonlarına verilecek ruhsatnameleri

Birinci sınıf gümrüklerde çalışanlar için	(1 000 T.L.)
İkinci sınıf gümrüklerde çalışanlar için	(500 T.L.)

15. Kara ve deniz av tezkereleri :

Hususi kanunu gereğince verilecek ruhsat tezkereleri (Her yıl için) :

a) Su ürünleri müstahsılları için	(10 T.L.)
-----------------------------------	-----------

b) Karaavcılığı ruhsat tezkereleri (Köylülerhariç, her yıl için) :

1. Avcı cemiyetine dâhil olanlardan	(50 T.L.)
2. Avcı cemiyetlerine dâhil olmayanlardan	(100 T.L.)

16. Silâh taşıma müsaadelerine ait vesikalar resmî makamlar tarafından hususi eşhasa verilecek silâh taşıma müsaadesi vesikaları (her yıl için)

(100 T.L.)

17. Sigorta ruhsatnameleri :

a) Hususi kanunu gereğince sigorta şirketlerine verilecek sigorta ruhsatnameleri

(4 000 T.L.)

b) Hususi kanunu gereğince yabancı sigorta şirketlerine verilecek zeyil ruhsatnameleri

(2 000 T.L.)

MADDE 111. — Aynı kanuna bağlı (9) sayılı tarifinin aşağıda yazılı pozisyonların nisbet ve hadlerinde karşılarında gösterildiği şekilde değişiklik yapılmıştır :

TRAFİK HARÇLARI

I - Kayıt ve tescil harçları :

Araçların Karayolları Trafik Kanununa ve Tüzüğüne göre yapılacak kayıt ve tescil işlemlerinden bir defaya mahsus olmak üzere harc alınır.

(Hükümetin teklifi)

1. Motorsuz taşıtlardan (10 T.L.)
  2. Motorlu taşıtlardan :
    - a) Motosikletlerden : (25 T.L.)
    - b) Diğerlerinden (100 T.L.)
- (Otomobil, kaptıkaçtı, minibüs, kamyonet, otobüs, kamyon, lastik tekerlekli traktör, çekici araçlar ve benzerleri)
- II - Ehliyetname harcları :**
- Karayolları Trafik Kanunu ve Tüzüğüne göre verilecek ehliyetnamelerden bir defaya mahsus olmak üzere harc alınır.
1. Amatör ehliyetnamelerinden (150 T.L.)
  2. Profesyonel ehliyetnamelerden (50 T.L.)
  3. Ağır vasıta ehliyetnamelerinden (100 T.L.)
  4. Traktör ehliyetnamelerinden (50 T.L.)
  5. Uluslararası ehliyetnamelerden (100 T.L.)
- III - İmtihan harcları :**
- Karayolları Trafik Kanunu ve Tüzüğü hükümleri dairesinde yapılacak imtihanlarda, her imtihana girenlerden bir defaya mahsus olmak üzere harc alınır.
1. Sürücü ehliyetnamesi almak isteyenlerden (25 T.L.)
  2. Şoför adayı belgesi almak isteyenlerden (25 T.L.)
  3. Motosiklet veya traktör şoförü ehliyetnamesi almak isteyenlerden (30 T.L.)
  4. Diğer şoför ehliyetnamesi almak isteyenlerden (100 T.L.)
  5. Yetkililerce tekrar ehliyetname imtihanına sevk olunması halinde :
    - a) Sürücülerden (10 T.L.)
    - b) Şoförlerden (20 T.L.)
- IV - Ehliyetname vizesi harcları :**
1. Sürücü ehliyetnamelerinin vizelerinde (10 T.L.)
  2. Amatör ehliyetnamelerinin vizelerinde (20 T.L.)
  3. Profesyonel ehliyetnamelerinin vizelerinde (20 T.L.)
  4. Traktör ehliyetnamelerinin vizelerinde (10 T.L.)
- VI - RUHSAT HARCLARI :**
- Karayolları Trafik Tüzüğü'nün :
1. 17 nci maddesine göre verilecek ruhsatlardan (200 T.L.)
  2. 19/1 ve 19/2 nci maddesine göre verilecek ruhsatlardan (1 000 T.L.)
  3. 19/3 ncü maddesine göre verilecek ruhsatlardan (1 000 T.L.)
  4. 19/5 ve 19/7 nci maddelerine göre verilecek ruhsatlardan (500 T.L.)
  5. 31 nci maddesine göre verilecek :
    - a) Motorsuz taşıt geçici ruhsatnamelerinden (10 T.L.)
    - b) Motosiklet geçici ruhsatnamelerinden (20 T.L.)
    - c) Diğer motorlu taşıt geçici ruhsatnamelerinden (40 T.L.)
    - d) Tecrübe ruhsatnamelerinden (150 T.L.)
  6. 66 ncı maddesine göre verilecek ruhsatlardan (100 T.L.)

(Geçici Komisyonun değişikliği)

1. Motorsuz taşıtlardan (10 T.L.)
  2. Motorlu taşıtlardan
  - a) Motosikletlerden (50 T.L.)
  - b) Diğerlerinden (100 T.L.)
- (Otomobil, kaptıkaçtı, münübüs, kamyonet, otobüs, kamyon, lâstik tekerlekli traktör, çekici araçlar ve benzerleri)
- II - Ehliyetname harcları :**
Karayolları Trafik Kanunu ve Tüzüğüne göre verilecek ehliyetnamelerden bir defaya mahsus olmak üzere harc alınır.
1. Amatör ehliyetnamelerinden (100 T.L.)
  2. Profesyonel ehliyetnamelerinden (50 T.L.)
  3. Ağır vasıta ehliyetnamelerinden (100 T.L.)
  4. Traktör ehliyetnamelerinden (20 T.L.)
  5. Uluslararası ehliyetnamelerinden (100 T.L.)
- III - İmtihan harcları :**
Karayolları Trafik Kanunu ve Tüzüğü hükümleri dairesinde yapılacak imtihanlarda, her imtihana girenlerden bir defaya mahsus olmak üzere harc alınır.
1. Sürücü ehliyatnamesi almak isteyenlerden (25 T.L.)
  2. Şoför adayı belgesi almak isteyenlerden (25 T.L.)
  3. Motosiklet veya traktör şoförü ehliyatnamesi almak isteyenlerden (30 T.L.)
  4. Diğer şoför ehliyatnamesi almak isteyenlerden (100 T.L.)
  5. Yetkililerce tekrar ehliyatname imtihanına sevk olunması halinde :
    - a) Sürücülerden (10 T.L.)
    - b) Şoförlerden (20 T.L.)
- IV - Ehliyetname vizesi harcları :**
1. Sürücü ehliyetnamelerinin vizelerinde (10 T.L.)
  2. Amatör ehliyetnamelerinin vizelerinde (20 T.L.)
  3. Profesyonel ehliyetnamelerinin vizelerinde (20 T.L.)
  4. Traktör ehliyetnamelerinin vizelerinde (10 T.L.)
- V - Ruhsat harcları :**
Karayolları Trafik Tüzüğü'nün :
1. 17 nci maddesine göre verilecek ruhsatlardan (200 T.L.)
  2. 19/1 ve 19/2 nci maddesine göre verilecek ruhsatlardan (1 000 T.L.)
  3. 19/3 ncü maddesine göre verilecek ruhsatlardan (1 000 T.L.)
  4. 19/5 ve 19/7 nci maddelerine göre verilecek ruhsatlardan (500 T.L.)
  5. 31 nci maddesine göre verilecek :
    - a) Motorsuz taşıt geçici ruhsatnamelerinden (10 T.L.)
    - b) Motosiklet geçici ruhsatnamelerinden (20 T.L.)
    - c) Diğer motorlu taşıt geçici ruhsatnamelerinden (40 T.L.)
    - d) Tecrübe ruhsatnamelerinden (150 T.L.)
  6. 66 ncı maddesine göre verilecek ruhsatlardan (100 T.L.)

(Hükümetin teklifi)

ONUNCU KISIM

Değerli Kâğıtlar Kanununda yapılan değişiklikler

MADDE 116. — 21 . 2 . 1963 tarih ve 210 sayılı Değerli Kâğıtlar Kanununa bağlı «Değerli Kâğıtlar Tablosu» aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

DEĞERLİ KÂĞITLAR TABLOSU

Değerli kâğıdın cinsi :	Bedel
1. Noter kâğıtları :	
a) Noter kâğıdı	(1 T.L.)
b) Beyanname	(1 T.L.)
c) Protesto, vekâletname, re'sen senet	(2 T.L.)
2. Kira sözleşme kâğıtları	(2 T.L.)
3. Pasaportlar :	
a) Birinci sınıf kaplı olanlar	(100 T.L.)
b) İkinci sınıf kaplı olanlar	(75 T.L.)
c) Diplomatik, özel ve hizmet damgalı pasaportlar	(50 T.L.)
d) İş ve İşçi Bulma Kurumu vasıtasıyla yurt dışına çalışmak üzere gi- den işçilere verilecek pasaportlar	(30 T.L.)
4. İkamet tezkereleri	(50 T.L.)
5. Evlenme cüzdanları :	
a) Birinci sınıf kaplı olanlar	(75 T.L.)
b) İkinci sınıf kaplı olanlar	(10 T.L.)
c) Üçüncü sınıf kaplı olanlar	(2,5 T.L.)
6. Nüfus cüzdanları :	
a) Birinci sınıf kaplı olanlar	(10 T.L.)
b) İkinci sınıf kaplı olanlar	(1 T.L.)

Çeşitli hükümler

MADDE 117. — 23 . 6 . 1965 tarih ve 634 sayılı Kanunun 55 nci maddesinin birinci cümlesindeki muafiyet Emlâk Alım Vergisi için uygulanmaz.

MADDE 118. — Bu kanunun 105 nci maddesinde yazılı (1) sayılı tablonun makbuzlar ve diğer kâğıtlar bölümünün 2/b pozisyonunda gösterilen vergi beyannamelerinden alınacak Damga Vergisinin bu kanunla artırılan hadlerine tekabül eden miktarları için 1970 malî yılında ceza uygulanmaz.

MADDE 119. — 11 . 12 . 1936 tarihli ve 3078 sayılı Tuz Kanununun 1 nci maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

«Ancak tuz'u kimyevi maddeler istihsalinde ilk madde olarak kullanan sınaî işletmeler, bu maksatla ve sadece kendi ihtiyaçlarında sarf etmek, harice satış yapmamak şartıyla tuz istihsal ve istihraç edebilirler.»

(Geçici Komisyonun değiştirişi)

ONUNCU KISIM

Değerli Kâğıtlar Kanununda yapılan değişiklikler

MADDE 112. — Tasarının 116 ncı maddesi 112 nci madde olarak gerekçeleriyle birlikte aynen kabul edilmiştir.

Çeşitli hükümler

MADDE 113. — Tasarının 117 nci maddesi 113 ncü madde olarak gerekçeleriyle birlikte aynen kabul edilmiştir.

MADDE 114. — Tasarının 118 nci maddesi 114 ncü maddede olarak gerekçesiyle birlikte aynen kabul edilmiştir.

MADDE 115. — Tasarının 119 ncü maddesi 115 nci madde olarak gerekçesiyle birlikte aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin teklifi)

Yürürlük ve yürütme

MADDE 120. — Bu kanunun hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 121. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

18 . 5 . 1970

Başbakan <i>S. Demirel</i>	Devlet Bakanı <i>R. Sezgin</i>	Devlet Bakanı <i>H. Atabeyli</i>	Devlet Bakanı <i>T. Bilgin</i>
Adalet Bakanı <i>Y. Z. Önder</i>	Millî Savunma Bakanı <i>A. Topaloğlu</i>	İçişleri Bakanı <i>H. Menteseoğlu</i>	Dışişleri Bakanı V. <i>R. Sezgin</i>
Maliye Bakanı <i>M. Erez</i>	Millî Eğitim Bakanı <i>O. Oğuz</i>	Bayındırlık Bakanı <i>T. Gülez</i>	Ticaret Bakanı V. <i>H. Atabeyli</i>
Sağ. ve Sos. Y. Bakanı <i>V. Â. Özkan</i>	Güm. ve Tekel Bakanı <i>A. İ. Birincioğlu</i>	Tarım Bakanı <i>İ. Ertem</i>	Ulaştırma Bakanı <i>N. Mentese</i>
Çalışma Bakanı <i>S. Öztürk</i>	Sanayi Bakanı <i>S. Kılıç</i>	En. ve Ta. Kay. Bakanı <i>S. O. Avcı</i>	Turizm ve Ta. Bakanı <i>N. Cevheri</i>
İmar ve İskân Bakanı <i>H. Nakiboğlu</i>	Köy İşleri Bakanı <i>T. Kapanlı</i>	Orman Bakanı <i>H. Özalp</i>	Gençlik ve Spor Bakanı <i>İ. Sezgin</i>

(Geçici Komisyonun değitirisi)

Yürürlük ve yürütme

MADDE 116. — Tasarının 120 nci maddesi 116 nci madde olarak kabul edilmiştir.

MADDE 117. — Tasarının 121 nci maddesi 117 nci madde olarak kabul edilmiştir.

